

Intia-ilmiö ja Suomi

SITRAN INTIA-OHJELMAN TAUSTASELVITYS

Toimittaneet

Elina Grundström

Vesa-Matti Lahti

Intia-ilmiö ja Suomi

SITRAN INTIA-OHJELMAN TAUSTASELVITYS

Toimittaneet
Elina Grundström
Vesa-Matti Lahti

Sitran raportteja 53

© Sitra ja Elina Grundström ja Vesa-Matti Lahti

Graafinen suunnittelu: Marjut Heikkinen

Kannen kuva: Brian Lee/Corbis/SKOY

Taitto: Anu Mikkonen

ISBN 951-37-4478-7

ISSN 1457-571X (nid.)

ISBN 951-563-504-7 (URL: <http://www.sitra.fi>)

ISSN 1457-5728 (URL: <http://www.sitra.fi>)

Sitran raportteja -sarjassa julkaistaan tutkimusten, selvitysten ja arviointien tuloksia.

Raportteja voi tilata Sitrasta, puhelin (09) 618 991, sähköposti: julkaisut@sitra.fi

Edita Prima Oy

Helsinki 2005

Maailmantalouden rakenteiden muutos on jatkuva. Yritykset toimivat entistäkin monikansallisemmin. Rajoja eivät enää ylitä vain fyysiset tuotteet tai niiden tuotanto vaan kiihtyvällä tahdilla myös biteiksi muunnettavissa oleva tietotyö. Kiina-ilmiön rinnalle on tullut Intia-ilmiö.

Intia on monessa suhteessa globalisaatiokehityksen uusimman vaiheen keskiössä. Sinne siirtyy länsimaista yhä enemmän erityisesti tietotekniikka-alan palveluja ja suunnittelua. Intian osalta globalisaatio ei silti ole mikään yksisuuntainen ilmiö. Maan talouden kasvu perustuu pitkälti intialaisiin yrityksiin, joista menestyneimmät laajentavat toimintaansa ulkomaille, muun muassa Suomeen. Intiassa myös tähdätään siihen, että tieteellinen tutkimustoiminta maassa olisi maailman huippua. Kaikilla aloilla halutaan olla aloitteentekijöitä, ei ainoastaan soveltajia.

Vaikka Intiassa on yhä valtavia ongelmia, esimerkiksi köyhien suuri määrä ja ympäristön vakava kuormittuminen, on maa jo monin mittarein merkittävä kansainvälinen talousmahti. Jotain kertoo sekkin, että Intia ei pitänyt ulkomaiden suoraa apua tarpeellisena tsunamin aiheuttaman katastrofin ensihoidossa.

Intia on vetovoimainen maa länsimaisille yrityksille monesta syystä:

- Sen talous on kasvanut ja avautunut viime vuosina nopeasti.
- Kaupparajoitukset ovat selvästi vähenemässä.
- Maksukykyinen keskiluokka ja työikäisten määrä kasvavat eli potentiaaliset markkinat ovat valtavat.
- Intian menestyneimmissä osavaltioissa myös köyhien osuus väestöstä pienenee.

-
- Teknologisen osaamisen ja koulutuksen taso on maassa osin huipputaluokkaa.
 - Intiassa puhutaan englantia.
 - Entistä enemmän vaativaa tutkimus- ja kehitystyötä on siirtymässä Intiaan, missä palkkataso on alhaisempi kuin länsimaissa.

Suomen tietotekniikka- ja telealalla on vahvat yhteydet ja tavoitteet suhteessa Intiaan. Alan tutkimus- ja kehitystyön siirtyminen ei ole aivan ongelmatonta Suomen kannalta, mutta toisaalta Intia luo suuria mahdollisuuksia. Intiassa on kasvua myös muilla aloilla, joilla suomalaisyrityksillä on osaamista. Näitä ovat esimerkiksi ympäristö- ja terveydenhuoltoala sekä infrastruktuurin rakentamiseen liittyvät alat.

Intian taloudellisen nousun hallinnan tekee kuitenkin vaikeaksi se, että talouskasvu on tähän asti koskenut vain osaa väestöstä. Kasvun tuotot leviävät liian hitaasti köyhimmille intialaisille. Tulo- ja muiden erojen suuruus lyö maassa vieraillessa silmille, eikä erojen vaikutuksia pidä vähätellä. Ne ovat riski tasapainoiselle kehitykselle.

★ ★ ★

Sitran ilmoitettua Intia-ohjelman aloittamisesta monet ovat kysyneet kahta asiaa. On kysytty, mitä ohjelmalla halutaan saada aikaan. Toinen kysymys on koskenut sitä, miksi ohjelman aiheeksi valittiin Intia eikä vieläkin ripeämmin kasvanut talousmahti Kiina.

Tämä raportti päättää ohjelman ensimmäisen vaiheen. Sen keskeisenä tavoitteena on ollut tiedon tuottaminen Intia-ilmiöstä kaikille kiinnostuneille. Vaikka Intian tarjoamat mahdollisuudet houkuttelevat monia suomalaisia, Intian talous ja yhteiskunta tunnetaan yhä melko huonosti tai niistä on yksipuolinen kuva. Lisää tietoa tarvitaan jatkossakin, jottei puutteellinen kulttuuristen toimintatapojen tuntemus aja yhteishankkeita tai liikekumppanuuksia turhaan karille. Lisäksi ohjelmassa on pyritty alusta saakka yhteyksien rakentamiseen eri organisaatioiden välille, sillä suomalainen Intia-toiminta on ollut hyvin hajanaista.

Seuraavassa vaiheessa tarkoitus on fokusoitua ja tuottaa erityisellävityksiä, jotka auttavat Intiasta kiinnostuneita suomalaisia yrityksiä ja

organisaatioita menestymään yhteistyössään intialaisten kanssa. Myös järjestöillä ja kulttuurialan toimijoilla on maahan entistä enemmän yhteyksiä. Toisaalta ohjelma haluaa auttaa Intia-selvityksillä maailmantalouden muutosten ymmärtämisessä ja edistää hyvien käytäntöjen mukaista ja vastavuoroista globalisaatiota. Viimeksi mainittu laaja tavoite ei ole ristiriidassa suomalaisten etujen kanssa. Kestävintä yhteistyötä ja liiketoimintaa syntyy silloin, kun siitä hyötyvät sekä suomalainen että intialainen osapuoli. Sitra ei voi kääntää globalisaatiokehitystä sinänsä, mutta se voi vaikuttaa tapoihin, joilla kansainvälisiin haasteisiin Suomessa vastataan.

Ohjelman mahdollisessa kolmannessa vaiheessa tavoitteet ovat jo konkreettisemmat. Silloin Sitran käytettävissä olevat työkalut (tutkimus, koulutus, kokeiluhankkeet, yrityskehitys ja pääomasijoittaminen) otettaisiin laajasti käyttöön. Tämän toiminnallisemman vaiheen aloittamisesta päätetään viimeistään syyskuussa 2006.

Entä toinen kysymys: miksi Intia, miksei Kiina? Sen lisäksi, että Intia on erityisen mielenkiintoinen uusimman globalisaatiokehityksen kannalta, on muitakin vastauksia. Kiinan osalta tarve lisätiedon tuottamiseen ja yritysten auttamiseen ei ole niin suuri, sillä näitä tehtäviä hoitavat jo monet muut tahot Suomessa. Kiinaan on äskettäin esimerkiksi perustettu suomalainen innovaatiokeskus FinChi. Toinen mahdollinen vastaus liittyy demokratiaan. On loppujen lopuksi hienompaa, että Intia on demokraattisen järjestelmänsä kanssa päässyt hyvään kasvuun, kuin se, että Kiina on saavuttanut vielä kovemman bruttokansantuotteen kasvun. Demokratia myös luo pitkän aikavälin vakautta.

★ ★ ★

Intiasta on julkaistu viime aikoina useita hyviä perustietopaketteja. Erityisen hyödyllistä lähdemateriaalia ovat olleet Finpron Intia-maakansio, *Kauppolitiikka*-lehden Intia-erikoisnumero 2/2005 sekä Intiaa käsittelevä osuus *Maailman kasvumarkkinat* -raportissa, joka on osa viime syksynä valmistunutta valtioneuvoston kanslian toimeksiannosta tehtyä selvitystä *Suomi maailmantaloudessa*. Maininnan arvoisia ovat myös *The Economist* -lehden viimeaikaiset teemanumerot

Intiasta, globaalista ulkoistamisesta sekä Intian ja Kiinan vertailusta. Lisäksi tätä raporttia varten tilattiin Elinkeinoelämän tutkimuslaitokselta Etlalta makrotaloudellinen taustaselvitys *Intia maailmantaloudessa*, joka on kokonaisuudessaan luettavissa Etlan verkkosivuilla.

Tässä raportissa pyritään perustietopakettia pidemmälle. Intia-ilmiötä analysoidaan ja tarkastellaan tuoreista näkökulmista. Kuvaa Intiasta avataan nyt muutenkin kuin perinteisten suomalaisten vienyhtyritysten vinkkelistä, sillä tavoitteena on löytää uusia toimintamalleja ja kehittämiskohteita. Alustavasti myös haarukoidaan Intiassa toimimiseen liittyviä riskejä ja pohditaan, mitkä ovat ne toimialat, Intian kasvukeskukset ja väestöryhmät, jotka ovat Suomen kannalta erityisen kiinnostavia ja tärkeitä.

Raportin ensimmäisessä luvussa käsitellään Intia-ilmiöön liittyvää keskustelua ja Intian viimeaikaista kehitystä sekä pohditaan Suomen asemaa syvenevän globalisaation maailmassa. Luku 2 käy läpi Intian talouskehitystä Etlan hankkimien tilastotietojen valossa. Luvussa 3 käsitellään suomalaisten yritysten toimintaa ja toimintapotentiaalia Intiassa. Intia-ilmiön tekijöitä pohditaan luvussa 4. Siinä tarkennetaan intialaisten koulutustasoon, keskiluokkaistumiseen ja englannin osaamiseen liittyviä käsityksiä. Luku 5 selvittää, missä Intian osissa suomalaiset toimivat. Luvussa 6 käsitellään suomalaisten ja luvussa 7 kansainvälisten organisaatioiden Intiaa koskevaa toimintaa. Kirjan päättävässä luvussa 8 tehdään johtopäätöksiä ja annetaan suosituksia Sitran Intia-ohjelman jatkoa varten.

Kirjassa on myös liite, jossa useat Intian erityisasiantuntijat vastaavat kahteen kysymykseen: Mitä Intiassa tapahtuu seuraavien 5–10 vuoden aikana? Miten Suomi voisi olla mukana Intian muutoksessa?

Lopuksi haluan esittää suuret kiitokset kaikille tämän raportin lukujen kirjoittajille ja taustamateriaalin tuottajille. Heidän lisäksi kiitoksen ansaitsevat myös kaikki ne, jotka ovat kommentoineet tekstiä käsikirjoitusvaiheessa.

Vesa-Matti Lahti
Tutkimuspäällikkö
Sitran Intia-ohjelman vetäjä

SISÄLLYS

1	INTIA-ILMIÖ	9
	Vilskettä Delhissä	10
	Kuin Kiina 15-vuotta sitten?	11
	Nollasta on helppo kasvaa	12
	Intia-ilmio täyttää hotellihuoneet	13
	Valkokaulusvallankumous?	14
	Jäitä hattuun	15
	Intiaan mennään Kiinan mallin mukaan	17
	Globalisaation kolmas vaihe	19
	Muistatko Indonesia-ilmion?	22
	Häviääkö köyhyys?	24
2	INTIA MAAILMANTALOUDESSA	28
	Pieni peluri maailmanmarkkinoilla	31
	Kasvu alkoi reformeista 1991	32
	Talous kasvaa nyt erityisen nopeasti	33
	Kasvun takana ovat palvelut	34
	It-alan kasvu on rajua	38
	Luvassa lihavia vuosia	41
	Tuleeko Intiasta seuraava talousihme?	42
3	INTIA-ILMIÖ JA SUOMALAISET YRITYKSET	44
	Tuonti Dominikaanisen tasavallan luokkaa	45
	Tuotantoa jo 1980-luvulla	47
	1. Vienti- ja tuotantotoiminta	49
	2. It-palvelujen ulkoistaminen	58
	3. Tuonti ja sopimusvalmistus	63
	Lupaavat alat	65

4	INTIA-ILMIÖN TEKIJÄT	69
	Peruskoulutus on yhä heikkoa	71
	Korkeakoulutuksen taso vaihtelee	72
	Englannin taito on vahvuus	74
	Keskiluokka kasvaa	75
	Kastijärjestelmä ei ole hävinnyt	77
	Intialaisten diaspora	79
5	SUOMALAISTEN INTIAT	81
	Yritysten Intia on täynnä valkoisia läikkiä	84
	Maa täynnä mahdollisuuksia	85
6	SUOMALAISET ORGANISAATIOT	89
	Ulkomaankauppaa edistävät organisaatiot	89
	Ministeriöt	91
	Etujärjestöt	92
	Tiede, tutkimus ja koulutus	93
	Kulttuuri	95
	Ympäristöala	96
	Kehitysyhteistyö	97
7	KANSAINVÄLISET ORGANISAATIOT	100
	EU voi auttaa ongelmatilanteissa	101
	Intian kehitystä pohtivat organisaatiot	102
	Intia kiinnostaa ulkomaisia tutkimuslaitoksia	104
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	108
	Liite 1: Näkemyksiä Intian tulevaisuudesta	115
	Lähdeviitteet	121
	Lähteet	125
	Raportin kirjoittajat	130

Onko se uusi Kiina-ilmio? Vai sittenkin Indonesia-ilmio?

Talvella 2005 Intiassa oli yksi Suomeen liittyvä puheenaihe ylitse muiden. Vierailimme silloin kolmen hengen voimin helmikuisen viileässä Delhissä. Matkamme tarkoituksena oli haastatella Intiassa toimivia suomalaisen yrityselämän edustajia tätä raporttia varten. Lähes jokainen tapaaminen päättyvät arvailuihin siitä, mihin kaupunkiin Nokian Intiaan lupaama tehdas sijoittuu.

Löimme asiasta vetoa kolmen hengen tutkimusryhmämme kesken. Minä veikkasin Bangalorea, koska Nokian alihankkija Elcoteq oli juuri avannut sinne tehtaan. Sitran Intia-ohjelmaa johtava tutkimuspäällikkö Vesa-Matti Lahti äänesti Punea, koska se on Intian kehittyneimpiä kaupunkeja ja sinne on helppo päästä Mumbain lentokentältä. Taloustoimittaja Matias Möttölä ei aluksi keksinyt, mitä äänestäisi, mutta sitten Wärtsilän Pohjois-Intian johtaja Debashish Mazumdar kehui vuolaasti Himachal Pradeshin osavaltiota ja piirsi Intian-karttaamme pienen rastin Kasaulin kaupungin kohdalle. Möttölä päätti heti äänestää sitä.

Kaikki arvauksemme menivät pieleen. Huhtikuun alussa Nokia ilmoitti perustavansa kännykkätehtaan Chennaihin¹, eli entiseen Madrasiin. Tehdas tulee työllistämään noin 2000 intialaista, ja Nokia investoi siihen neljän vuoden aikana 100–150 miljoonaa dollaria.

Nokian päätös synnyttää Chennaihin kokonaisen suomalaisyhteisön. Intiassa asuvien suomalaisten määrä saattaa jopa kaksinkertaistua

tehtaan käynnistysvaiheessa. Sillä vaikka Intiassa on yli miljardi asukasta, koko maassa on näihin päiviin asti asunut pysyvämmiin vain satakunta suomalaista.

VILSKETTÄ DELHISSÄ

Delhissä oli helmikuun alussa paljon muitakin suomalaisia kuin me kolme. Intiassa vieraili samaan aikaan kaksi suomalaista ministeriä. Ulkoministeri Erkki Tuomioja johti Helsinki-prosessin kokousta ja ulkomaankauppaministeri Paula Lehtomäki oli vienninedistämismatkalla ennennäkemättömän laajan liikemiesvaltuuskunnan kanssa.

”Aikaisemmin suomalaisten ministereiden delegaatioissa on ollut vain puoli tusinaa yritysten edustajaa. Lehtomäen mukana heitä oli 30. Ja intialaiset liikemiehet olivat niin kiinnostuneita suomalaisista, etteivät tuolit riittäneet tapaamisissa”, kertoo Anand K. Sethi, joka toimii vientirahoitusta tarjoavan Finnfundin neuvonantajana Intiassa.

Sethin mukaan Finnfund on juuri nyt tekemisissä useampien Intiaan kohdistuvien uusien hankkeiden kanssa kuin koskaan aikaisemmin. ”Tänne tulee parin seuraavana vuoden aikana enemmän suomalaisia investointeja kuin viimeisenä kymmenenä vuonna yhteensä”, hän arvioi.

Sen lisäksi että Elcoteq oli jo avannut tehtaan Bangaloressa joulukuussa 2004, Intiaan oli tulossa Nokian imussa 4–5 muutakin suomalaista telealan yritystä.

Myös suomalainen metsäklusteri oli selvästi tulollaan Intiaan. Suomen Andritz Oy, entinen Ahlström Machinery, sai sieltä joulukuussa 40–50 miljoonan euron jättitilauksen. Andritz suunnittelee ja rakentaa Andhra Pradeshin osavaltioon Intian suurimman sellutehtaan. Suomalaisilla paperi- ja metsäteollisuusyrityksillä oli lisäksi 4–5 pitkällä olevaa investointisuunnitelmaa. Esimerkiksi Outokumpu ja Kone olivat saaneet uusia suuria tilauksia ja muun muassa metalli- ja energiayhtiöillä sekä terveydenhuoltoalan yrityksillä oli vireillä kauppoja ja investointeja Intiaan.

Finnfundin Anand K. Sethin mukaan monet intialaiset yritykset etsivät nyt aktiivisesti suomalaisia partnereita. Kiinnostus kohdistuu erityisesti suomalaiseen teknologiaan ja se on hänen mukaansa kasvanut ilman erityisempää markkinointia. ”Vielä pari vuotta sitten intialaiset luulivat että Nokia ja Kone ovat japanilaisia firmoja. Nyt suomalaisten tunnettuus ja imago on paljon parempi.”²

KUIN KIINA 15-VUOTTA SITTEEN?

Helmikuussa 2005 Suomen ja Intian välisen yritysyhteistyön vilkastumisen merkit olivat nähtävissä kaikkialla. Suomen ulkoministeriöön oli vastikään perustettu Intia-tiimi ja kauppa- ja teollisuusministeriöön Intia-verkosto. Vienninedistäjä Finpro oli vain kaksi viikkoa ennen matkaamme lähettänyt New Delhiin uuden suomalaisvahvistuksen, Seppo Keräsen, joka oli nimitetty Intian vientikeskusten päälliköksi. Finpro oli laajentamassa Intian toimintaansa myös palkkaamalla lisää intialaisia työntekijöitä.

Finnairin kerrottiin suunnittelevan reittilentojen avaamista Intiaan. Verkostostrategiasta vastaava johtaja Petteri Kostermä myöntää, että Finnair tutkii koko ajan mahdollisuutta aloittaa suorat reittilennot joko Mumbaihin tai New Delhiin. Yhtiöllä ei vielä ole vaadittavia liikenneoikeuksia, mutta Suomen ja Intian viranomaiset neuvottelevat niistä kesäkuussa 2005.

”Jos saamme riittävän liberaalit liikenneoikeudet, ei ole mahdollista, että lennot alkavat jo syksyllä 2005. Mutta yleensä lennot alkavat vasta noin vuoden kuluttua päätöksestä, eikä tätä päätöstä siis ole vielä tehty”, Kostermä sanoo.

Kysyntää suorille lennoille näyttäisi olevan, sillä Intian Suomen suurlähettiläs Om Prakash Gupta kertoo, että suurlähetystössä on keväällä 2005 myönnetty noin neljä kertaa enemmän bisnesviisumeita kuin silloin, kun hän aloitti työnsä Suomessa. ”Kolme vuotta sitten myönsimme suomalaisille 4–5 bisnesviisumia päivässä, tänä keväänä olemme kirjoittaneet niitä 20–25 kappaletta päivässä.”

Suomen Intian suurlähettiläs Glen Lidholm taas sanoi lehtihaastattelussa, että kun hän tuli Intiaan 2001, maassa oli etabloitunee-

na 30 suomalaista yritystä. Keväällä 2005 suomalaisyrityksiä oli yli 70. Lisäksi satakunta suomalaisfirmaa toi Intiaan tavaraa paikallisten edustajien kautta.³

Suomen Delhin suurlähetystöstä kerrottiin huhtikuussa 2005, että sen tiedossa olevien Intiassa asuvien suomalaisten määrä on kasvanut yhden vuoden aikana 86:sta 142:een.

NOLLASTA ON HELPPO KASVAA

Suurlähetystöt ja vientitukilaitokset olivat keväällä 2005 jo suorastaan helisemässä suomalaisyritysten Intia-innon kanssa. Tilastojen perusteella Suomen ja Intian kauppavaihto näytti kuitenkin vielä hyvin vaatimattomalta, suorastaan säälittävän vähäiseltä.

Intian osuus Suomen tavaraviennistä oli vuonna 2004 vain noin 0,5 prosenttia. Suomi vei yli miljardin asukkaan Intiaan yhtä paljon tavaraa kuin esimerkiksi Kreikkaan tai Ukraina. Intian osuus Suomen tuonnista oli vielä pienempi, 0,3 prosenttia. Se oli saman verran kuin suora tuontimme esimerkiksi Dominikaanisesta tasavallasta.

Suomalaiset yritykset ovat myös investoineet Intiaan hyvin vähän. Vielä vuoden 2004 lopussa Suomen kumulatiiviset eli yhteenlaske-
tut sijoitukset Intiaan olivat Suomen Pankin tilastojen mukaan vain noin 50 miljoonaa euroa. Se on aika vähän verrattuna esimerkiksi Viroon, johon suomalaiset ovat investoineet 1,5 miljardia euroa. Vain muutamalla suomalaisyrityksellä, kuten Wärtsilällä ja Koneella, oli vuoden 2004 lopussa merkittävää tuotannollista toimintaa Intiassa.

Vielä vuoden 2005 aikana tilanne kuitenkin muuttuu dramaattisesti. Nyt tiedossa olevien suunnitelmien perusteella suomalaisten yritysten kumulatiiviset sijoitukset Intiaan saattavat kaksinkertaistua yhden vuoden aikana. Joidenkin arvioiden mukaan ne jopa kymmenkertaistuvat muutamassa vuodessa. Myös suomalaisten yritysten vienti Intiaan on erittäin voimakkaassa kasvussa.

Tilastojen perusteella Intia on nyt Suomen suhteen kauppavaihdon ja yritysten läsnäolon osalta suunnilleen samassa vaiheessa kuin Kiina oli Suomen suhteen noin 15 vuotta sitten. Ja Suomen ja Intian välinen yritystoiminta näyttää lisääntyvän ennätysmäisen nopeasti.

Jos Intian rooli maailmantaloudessa on vahvassa kasvussa, niin kuin kansainväliset talouslehdet ennustavat, suomalaiset ovat teke-mässä aivan oikeita johtopäätöksiä.

INTIA-ILMIÖ TÄYTTÄÄ HOTELLIHUONEET

Hotellihuoneiden saatavuus on hyvä indikaattori siitä, mitä maassa tapahtuu. New Delhin keskustasta oli helmikuussa 2005 melkein mahdotonta löytää kohtuuhintaista huonetta.

Intia oli pitkään hyvin suljettu ja säännelty talous, joka suhtautui torjuvasti ulkomaisiin yrityksiin. Taloutta alettiin liberalisoida 1991. Tuota vuotta pidetään Intialle samanlaisena käännekohtana kuin Dengin valtaantulo 1978 oli Kiinalle.

Vuoden 1991 jälkeen Intia on avautunut maailmanmarkkinoil-le. Kansantalous on kasvanut keskimäärin kuuden prosentin vuo-sivauhtia ja alkanut houkutella maahan ulkomaisia yrityksiä, joita kiinnostaa nopean talouskasvun, potentiaalisesti isojen markkinoi-den ja alhaisen palkkatason yhdistelmä.

Vuonna 2004 talouskasvu kiihtyi entisestään, yli kahdeksaan pro-senttiin. Inflaatio on alhainen ja valuuttavaranto on ennätyskellisen korkea.⁴ Toukokuussa 2004 kongressipuolue voitti vaalit ja päämi-nisteriksi nousi Manmohan Singh, joka oli valtiovarainministerinä 1991 ja siten Intian 1990-luvun menestyksekkään talouspolitiikan arkkitehti. Singhin johdolla on aloitettu uusi ulkomaisten yritysten toimintaa helpottavien talousreformien kausi. Maassa esimerkiksi pyritään ottamaan käyttöön yhtenäinen arvonlisävero⁵ ja tähän asti käytännössä mahdotonta teollisuustyöntekijöiden irtisanomista hel-potetaan.

Intiaan suuntautuvien suorien ulkomaisten sijoitusten arvioidaan vuonna 2005 kolminkertaistuvan viime vuoden 5–6 miljardista dol-larista noin 15 miljardiin. Ne ovat kuitenkin tilastojen valossa vain murto-osa Kiinan saaliista. UNCTAD:in mukaan Kiina sai vuonna 2004 60 miljardin dollarin arvosta suoria ulkomaisia sijoituksia, kun Intia sai niitä alle 6 miljardia⁶. Näitä virallisia lukuja pidetään kui-tenkin yleisesti vertailukelvottomina ja harhaanjohtavina. Jos Intian

lukuihin lisätään maahan vuonna 2004 tehdyt rahastosijoitukset sekä ulkointialaisten Intiaan lähettämät rahat, Intian vuonna 2004 saamat suorat sijoitukset nousevat 50 miljardiin. Se ei enää ole kaukana Kiinan 60 miljardista, johon vastaavat erät ilmeisesti sisältyvät. Lisäksi väitetään, että kiinalaiset kierrättävät yleisesti kotimaisia investointeja ulkomaiden kautta saadakseen verohyötyjä.⁷

Lukuja voidaan pitää harhaanjohtavina myös esimerkiksi IBM:n Global Investment Trends -tutkimuksen perusteella. IBM:n tutkimus perustuu yritysten itse ilmoittamiin konkreettisiin tuotannollisiin investointeihin. Sen mukaan Kiina sai vuonna 2004 yli 1600 uutta investointiprojektia ja Intia vain hiukan vähemmän eli noin 1400. Intiaan kohdistuvien hankkeiden työllisyysvaikutukset olivat yritysten ilmoitusten mukaan kuitenkin suuremmat kuin Kiinan. IBM:n tutkimuksen mukaan Intiaan vuonna 2004 tehdyt uusinvestoinnit työllistävät noin 320 000 henkeä. Kiinassa vastaavat investoinnit työllistävät vain noin 170 000 henkeä. Tutkimuksessa pantiin merkille erityisesti se, että Intia nousi työpaikkojen suhteen ensimmäistä kertaa johtoon ja ohitti Yhdysvallat.⁸

VALKOKAULUSVALLANKUMOUS?

Vaikka Intia ottaa Kiinaa kiinni talouskasvussa, Intian integroituminen maailmantalouteen ei noudata Kiinan mallia. Yleinen tapa selittää Intian ja Kiinan talouskehityksen eroa on todeta, että Kiina-ilmio perustuu sinikaulustyöhön eli tehdasteollisuuteen. Intian talouskasvun taas väitetään perustuvan valkokaulustyöhön eli palvelutuotantoon, joka hyödyntää tietotekniikkaa ja intialaisten englanninkielen osaamista.

Kun Suomessa puhutaan Kiina-ilmioistä, sillä ei tarkoiteta mitä tahansa Kiinassa tapahtuvaa talouskasvua. Puhe Kiina-ilmioistä liittyy ennen kaikkea kansainvälisen työnjaon muutokseen. Kiinan tapauksessa kyse on teollisuustyön siirtymisestä Kiinaan.

Suomalaisissa lehdissä alettiin marras-, joulukuussa 2004 käyttää termiä Intia-ilmio.⁹ Aivan kuten Kiina-ilmioistä puhuttaessa, Intia-ilmion kohdalla pohditaan erityisesti kansainvälisen työnjaon muu-

tosta. Kun käytetään termiä Intia-ilmiö, keskustellaan erityisesti siitä, siirtyvätkö esimerkiksi ohjelmistosuunnittelu ja erilaiset call center - ja tallennuspalvelut sekä yritysten tutkimus- ja kehitystyö länsimaista Intiaan.

Jos tällainen maailmantalouden muutos on tapahtumassa, se on tietenkin äärimmäisen kiinnostavaa Suomelle, koska tietotekniikka on vahva osa talouttamme. Se voi sekä lisätä it-firmojemme kilpailukykyä että viedä työpaikkoja Suomesta.

Länsimaiset, varsinkin amerikkalaiset ja brittiläiset, yritykset ovat ulkoistaneet runsaasti internet- ja puhelinpalvelujaan, ohjelmistotuotantoon ja tuotekehitystään Intiaan. Tällaisten it-palvelujen¹⁰ osuus Intian ulkomaankaupasta on kasvanut nopeasti. Viime vuonna niiden osuus oli jo noin neljännes Intian vientituloista.

Noin 20 prosenttia globaalista valtioiden rajat ylittävistä ohjelmistotuotannosta tilataan nykyään Intiasta. Kansainvälisen it-palvelujen ulkoistamisen arvioidaan kasvavan nopeasti ja ainakin kolminkertaistuvan vuoteen 2012 mennessä. Palveluja siirtyy myös esimerkiksi Kiinaan ja Venäjälle, mutta Intia näyttää olevan ylivoimaisesti kilpailukyysisin kohdema.

Kehitys on vasta aivan alussa. Suuret länsimaiset yritykset ovat ulkoistaneet keskimäärin vain 8 prosenttia toimistotyöstään, mutta monet niistä arvioivat, että voisivat lähivuosina ulkoistaa vähintään puolet.¹¹

JÄITÄ HATTUUN

Vaikka Intiasta näyttää todella tulevan monien ulkomaisten yhtiöiden toimistojen takahuone, puhe Intia-ilmiöstä on täynnä liioittelua ja suoranaista mystiikkaa. Hyvä esimerkki sellaisesta on tunnettu intialainen kolumnisti Gurcharan Das, joka käsittelee Intian talousmurrosta kirjassaan *India Unbound*.

”Me olemme käsitteellisiä ihmisiä: Me olemme painiskelleet kolmetuhatta vuotta Upanishadien teoreettisten käsitteiden kanssa. Me olemme keksineet nollan. Kyberavaruus on samalla tavalla näkymätön kuin spirituaalinen, henkinen tila. Meidän ydinosaamisemme

on näkymätöntä. Informaatioteknologia saattaa viimeinkin olla se moottori, joka nostaa Intian lentoon ja muuttaa koko maamme”, kirjoittaa Das.

Intian it-ihmeeseen liitetään yllättävän usein Intian uskontoihin ja kulttuuriperintöön liittyvää mystiikkaa. Jopa intialaiset insinöörit saattavat esimerkiksi väittää kirkkain silmin, että Veda-kirjoista löytyy tietokoneiden rakennusohjeita.

Todellisuudessaahan minkään maan menestyminen globaalitaloudessa ei riipu siitä, kuinka monta nollaa siellä on joskus muinaisuudessa keksitty. Intia-ilmion tarkastelussa on oltava hyvin varovainen, ettei toistele tällaisia myyttejä edes anekdootteina. Yhtä tarkkana pitää olla siitä, ettei omaksu Intian viranomaisten ja yritysten liioittelevia myyntipuheita sellaisinaan. Intian hallituksen Visio 2020:ssa esimerkiksi oletetaan, että Intia muuttuu vuoteen 2020 mennessä tietoyhteiskunnaksi ja henkeä kohden laskettu kansantuote nelinkertaistuu. Se on aika kova tavoite maalle, jossa 40 prosenttia lapsista lopettaa koulunkäynnin ennen viidennen luokan alkua.¹²

Intia-ilmion ytimessä oleva it-palvelusektori on kiinnostava ja se vaikuttaa varmasti Nokian ja TietoEnatorin kaltaisten suomalaisyritysten toimintaan. Intian mittakaavassa ilmiö on kuitenkin pieni. It-palvelumarkkinat olivat vuonna 2004 alle kolme prosenttia Intian bkt:sta.

Vaikka talouslehdissä hehkutetaan sellaisia it-palvelualan menestysyrityksiä kuin Wipro, joka on viime vuosina rekrytoinut jopa tuhat uutta työntekijää kuukaudessa, on muistettava, että it-palvelut työllistävät alle miljoona intialaista. Vaikka määrä nousisi Nasscomin¹³ ennusteiden mukaisesti kahteen miljoonaan vuonna 2008, sekin olisi vain pisara meressä, sillä Intian työmarkkinoille tulee joka vuosi noin 9 miljoonaa uutta nuorta. Maassa on nyt noin 470 miljoonan hengen työvoima, josta vain 7,5 prosentilla on virallinen työsuhde. Loput työskentelevät maataloudessa tai epävirallisella sektorilla.¹⁴

”Pelkästään karjatalouden osuus Intian bkt:sta on suurempi kuin it-palvelujen. It-palvelujen osuus on kaksi prosenttia, karjatalouden kuusi. Ja karjatalous työllistää yhdeksän miljoonaa ihmistä.”, kongressipuolueen kansanedustaja Jairam Ramesh tokaisi nauraen, kun

kysyin häneltä, ovatko it-palvelut Intian talouskasvun veturi. ”It-sektori on meille tärkeä, mutta se ei ole mikään elämän ja kuoleman kysymys. Seuraavien viiden vuoden aikana olisi tärkeintä saada lisää tehdasteollisuutta.”

Kuulimme Delhin vierailumme aikana lukuisia samantapaisia kommentteja. It-palvelualan työpaikkoja on Intian mittakaavassa vähän ja nekin keskittyvät puoleen tusinaan kasvukeskukseen. 65–70 prosenttia intialaisista asuu yhä köyhällä maaseudulla, ja suuri osa heistä on sekä alityöllistettyjä että aliravittuja. Sekä intialaisilla taloustieteilijöillä että liikemiehillä oli suuri huoli siitä, miten maaseutuväestö työllistetään. Vaikka Intian tehdastuotanto alkoi kasvaa jo 1990-luvulla, se ei ole vielä juurikaan imenyt uutta työvoimaa. Teollisuuden työpaikkojen määrä pikemminkin laski 1990-luvulla tuotannon tehostumisen myötä. Vuonna 1991 teollisuudessa työkenteli noin 6,3 miljoonaa intialaista, vuonna 2002 vain 6,2 miljoonaa. Kiinan teollisuus työllistää noin 160 miljoonaa ihmistä.¹⁵

Viimeisten parin vuoden aikana teollisuusinvestoinnit ovat kuitenkin alkaneet myös parantaa työllisyyttä. Niinpä uudet tehdasinvestoinnit, sellaiset kuin Nokia ja Elcoteq, ovat haastattelemiemme intialaisten taloustutkijoiden mielestä hyvin tervetulleita. Aivan erityisesti he toivoisivat kuitenkin teollisen maatalouden ja sitä hyödyntävän elintarviketeollisuuden kehittymistä: hedelmäsäilyketehtaita, meijereitä, viinitiloja.

Taloustutkimuslaitos NCAER:n tutkija Shashanka Bhide korostaa, että vaikka it-palvelut ovat pieni komponentti Intian taloudessa, niiden nopea kehitys on hyvä signaali intialaisten suorituskyvystä. ”It-palvelujen menestys kertoo, että meillä on kapasiteettia omaksua nopeasti uusia toimintatapoja melkein alalla kuin alalla.”

INTIAAN MENNÄÄN KIINAN MALLIN MUKAAN

Kun tutkii suomalaisyritysten toimintaa Intiassa, sekään ei vahvista käsitystä, että Intian talouskasvu perustuisi pelkkään valkokaulustyöhön. Suomalaisten toiminta Intiassa on hyvin samanlaista kuin muillakin nousevilla vientimarkkinoilla.

Intiaan on menty jotakuinkin samassa marssijärjestyksessä kuin Kiinaan. Ensin sinne lähti liuta tärkeimpien vientiyrittysten myyntiedustajia sekä Kone, Wärtsilä ja Huhtamäki, jotka ovat perustaneet maahan myös tuotantoa. Seuraavassa vaiheessa Intiaan menevät Nokian tehdas alihankkijoihin, energiayhtiöt sekä paperiteollisuuden konsultit ja koneenrakentajat.

Vientiyrittysten lisäksi Intiassa vierailee suomalaisia sisäänostajia. Lähes puolet Suomen Intian-tuonnista on tekstiili-, vaate- ja kenkäteollisuuden tuotteita. Näyttää kuitenkin siltä, että suomalaisten kauppaketjujen ja kulutustavarayrittysten ostotoiminta Intiassa on satunnaista ja vieläkin pienimuotoisempaa kuin Kiinassa. Intiassa ei Finpron tietojen mukaan ole lainkaan suomalaisten tevanake-yri-tysten tai kauppaketjujen ostotoimistoja. Ruotsalaiset kauppaketjut sen sijaan ovat olleet Intiassa läsnä pitkään, ja suuri osa Intian-tuonnistamme tulee niiden kautta. Ruotsalaiset käyvät muutenkin kaup-
paa Intian kanssa enemmän kuin suomalaiset. Vuoden 2003 tietojen mukaan Suomi vei Intiaan 203 miljoonan euron edestä, Ruotsilla vastaava luku oli 780 miljoonaa. Suomi toi tavaraa 93 miljoonalla ja Ruotsi 248 miljoonalla eurolla.¹⁶

Perinteisen viennin ja tuonnin lisäksi Intiassa on näkyvissä myös pieni määrä uudenlaista Intian kehittyneen it-palvelutuotannon hyödyntämistä. Nokia on perustanut Intiaan kolme tutkimus- ja kehittämisyksikköä, jotka työllistivät helmikuussa 2005 yhteensä noin 150 intialaista. Lisäksi Nokia teetti tutkimus- ja kehitystoimintaa useilla intialaisilla alihankkijoilla, ja työllisti niiden palveluksessa arviolta tuhat henkeä. Intialaiset ohjelmistopalveluja tuottavat yritykset ovat jo etabloituneet Suomeen, ja esimerkiksi TietoEnator teettää tytäryritystensä kautta ohjelmistojen kehittämistyötä Intiassa.

Suomalaista call center -työtä Intiaan tuskin kuitenkaan siirtyy, vaikkakin New Delhissä työskentelee muutamia matkatoimisto eBookersin varauksia vastaanottavia suomalaisnaisia. Puhelinpalveluiden tuottajina suomea puhuvat virolaiset ovat suomalaisille paljon kiinnostavampia kuin englanninkieliset intialaiset. Baltia ja muu Itä-Eurooppa saattavat olla suomalaisille myös merkittävämpi edullisten it-palvelujen ja ohjelmistotuotannon lähde kuin Intia. Intian

it-palvelualan kehitystä on kuitenkin tärkeää seurata siksikin, että se saattaa vaikuttaa Suomeen kiertoteitse, muuttamalla esimerkiksi amerikkalaisten tai brittiläisten kilpailijoidemme toimintatapoja ja kustannusrakennetta.

Suomalaisten yritystoimintaa Intiassa tulisikin tarkastella ainakin kolmesta eri näkökulmasta.

1. Vienti- ja tuotantotoiminta, johon sisältyy sekä vientiä Euroopasta tai esimerkiksi suomalaisyritysten Kiinan tuotantolaitoksilta että suomalaisyritysten tuotantoa Intiassa maan kotimarkkinoita ja muita maita varten. Varsinkin suomalaisen telealan ja energiasektorin toiminta Intiassa on kovassa kasvussa juuri nyt. Suomalaisten näkyvät ovat hyvät myös paperiteollisuudessa, rakennus- ja infrastruktuurihankkeissa sekä ympäristötekniikan alalla.

2. It-palvelujen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan ulkoistaminen Intiaan on ollut pienimuotoista, mutta se saattaa olla lähдösä voimakkaaseen kasvuun. Se saattaa uhata suomalaisia työpaikkoja, mutta myös parantaa joidenkin yritysten kilpailukykyä.

3. Tuonti ja tavaran teettäminen on ollut vähäistä, mutta siinä olisi suurta potentiaalia juuri nyt. Intian vaatevientii säännelty kansainvälinen monikuitusopimus päättyi vuoden 2005 alussa ja Intian hallitus on vapauttanut tekstiiliteollisuuden sääntelyä. Näiden muutosten seurauksensa Intiaan on syntymässä uutta kilpailukykyistä vaatteiden vientituotantoa. Intia tarjoaa paljon muitakin hyviä tuontimahdollisuuksia. Esimerkiksi elintarvikkeiden, farmaseuttisten tuotteiden, sisustustarvikkeiden tai valurautatuotteiden sopimusvalmistus Intiassa voi olla hyvin kannattavaa.

GLOBALISAATION KOLMAS VAIHE

Vaikka hurjimmat visiot kaiken toimistotyön siirtymisestä Intiaan ovat perustetonta liioittelua, täytyy muistaa, että valkokaulustyön globalisoituminen on vasta alkanut. Suomen yhtenä menestysteki-

jänä on pidetty halpaa insinööriävoimaa. Intiasta sellaista löytyy varmasti vieläkin halvemmallalla.

Gurcharan Das muistelee kirjassaan *India Unbound* sitä, että hän ihaili nuorena idealistina Jawaharlal Nehrua, eikä tajunnut, kuinka tuhoisaa nehrulainen sääntelypolitiikka on Intian taloudelle. Das arvioi kuitenkin vanhan miehen optimismilla, että viivytys on ollut Intialle vain hyväksi, koska maailma on ehtinyt muuttua informaatiotaloudeksi. Intialle jää siksi parempi osa kuin Kiinalle.

Myös *The Economist* arvioi, että Intialle saattaa todella jäädä globalisaatiossa parempi osa kuin Kiinalle. *The Economist* ei kuitenkaan tarkoita tällä Intian it-palvelusektoria, vaan sitä, että Intian talouskasvu perustuu intialaisiin yrityksiin, intialaisiin pääomiin ja tuotteisiin, joita myydään ennen kaikkea intialaisilla markkinoilla. Se saattaa olla pitkällä tähtäimellä kestävämpää kehitystä kuin Kiinan malli, joka perustuu ulkomaisiin yrityksiin, ulkomaisiin pääomiin ja vientiteollisuuteen.

Intialaiset yritykset myös investoivat itse runsaasti ulkomaille. Esimerkiksi Infosys, Wipro ja Tata Consultancy Services ovat sijoittaneet rahaa Suomeenkin. Vuonna 2004 Lontoon pörssissä oli listattuna 18 intialaista yritystä. IBM:n selvityksessä Intia oli vuonna 2004 maailman viidenneksi suurin ulkomaisten investointien lähde, kun investointeja mitattiin hankkeiden määrällä eikä niiden yhteissummalla. Intia investoi noin 700 ulkomaiseen hankkeeseen.¹⁷

Intia ei kuitenkaan ole ainoa. Myös esimerkiksi kiinalaiset, brasilialaiset ja malesialaiset yritykset ovat alkaneet investoida ulkomaille. Maailmanpankin mukaan ”kehittyvät maat”, joihin kaikki edellä mainitut kuuluvat, investoivat ulkomaille yhteensä 16 miljardia dollaria 2002, mutta jo 40 miljardia vuonna 2004.¹⁸

Intia-ilmio onkin osa niin sanottujen BRIC-maiden kasvua. BRIC-maihin kuuluvat Brasilia, Venäjä, Kiina ja Intia, jotka ovat useiden ekonomistien mukaan nousemassa maailmantalouden vetureiksi. Investointipankki Goldman Sachs arvioiden mukaan ne ovat jo vuonna 2050 ohittaneet nykyiset suuret G7-ryhmään kuuluvat teollisuusmaat. Yksikään näistä neljästä maasta ei kuitenkaan ole kovin vakaa, eikä maapallon ekologia ehkä kestä niin rajua

kasvua kuin näille väkirikkaille maille on ennustettu. Yhtä kaikki, intialaiset viittaavat mielellään BRIC-ilmioon. Se on heille samanlainen itseluottamusta luova tekijä kuin Intian it-palveluiden menestys.¹⁹

Intia-ilmiossa on monia piirteitä, joiden perustella voi arvioida, että globalisaatio on muuttanut luonnettaan niistä ajoista, jolloin Etelä-Kiinaan perustettiin ensimmäiset amerikkalaisten brändien alihankkijatehtaat. Intia on hypännyt globalisaatiokehitykseen vaiheessa, jossa globalisaatio on syventynyt. Kiinassa ulkomaiset yritykset käyttävät yhä runsaasti ulkomaisia työntekijöitä, osittain kielisyistäkin. Intiaan ”ekspatriaatteja” ei lähetetä enää juuri lainkaan, heidän sijaansa palkataan hyvin koulutettuja englantia puhuvia intialaisia. Kiinassa hyödynnetään yhä suurelta osin muualla tehtyä tutkimus- ja kehitystyötä, Intiassa tuote- ja ohjelmistokehitys on jo yksi tärkeimmistä vientituotteista.

Globalisaatiokysymyksiin erikoistunut amerikkalainen toimittaja Thomas L. Friedman väittää uusimmassa, huhtikuussa 2004 ilmestyneessä kirjassaan *The World is Flat*, että Bangaloren it-palveluyritykset ovat selkein esimerkki siitä, että maailma on 2000-luvun aikana edennyt globalisaation kolmanteen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa, joka kesti löytöretkistä 1800-luvulle, globalisoituivat valtiot. Toisessa vaiheessa 1800–1900-luvuilla globalisoituivat yritykset. Globalisaation kolmannessa vaiheessa, joka alkoi vuosituhaten vaihteessa, globalisaation dynaamisin voimat ovat yksilöt. Friedmanin mukaan maailma on muuttunut litteäksi. Pelikenttä on tasoittunut, sillä kehittyneiden internetyhteyksien vuoksi tietotyö on helppoa siirtää minne tahansa. Länsimaiden ja esimerkiksi Intian lahjakkaimmat nuoret kilpailevat samoista töistä.

Myös Suomen kansantalouden kannalta Intia-ilmio on hämmentävämpi kuin Kiina-ilmio. Yhä pienempi osa suomalaisyritysten toiminnasta Intiassa näkyy tullitilastoissa, sillä hyvin yleinen toimintamalli on se, että Intiaan toimitetaan suomalaisyritysten Kiinassa valmistamia tuotteita. Monet isotkin suomalaisyritykset saavat Intian-toiminnoistaan vain pieniä teknisen konsultoinnin tai lisenssien tuottamia rahavirtoja. Mutta eipä niillä ole siellä juuri

kulujakaan. Suomalaisyrityksillä on Intiassa yhteensäkin vain parikymmentä ”ekspatriaattia”. Esimerkiksi Wärtsilä ja Nokia ovat toimineet siellä pitkiä aikoja ilman ainoatakaan suomalaista työntekijää. Toisaalta ainakin Nokia on lisännyt tutkimus- ja kehitystoimintaansa Intiassa silmiinpistävästi juuri samaan aikaan, kun se on vähentänyt tutkimustyöpaikkoja Oulusta.

Tällainen samanarvoiseen kumppanuuteen perustuvan globalisaatio on tietysti reilumpaa kauppaa kuin pelkkä halpatyön teettäminen hikipajoissa, mutta samalla voi kysyä, missä määrin Intia-ilmio enää hyödyttää Suomen kansantaloutta.

Jos amerikkalaisten eläkerahastojen omistama suomalaisyritys teettää tuotteita Kiinassa, Suomen kansantalouden hyödyksi jäävät lähinnä Suomessa tapahtuvan tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä Kiinassa työskentelevien ekspatriaattien palkat. Mutta mitä Suomi saa Intiasta, jonne lähetetään myös tutkimus- ja kehitystoimintaa, mutta ei enää edes suomalaisia työntekijöitä?

MUISTATKO INDONESIA-ILMIÖN?

Vieläkö muistat ajan, jolloin ei puhuttu Kiina-ilmioista vaan Kaakkois-Aasiasta?

1990-luvun puolivälissä suomalaisfirmojen suosikkikohdemaana oli Indonesia. Vuonna 1997 Indonesia oli Suomen kuudenneksi suurin vientimaa. Siellä asui noin 600 suomalaista, suurin osa heistä suomalaisyritysten ekspatriaatteja ja heidän perheitään.

Indonesia-ilmio päättyi dramaattisesti. Presidentti Suharton valta kaatui toukokuussa 1998 niin kovalla rytinällä, että Jakartaan lähetettiin kaksi Finnairin konetta hakemaan suomalaiset pois. Nykyään koko Indonesiassa asuu vain noin 160 suomalaista ja vienti sinne on alle neljännes parhaista päivistä. Monet Indonesia-ilmion aikaiset lainat jäivät maksamatta. Esimerkiksi Finnveralla on takaisinperinnässä Indonesiasta noin 60 miljoonaa euroa, pääasiassa metsäsektorilla.²⁰

Myös Kiina on ollut monelle yritykselle pettymys. Erään PriceWaterhouseCoopersin tekemän tutkimuksen mukaan 74 prosenttia Kiinassa toimivista kansainvälisistä yrityksistä teki tappiota vuonna

2004. Tutkimus tosin arvioi, että osa niistä pääsee voitolle, kunhan ne toimivat Kiinassa pitempään.²¹

Indonesian ja Kiinan opit on hyvä muistaa. Intia on tällä hetkellä hyvin houkutteleva maa, mutta se on yrityksille myös hyvin vaativa ja paljon riskejä sisältävä toimintaympäristö. Osa riskeistä on seurausta maan nopeasta talouskasvusta.

Yksi esimerkki pinnan alla kuplivasta levottomuudesta oli Valentinin päivän herättämä intohimo, jonka koimme Delhissä helmikuussa 2005. Lehdet ja hotellit olivat merkillisen täynnä hempeää ystävänpäivän juhlintaa. Mutta vielä merkillisemmältä tuntui, että hindunationalistinen Shiv Sena -puolue koki sen niin pahana uhkana, että se järjesti mielenosoituksia, joissa poltettiin Valentinin päivän kortteja. Shiv Senan mukaan Valentinin päivä on länsimainen hyökkäys intialaisten nuorten moraalia kohtaan.

Intiassa 1990-luvulla nousutta hindunationalismia voi pitää suurelta osin globalisaation aiheuttaman kulttuurikriisin²² ja epätasaisesti jakautuneen talouskasvun vastareaktiona. Uudet aikakauslehdet ja tv-ohjelmat markkinoivat kulutusmalleja, joihin on varaa vain muuttaman kasvukeskuksen koulutetulla eliitillä. Vaikka Intia on Nokian tärkeimpiä kalliiden kommunikaattorien markkina-alueita, maassa on myös noin 300 miljoonaa ihmistä, jotka elävät alle dollarilla päivässä²³. ”Maailman suurimman demokratian” toimivuus ja talousreformien jatkuvuus on koko ajan veitsen terällä.

Myös luonnonvarojen riittävyteen ja niiden omistukseen liittyvät ongelmat ovat Intiassa vaikeita. Maa on liikakansoitettu ja monin paikoin eroosion, kemikaalien ja saasteiden tuhoama. Jätehuolto on lähes kokonaan järjestämättä. Pahimpia ongelmia on veden puute. Intiassa on 17 prosenttia maailman ihmisistä, mutta vain 4 prosenttia vesivaroista. Kun pelkkä virvoitusjuomien pullottamo on tuhonnut kokonaisten kylien vesilähteet ja saanut aikaan valtavia kansanliikkeitä, esimerkiksi sellutehdashankkeiden ympäristövaikutuksia tulisi arvioida todella tarkasti.²⁴

Intia on vaativa paikka yrityksen yhteiskuntavastuun kannalta, koska siellä on ympäristöongelmien lisäksi myös runsaasti lapsityövoiman hyväksikäyttöä. Toisin kuin Kiinassa, Intiassa lapsityövoima

on suuri ongelma myös vientiteollisuudessa, esimerkiksi vaate- ja tekstiiliteollisuudessa.²⁵ Intiassa ympäristöön ja työoloihin liittyvät rikkeet myös tulevat julkisuuteen huomattavasti helpommin kuin Kiinassa, koska Intiassa on vapaa lehdistö ja vahva kansalaisoikeustoiminnan perinne.

Intian riskeinä yritystoiminnalle pidetään myös korruptiota, byrokratiaa, heikkoa infrastruktuuria, oikeuslaitoksen hitautta, puutteellista tekijänoikeuksien suojaa ja monimutkaista osavaltiosta toiseen vaihtelevaa lainsäädäntöä. Vaikka Intia on erittäin kiinnostavassa kehitysvaiheessa, siihen liittyy niin suuria riskejä, että varsinkin pk-yritysten pitäisi suunnitella toimintansa siellä hyvin tarkkaan. Kaikkien suomalaisyritysten ei pidä mennä tekemään Intiaan kaikkea. Mutta joidenkin suomalaisten kannattaa ehdottomasti mennä tekemään sinne hyvin suunniteltuja asioita.

HÄVIÄÄKÖ KÖYHYYS?

Tämä raportti keskittyy paljolti suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksiin Intiassa. Pyrkimyksenä on pilkkoa tämä suuri ja heterogeeninen maa paloihin ja löytää sieltä ”suomalaisten Intiat” eli toimialat, osavaltiota ja kasvukeskukset, joissa suomalaiset jo toimivat tai jotka olisivat suomalaisten kannalta kiinnostavia.

Suomalaisten Intioita eivät kuitenkaan ole vain New Delhi, Mumbai sekä eteläisten osavaltioiden it-keskukset ja teollisuusalueet. Niitä ovat myös Kalkutan slummit, joissa Kirkon Ulkomaanapu tukee lähes sataa yhteisöjen kehityshanketta, tai Aune Hynyn orpokotina tunnettu Fida Internationalin avustuskeskus Machilipatnamissa Andhra Pradeshissa.

Intia ei ole Suomen kahdenvälisen kehitysavun kohdemaata, mutta kehitystasonsa puolesta se voisi sitä olla. Väkirikkaassa Intiassa on enemmän lukutaidottomia ja enemmän aliravittuja ihmisiä kuin koko Afrikassa. Intia on kuitenkin itse ilmoittanut, ettei se edes halua vastaanottaa kahdenvälisiä kehitysapua pieniltä lahjoittajamailta.²⁶ Intian hallitus on valinnut kehitysavun sijaan kaupankäynnin ja ulkomaisten investointien houkuttelemisen. Kansalaisjärjestöjen ruo-

honjuurityö on kuitenkin edelleen sallittua ja sille on myös huutava tarve.

Huhtikuussa 2005, samaan aikaan kun suomalaiset yritykset ryntäsivät joukolla Intian avautuville markkinoille, joukko suomalaisia suomensi talkoilla Mahatma Gandhin suolamarssin 75-vuotisjuhlan kunniaksi hänen pääteoksiinsa kuuluvan Hind Swaraj -teoksen.²⁷ Mahatma Gandhi oli maailman ensimmäisiä globalisaatiokriitikoita. Gandhi vastusti teollisia tuontitavaroita ja uskoi, että vain pienimuotoinen paikallistuotanto voisi tarjota työtä Intian maaseudun köyhille. Gandhilaisen ajattelun seurauksena Intiassa on yhä noin 600 tuotetta, joita saa valmistaa vain korkeintaan sata henkeä työllistävissä tehtaissa. Niihin kuluva esimerkiksi hiusharjat ja sukat. Kylätasolla tällainen gandhilainen politiikka saattaa olla mielekäästä, mutta seurauksena on myös ollut se, että kulutustavaroiden massatuotantoa on siirtynyt Intian sijasta Kiinaan.²⁸

Vaikka Intian lipussa on Gandhin pienteollisuusideologiaa symboloiva rakin pyörä, intialaisten liikemiesten keskuudessa Hind Swaraj ei ole muodissa. Sen sijaan he lukevat intialaissyntyisen liiketaloustieteilijän C.K. Prahaladin kirjaa *The Fortune at the Bottom of the Pyramid*. Teos on kulunut myös Nokian intialaisten markkinointimiesten käsissä. Sen perusajatus on, että kun yritykset ottavat köyhät huomioon oikealla tavalla, markkinamekanismi voi poistaa köyhyyttä tehokkaammin kuin valtio tai kehitysapu. Tämä pyramiditeoria oli Intiassa niin suosittu, että useampikin liikemies piirsi tapaamisissamme fläppitalulule pyramidia, jossa vauraus valuu alaspäin köyhälle enemmistölle.

Intian ongelma on kuitenkin ollut se, että köyhyys ei ole vähentynyt samaa tahtia kuin talous on kasvanut. Vaikka köyhyys on Intiassakin prosentuaalisesti vähentynyt, absoluuttiset luvut ovat masentavia. FAO:n arvion mukaan aliravittujen ihmisten määrä väheni Kiinassa 1990-luvun aikana 194 miljoonasta 142 miljoonaan. Intiassa aliravittujen määrä laski vain nimellisesti 222 miljoonasta 216 miljoonaan. Myös lukutaito on vähentynyt Kiinassa rivakammin kuin Intiassa. Naisten kohdalla ero on erityisen dramaattinen: Unescon tilastojen mukaan vuonna 2003 vain 48 prosenttia intialaisista naisista oli lukutaitoisia, Kiinassa luku oli 80 prosenttia.

”Kiinalaiset eivät ole saaneet aikaan samanlaisia hienoja kansainvälisen tason firmoja kuin intialaiset. Mutta entä sitten? Tavallisesta kiinalaisesta on tullut kahdessa vuosikymmenessä keskimäärin kaksi kertaa rikkaampi kuin tavallisesta intialaisesta”, The Economist kommentoi Intiaa ja Kiinaa vertailevassa teemanumerossaan. Lehden mukaan Kiinan talouskasvu on lisäksi jakautunut tasaisemmin kuin Intian, sillä Kiinassa on laajempi kohtalaisesti toimeentuleva keskiluokka kuin Intiassa. The Economistin pääkirjoitus kuitenkin muistuttaa, että kiinalaisessa yksipuoluejärjestelmässä on ollut helpompi viedä läpi kovia reformeja kuin Intian monipuoluejärjestelmässä.

Avaimet köyhyiden vähentämiseen ovat nyt ennen kaikkea intialaisilla itsellään. Helmikuussa 2005 julkistettu budjetti lupasikin lisää rahaa muun muassa terveydenhuoltoon ja maaseudun infrastruktuurin parantamiseen. Budjetin ohjenuorana on kuitenkin ”kasvu työpaikkojen myötä”.

Suomessa ajatellaan usein kärjistyneesti, että suomalaisen vientiteollisuuden ja kehittyvien maiden intressit ovat ristiriidassa toistensa kanssa. Kehitysmaa-aktivistit vaativat toisinaan ajattelemattomasti, etteivät suomalaiset yritykset saisi toimia köyhissä maissa lainkaan. Kansalaisjärjestöjen ja yritysten vastakkainasettelut tuntuvat usein turhilta, kun asioita katsoo kehittyvien maiden perspektiivistä. On todennäköistä, että suomalaisyritysten toiminta synnyttää Intiaan uusia työpaikkoja, jotka auttavat tavalla tai toisella myös köyhiä.

Keskustelin asiasta paljon joulukuussa 2004, jolloin tutustuin Kirkon Ulkomaanavun tukemiin slummiprojekteihin Kalkutassa. Projektien tavoitteena oli vahvistaa köyhien itsetuntoa ja poliittisia vaikutusmahdollisuuksia niin, että he voisivat itse vaatia oikeuksiaan ja kehittää slummiensa kouluja ja terveydenhuoltoa. Näissä hankkeissa työskentelevät intialaiset eivät uskoneet, että keskiluokan vaurastuminen auttaa Intian köyhiä automaattisesti. He olivat silti voimakkaasti sitä mieltä, että Intia tarvitsee sekä ruohonjuuritason kehitystyötä että uusia työpaikkoja. Heidän mielestään sekä Kirkon Ulkomaanapu että Nokian tehdas olivat tarpeellisia ja tervetulleita Intiaan.

Suomalainen vientiteollisuus ei kuitenkaan automaattisesti hyödytä Intiaa. Huonosti suunniteltuna ja hoidettuna se voi pahimmassa

tapauksessa aiheuttaa korvaamatonta tuhoa sekä Intian luonnonvaroille ja ihmisille että suomalaisyrityksen maineelle. Sellaiset kansalaisjärjestöt, jotka ovat verkottuneet ruohonjuuritasolle, voivat auttaa yrityksiä tällaisten riskien havaitsemisessa.

Kun suomalaiset yritykset lähtevät hyödyntämään Intian tapaisten maiden alhaista palkkatasoa, niiden pitäisi noudattaa erityisen korkeaa yritysetiikkaa varmistaakseen, että kauppa myös edistää kehitystä eikä vain hyväksikäytä ahdingossa eläviä ihmisiä ja heidän vähäisiä luonnonresurssejaan.

Sitra voisi olla luonteva taho edistämään juuri sellaista liiketoimintaa, josta olisi hyötyä sekä suomalaisille että intialaisille. Jos suomalaiset haluavat edistää kaupan kautta Intian kehitystä, tukitoimia voisi suunnata esimerkiksi käsityövaltaiseen tuontiin kuten vaatteisiin sekä esimerkiksi terveydenhuolto-, koulutus- ja ympäristötekniikan vientiin. Intialaiset ovat tällä hetkellä erityisen kiinnostuneita suomalaisesta ympäristöteknologiasta. Monet raporttiin haastatellut intialaiset toivoivat yhteistyötä suomalaisten kanssa esimerkiksi vedenpuhdistuksessa, jätehuollossa tai bioenergian käytössä.

Intian merkitys maailmantaloudessa on vielä pieni, mutta se kasvaa nopeasti. Intian talouskasvu oli vuonna 2004 nopeimmillaan sitten 1980-luvun lopun.

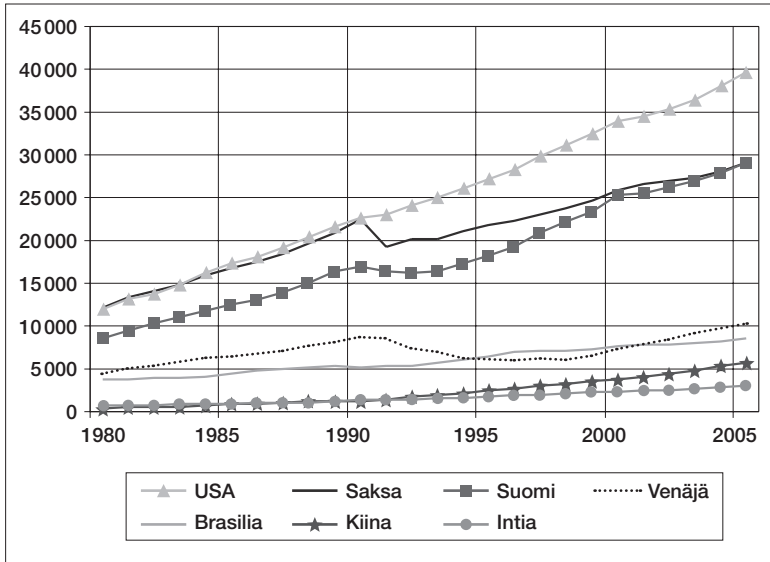
Intia on ollut pitkään tyypillinen kehittyvä talous, jossa tuotanto on noussut hitaasti väestönkasvuun verrattuna. Intian kokonaistuotanto henkeä kohden laskettuna oli vuonna 2004 vain 679 dollaria. Ostovoimakorjattuna luku on kuitenkin 3029 dollaria, sillä Intiassa on alhainen hintataso teollisuusmaihin verrattuna. Suomen elintaso on kuitenkin ostovoimakorjattunakin lähes 10 kertaa suurempi. Intia on myös selvästi köyhempi kuin Kiina.

Köyhyys on Intian vakavimpia ongelmia, vaikka se on ripeän talouskasvun aikana suhteellisesti vähentynyt. Köyhiksi määriteltyjä ihmisiä on Intiassa noin 300 miljoonaa kun esimerkiksi 1950-luvun alussa köyhiä oli noin 200 miljoonaa.²⁹ World Resource Instituutin mukaan 35 prosenttia Intian väestöstä eli vuonna 2004 alle dollarilla päivässä ja alle kahdella dollarilla päivässä elävien osuus oli 80 prosenttia.

Intian heikko talouskehitys sai puhtia 1970-luvun jälkeen. Kasvu vauhdittui erityisesti 1990-luvulla ja se on ollut rivakkaa myös tällä vuosituhanella. Kasvua vauhdittivat erityisesti palvelujen, etenkin informaatiotekniikkaa hyödyntävien palvelujen tuotannon ja viennin kasvu. Tehdasteollisuuden tuotanto on kasvanut nopeasti bkt:n tahdissa, mutta maatalouden tuotannon tahti on ollut selvästi hitaampaa.

¹ Luku on lyhennelmä Etlan tätä raporttia varten tekemästä taustaselvityksestä: *Ali-Yrkkö Jyrki, de Carvalho Anthony, Suni Paavo (2005): Intia maailmantaloudessa. ETLA, Keskusteluaiheita 977*, joka on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteesta www.etla.fi.

Taulukko 1. BKT henkeä kohden ostovoimapariteetein mitattuna, USD.

Lähde: IMF, ETLA

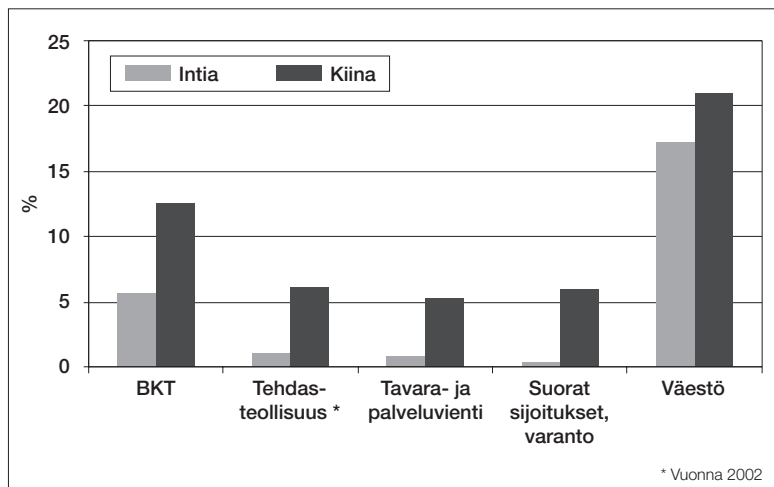
Talouden rakennemuutos on vähentänyt talouden suurta riippuvuutta maataloudesta ja siihen vaikuttavasta säiden vaihtelusta.

Intian osuus maailman kokonaistuotannosta on väestön kokoon nähden pieni. Runsaan miljardin ihmisen väestö tekee kuitenkin kansantaloudesta suuren, vaikka henkeä kohden laskettu tulo on alhainen. Vuonna 2004 Intian osuus maailman kokonaistuotannosta oli ostovoimakorjattuna 6,2 prosenttia. Ostovoimakorjaamaton osuus jäi vain 2 prosenttiin.

Väestönkasvun vuoksi Intian henkeä kohden laskettu bkt:n kasvu on pysynyt pitkään vaimeana. Nyt väestön vanheneminen on parantamassa sen kasvunopeutta. Työikäisen väestön määrä kasvaa Intiassa muuta väestöä ripeämmin vielä parin vuosikymmenen ajan. Väestönkehitys on siis paljon edullisempää kuin Kiinassa ja Euroopassa, joissa lisääntyy eläkeikäinen väestö.

Sijoittajien kiinnostus Intiaan oli pitkään vähäistä. Vahva kasvukausi on kuitenkin herättänyt heidän kiinnostuksensa. Suorat sijoit-

Taulukko 2. Intian ja Kiinan osuudet maailman kokonaistuotannosta, teollisuustuotannosta, viennistä, suorista sijoituksista ja väestöstä, %.

Lähde: IMF, UNIDO, UNITAD, ETLA

tukset Intiaan ovat lisääntyneet 2000-luvulla tuntuvasti, vaikkakin Intiaan sijoitetaan yhä huomattavasti vähemmän kuin Kiinaan.

Periaatteessa väestön ikärakenteen muutos ja talouden avautumiseen liittyvä ulkomaankaupan kasvu sekä näistä seuraava tuotannon tehostuminen voivat vauhdittaa Intian talouden pitkäaikaiseen vahaan kasvuun.

Intiaan suuntautuvien sijoitusten kasvu ja yritysten lisääntyvä palvelujen ulkoistaminen ovat aiheuttaneet huolta teollisuusmaissa. Kehitysmaiden tuotannon on pelätty siirtyvän aloille, joille teollisuusmaat ovat ajatelleet erikostuvansa kansainvälisessä työnjaossa, kuten kehittyneisiin it-palveluihin. Intia on tässä suhteessa selvästi teollisuusmaita ja myös muita kehittyviä maita kilpailukykyisempi ja on luonnollista, että Intian tuotanto näillä aloilla kasvaa.³⁰

Intian toiminta näillä aloilla on kuitenkin vielä niin pientä, että sen kokonaistaloudelliset vaikutukset teollisuusmaiden työllisyyteen ovat vähäiset. It-palvelujen kokonaismarkkinat myös kasvavat

hyvin nopeasti, minkä pitäisi pienentää esimerkiksi työllisyysvai-
kutuksia.

Intian talouskasvu on ollut luonteeltaan hyvin erilaista kuin Kii-
nan. Siinä missä Kiina talouskasvu on ollut investointi- ja teolli-
suusvetoista, Intian kehitys on perustunut palveluihin. Informaatio-
tekniikan mahdollistamien palvelujen vahva kotimainen kasvu ja
etenkin näiden palvelujen ulkomaankaupan kasvu ovat olleet Intian
palvelutuotannon keskeisiä kasvun moottoreita, vaikka myös useat
muut palvelut ovat lisääntyneet vauhdikkaasti. Myös tehoton ener-
giasektori on kasvanut valtion suojelemana melko nopeasti. Teh-
dasteollisuus ei sen sijaan ole päässyt palvelujen kasvua vastaavaan
vahvaan myönteiseen kierteseen, vaikka sekin on lisääntynyt bkt:n
kasvua nopeammin.

PIENI PELURI MAAILMANMARKKINOILLA

Intian 1947 tapahtuneen itsenäistymisen jälkeinen talouskehitys voi-
daan jakaa kolmeen jaksoon.³¹ Heti itsenäistymisen jälkeen vuosina
1950–1975 Intia oli hyvin protektionistinen ja maa ohjattiin käytän-
nössä omavaraisuuteen. Toinen jakso oli vuosina 1976–1991, jolloin
talouden sääntelyä lievennettiin. Kolmas jakso alkoi vuodesta 1991.
Sen jälkeen taloutta on uudistettu ja suunnittelutaloudesta on siir-
rytty markkinaehtoisen talouden suuntaan.

Intian ulkomaankaupan osuus maailmankaupasta oli ensimmäisen
jakson alussa vuonna 1948 2,2 prosenttia, josta se putosi 0,5 prosent-
tiin vuonna 1973. Tämän jälkeen osuus pysyi tällä alhaisella tasolla
1990-luvulle saakka, jolloin Intian vienti alkoi kasvaa maailman-
kauppaa nopeammin. Vuonna 2003 Intian osuus maailman viennistä
kohosi 0,8 prosenttiin. Intian tuonti lisääntyi vuoden 1973 0,5 pro-
sentista 0,9 prosenttiin vuoteen 2003 mennessä. Tuontia vauhditti
tuontisäännöstelyn väljentäminen, joka kohdistui ensin pääomahyö-
dykkeisiin ja myöhemmin välituotteisiin ja investointeihin.

Intian merkitys maailmankaupassa on kohonnut Kiinan verrattu-
na hitaasti. Sachs, Varshney and Bajpai (1999) selittävät Intian suh-
teellisesti heikkoa vientimenestystä muun muassa Intian hallituksen

epäselvällä suoriin sijoituksiin liittyvällä politiikalla, työmarkkinoiden joustamattomuudella, heikolla infrastruktuurilla, erikoisvientialueiden heikoilla kuljetusyhteyksillä, lainsäädännöllä, joka estää suurten yritysten kehittymisen potentiaalisesti suuren suhteellisen hyödyn omaaville aloille, ja korkeilla välituotteiden tulleilla.

Intian kehittymättömyys heijastuu ulkomaankaupassa. Intian osuus maailmankaupan tavara- ja palveluviennistä on maan koko huomioon ottaen hyvin alhainen, vaikka isot kansantaloudet ovatkin tyypillisesti pieniä suljetumpia. Esimerkiksi Kiinan osuus maailmankaupasta on paljon suurempi. Intia on Kansainvälisen valuuttarahaston mukaan vielä suhteellisen suljettu talous.³²

KASVU ALKOI REFORMEISTA 1991

Intian talouskasvua vuosina 1947–1980 kutsuttiin hindukasvuksi, koska hitaan kasvun ajateltiin selittyvän osin kulttuurisilla, hindulaisuuteen liittyvillä tekijöillä.³³ Henkeä kohden laskettu reaalin bkt kasvoi vuosina 1951–1980 keskimäärin vain 1,5 prosenttia. Väestö lisääntyi samaan aikaan nopeasti. Intian itsenäistyttyä vuonna 1947 väkiluku oli 350 miljoonaa. Vuonna 2001 väkiluku ylitti miljardin.

Talouskasvu alkoi jo 1980-luvun alussa, vaikka taloutta ei juuri liberalisoitukaan. Rodrik ja Subramanian (2004) selittävät kasvun trendimuutosta sillä, että Indira Gandhi luopui edeltäjiensä suoranaisesta yritysvihamielisyydestä. 1980-luvun talouskasvu ei ollut kuitenkaan tasapainoista, ja maa ajautui vuonna 1991 vakavaan maksutasekriisiin. Taustalla oli vuodesta 1985 lähtien heikentynyt vaihtotaseen vaje ja Irakin sodan nostama raakaöljyn hinta.

Uuden kesäkuussa 1991 nimitetyn kongressipuoluejohtoisen hallituksen tehtäväksi tuli palauttaa ulkoinen ja kotimainen luottamus Intian talouteen. Hallitus devalvoi valuuttaa heinäkuussa 1991 kahdessa otteessa yhteensä 19,5 prosenttia, leikkasi julkisen sektorin menoja ja hankki vaihtotaseen vajeen rahoittamiseen tarvittavaa lisärahoitusta Kansainvälisestä valuuttarahastosta ja Maailmanpankista.

Kriisi johti laajamittaiseen asteittaiseen talousuudistusprosessiin, jota johti silloinen valtiovarainministeri, nykyinen pääministeri,

Manmohan Singh. Teollisuus-, kauppaa-, ja valuuttakurssipolitiikka uudistettiin. Suoria sijoituksia vapautettiin. Verotusta, rahoitusta ja julkista sektoria muutettiin. Tulos oli se, että kriisivuoden 1991 jälkeen kasvu vauhdittui nopeammaksi kuin 1980-luvulla. Vuosien 1993–2000 keskikasvu oli 6,2 prosenttia ja henkeä kohden laskettu kasvu oli 4,1 prosenttia.

TALOUS KASVAA NYT ERITYISEN NOPEASTI

Intian finanssivuodet eivät noudata kalenterivuotia, vaan ne tilastoidaan huhtikuusta maaliskuuhun. Finanssivuonna 2003/04 kokonaistuotannon määrän kasvu kiihtyi 8,3 prosenttiin edellisen vuoden 4,6 prosentista. Talouskasvu oli selvästi nopeampaa kuin talousreformin jälkeinen noin kuuden prosentin keskikasvu.

Intian talouskasvu oli siten vuonna 2004 nopeimmillaan sitten 1980-luvun lopun. Kasvun kiihtymisen taustalla oli finanssivuonna 2003/04 muun muassa hyvä sää, joka käänsi alkutuotannon 9,1 prosentin kasvuun edellisen vuoden 5,2 prosentin supistumisen jälkeen. Teollisuustuotannon kasvu nopeutui 6,2 prosentista 6,8 prosenttiin. Palvelualojen tuotannon kasvu kohosi 8,5 prosenttiin edellisen vuoden 7,2 prosentista. Voimakkaimmin kasvaneet palvelualat olivat kauppa, majoituspalvelut sekä kuljetus- ja telekommunikaatiopalvelut.

Intian talousuudistukset ovat pitäneet inflaation kurissa. Kuluttajahintojen nousu on pysynyt noin 4 prosentissa vuodesta 2000. Sen sijaan tukkuhintojen kehitys on ollut melko nopeaa muun muassa öljyn kallistumisen takia. Koska hallitus on päättänyt keventää öljytuotteiden verotusta, inflaatio pysynee vaimeana lähiaikoina. Inflaation kiihtymisen riski keskipitkällä aikavälillä on kuitenkin suuri julkisten sektorin suurten vajeiden ja suuren velan takia.

Intian julkinen talous on pysynyt hyvin heikkona viime vuosina. Valtio ja osavaltiot ovat ottaneet vuosittain lisävelkaa, koska verotuotot ovat vain 15 prosenttia bkt:sta. Vaikka talouskasvu on ollut ripeää, julkisen sektorin velka on kasvanut vuoden 1998 jälkeen yli 17 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2004 se oli jo noin 77 prosenttia

bkt:sta. Julkiset menot suuntautuvat pääosin puolustukseen, velkojen hoitamiseen ja tukiaisiin. Kestävän talouskasvun kannalta Intian pitäisi pystyä panostamaan nykyistä enemmän infrastruktuuriin ja koulutukseen.

Ongelmana on kuitenkin verotusjärjestelmän heikkous. Intian keskushallitus onnistuu keräämään veroina vain noin 9 prosenttia bkt:sta. Kiinassa esimerkiksi peruskoulutuksen järjestäminen on ollut helppoa, koska hallitus kerää veroina noin 19 prosenttia bkt:sta.³⁴

Budjettialijäämän syveneminen heikentää Intian kokonaistaloudellista tasapainoa, kun korkotaso kääntyy ennen pitkää nousuun. Lisäksi julkisen talouden menojen kasvu syrjäyttää yksityisiä investointeja ja hidastaa kansantulon kasvua. Yritysten investointiasteen, joka tarkoittaa investointeja suhteessa bkt:hen, laskutendenssi on jatkunut vuodesta 1996/97, ja kuluvalle vuosikymmenelle se putosi jo julkisen sektorin investointiasteen alapuolelle.

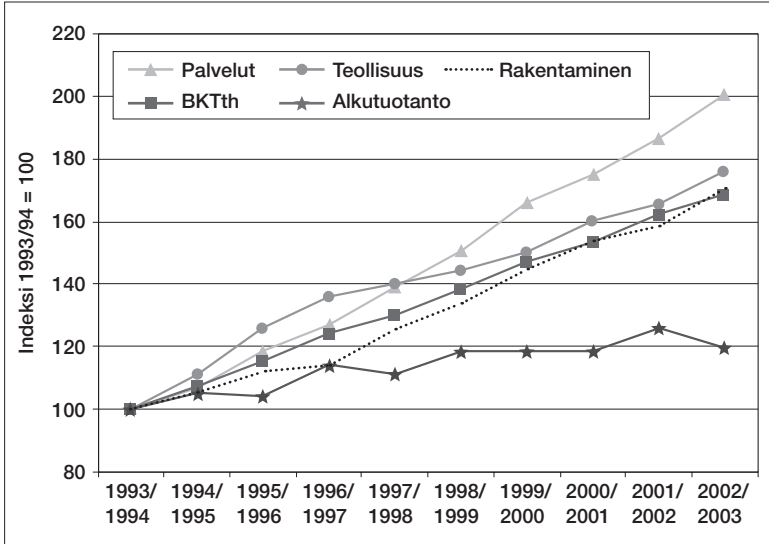
Joulukuun 2004 tsunamin taloudelliset vaikutukset ovat suhteellisen vähäiset, vaikka tuho oli itäisillä rannikkoalueilla huomattava. Tuhot vaikeuttavat kuitenkin Intian ongelmallisen julkisen sektorin tasapainottamista. Intian hallituksen arvioiden mukaan tsunamin taloudelliset menetykset ovat noin 1,2 miljardia dollaria eli noin prosentin valtion kokonaismenoista.

KASVUN TAKANA OVAT PALVELUT

Intian talouden rakenne on muuttunut olennaisesti neljännesvuosisadan aikana. Alkutuotannon eli maatalouden osuus taloudesta on supistunut ja palvelutuotannon kasvanut. Alkutuotantokin on toki lisääntynyt, mutta kasvu on ollut selvästi kokonaistuotannon keskimääräistä kasvua hitaampaa. Teollisuuden osuus on pysynyt vakaana.

Voimantuotanto nousi suunnitelmatalouden vahvoina vuosina nopeasti, mutta sen kasvu on viime vuosikymmeninä ollut hidasta. Perusongelma on, että sähkön hinta ei turvaa kannattavaa sähköntuotantoa. Kansainvälisen energijärjestön IEA:n parin vuoden takaisten arvioiden mukaan Intian sähköntuotannon laatu ja saatavuus on viime vuosina heikentynyt tuntuvasti, eikä kapasiteetti ole

Taulukko 3. Intian kokonaistuotanto päätoimialoittain.

Lähde: YK, ETLA

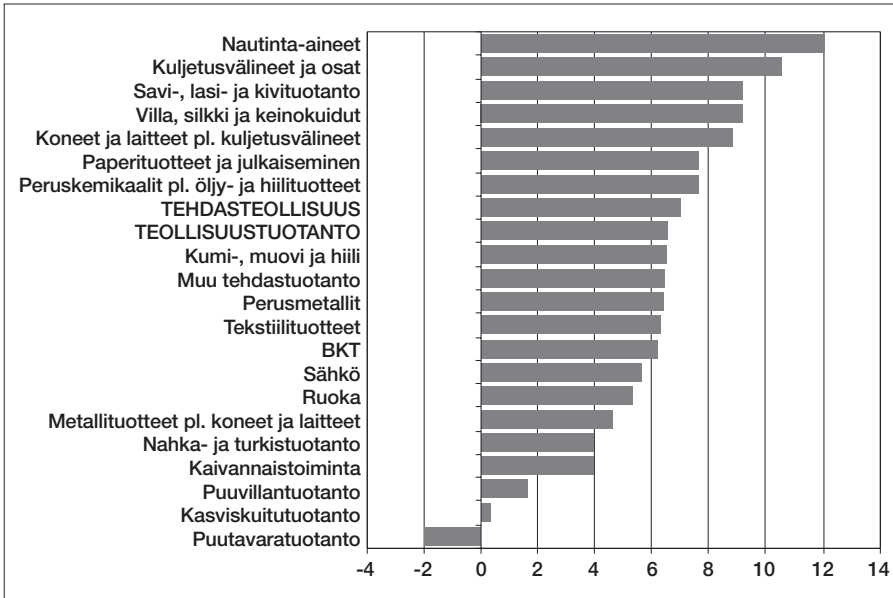
riittänyt tyydyttämään kysyntähuippuja. Teollisuuslaitokset ovatkin ruvenneet rakentamaan omia sähköntuotantoyksiköitä. Energian puute rajoittaa teollisuuden kasvumahdollisuuksia tuntuvasti, jos sektorin perustavanlaatuisia ongelmia ei pystytä korjaamaan. Vuoden 2003 sähkölaki pyrkii parantamaan tilannetta, mutta sen toimivuudesta ei vielä ole selvää näyttöä.³⁵

Maatalouden kehitys on hyvin tärkeää Intian talouskehityksen kannalta, koska se on yhä suunnilleen yhtä suurta kuin teollisuus. Alkutuotannon tekee erityisen keskeiseksi se, että väestöstä runsaat 60 prosenttia on suoraan riippuvainen maataloudesta.³⁶

Maatalouden merkitys Intian talouskehityksessä on yhä edelleen suuri. Esimerkiksi kuivuus ja huono sato ovat yleensä merkinneet bkt:n laskua. Viimeksi tämä vaikutus oli selvä vuonna 1979. Sen jälkeen Intian talouden riippuvuus maataloudesta on vähentynyt.

Teollisuuden osuus kokonaistuotannosta on pysynyt melko vakaana, vaikka maatalouden osuus on supistunut tuntuvasti. Tämä

Taulukko 4. Intian teollisuustuotannon keskimääräinen kasvu alaryhmittäin vuosina 1993–2003.

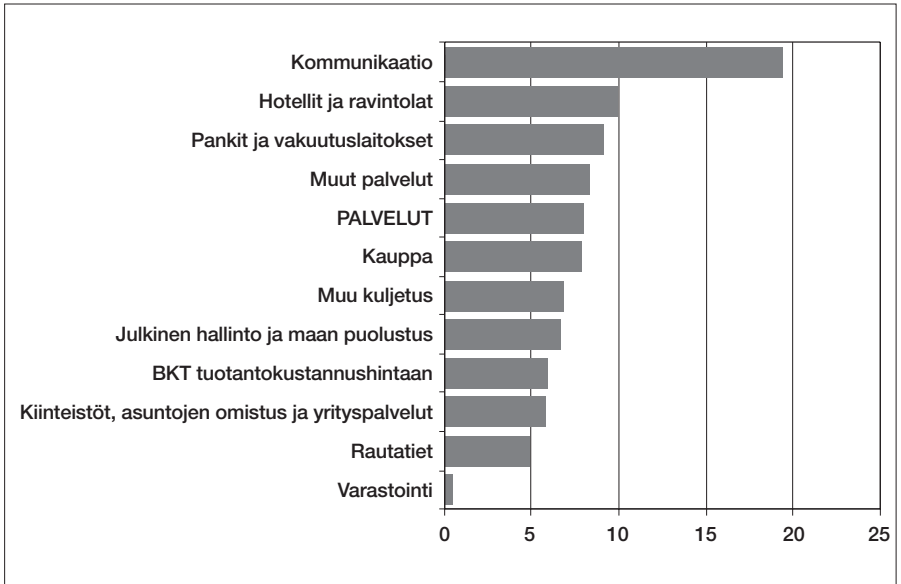
Lähde: RBI, ETLA

johtuu siitä, että palvelutuotannon osuus on kasvanut huomattavasti bkt:n kasvua nopeammin.

Teollisuuden alasektoreista tehdasteollisuus on kasvanut keskimääräistä nopeammin ja sähköntuotannon kasvu on myötäillyt karkeasti bkt:n kasvua, joskin kasvu on ollut viime vuosina bkt:n kasvua hitaampaa. Kaivannaisteollisuuden tuotanto on lisääntynyt selvästi teollisuuden keskimääräistä kasvua hitaammin.

Intian teollisuus ei päässyt mukaan Itä-Aasian vahvaan teollisuusvetoiseen talouskasvuun, koska talous alkoi avautua vasta 1980-luvulla. Sitä ennen se oli hyvin suljettu. Intian teollisuustuotannon kasvu vauhdittui 1990-luvun alun reformien jälkeen, mutta vain hieman bkt:n kasvuvauhtia nopeammaksi. Yleisesti ottaen teollisuustuotannon vuotuista 6,6 prosentin ja tehdasteollisuuden 7 prosentin kasvunopeutta kymmenvuotisperiodina 1993–2003 voi pitää hyvänä. Kiinan teollisuustuotanto kasvoi kuitenkin samaan aikaan

Taulukko 5. Intian palvelutoimintojen keskipitkäkasvu vuosina 1993–2003.

Lähde: RBI, ETLA

keskimäärin 16 prosenttia vuodessa. Finanssivuonna 2003/4 Intian teollisuustuotanto lisääntyi 6,9 prosenttia, kun Kiinassa kalenterivuoden 2003 kasvu oli peräti 17 prosenttia. Kiinan kasvu on kuitenkin jo maan resursseihin nähden liian nopeaa ja hallitus pyrkii hidastamaan sitä.

Telekommunikaatiomarkkinat ovat kasvaneet Intiassa nopeasti ja Intiasta on tullut merkittävä matkapuhelinmarkkina. Viime vuoden lopussa Intian matkapuhelinliittymien määrän on arvioitu nousseen jo 47,3 miljoonaan, ja määrän ennustetaan nousevan 100 miljoonaan vuonna 2007. Nokian markkinaosuus oli maaliskuussa 2005 noin 74 prosenttia. Lokakuussa 2004 matkapuhelinliittymien määrä ylitti kiinteiden liittymien määrän. Markkinoiden kasvua on vauhdittanut säätelyn väheneminen ja puheluhintojen lasku.³⁷ Vahvaa kysyntää on tyydytetty suurimmaksi osaksi tuonnilla, mutta useat yritykset ovat Nokian tapaan perustamassa matkapuhelinten tuotantolaitoksia Intiaan.

Myös muun kulutuselektroniikan kuten televisioiden ja dvd-laitteiden tuotanto on lisääntynyt tuntuvasti. Vuonna 2003/4 tuotannon arvo nousi noin 10 prosenttia. Kysynnän kasvua vauhdittaa elintason nousu ja väestörakenteen muutos. Myös Intian kuljetusvälineteollisuus on lisääntynyt verraten hyvin talouden avautuessa, vaikka tälläkin alalla on pelätty Kiinan kilpailua.

IT-ALAN KASVU ON RAJUA

Intian talouskasvun vauhdittumiseen vaikuttanut avainala on kommunikaatiopalvelujen tuotanto, johon sisältyvät ns. it-palvelut. Palvelutuotanto on kasvanut teollisuustuotantoa nopeammin erityisesti siksi, että kommunikaatiopalvelut ovat kasvaneet vuodesta 1993 lähtien noin 20 prosenttia vuodessa. Muut nopeasti kasvaneet palvelutoimialat kuten hotellit ja ravintolat ovat olleet parhaiden teollisuustoimialojen vauhdissa.

Intian talouskasvun sanotaan usein perustuvan nimenomaan it-palvelujen kasvuun ja siihen, että yritykset ulkoistavat palvelujaan Intiaan, josta käytetään englanniksi nimitystä BPO eli Business Process Outsourcing.

It-markkinoiden eli it-laitteiden ja -palvelujen kaupan räjähdysmäinen kasvu onkin eräs tärkeä, joskin vielä pieni osatekijä Intian talouskasvun vauhdittumisen taustalla. It-sektorin kasvu perustuu etenkin ohjelmistopalvelujen vientiin. Internetin käytön laajentuminen on muutamassa vuodessa lisännyt Intian it-sektorin palveluviennin arvon miljardin dollarin tasolta vuonna 1996/7 lähes 16 miljardiin dollariin finanssivuonna 2004/5. Vastaavan aikana rupia heikkeni dollariin nähden niin paljon, että rupioiden laskettuna viennin arvo yli 30-kertaistui. Kasvu on tosin saanut alkunsa hyvin alhaiselta tasolta, joten kasvutahti luonnollisesti hidastuu ennen pitkää.

Viennin osuus Intian ohjelmistopalvelumarkkinoista on runsaat 60 prosenttia. Viennin lisäys on ollut räjähdysmäinen länsimaisten yritysten siirtäessä ohjelmistojen ja etenkin internetin käyttöön perustuvien palvelujen tekemistä intialaisille tuottajille. Palvelujen

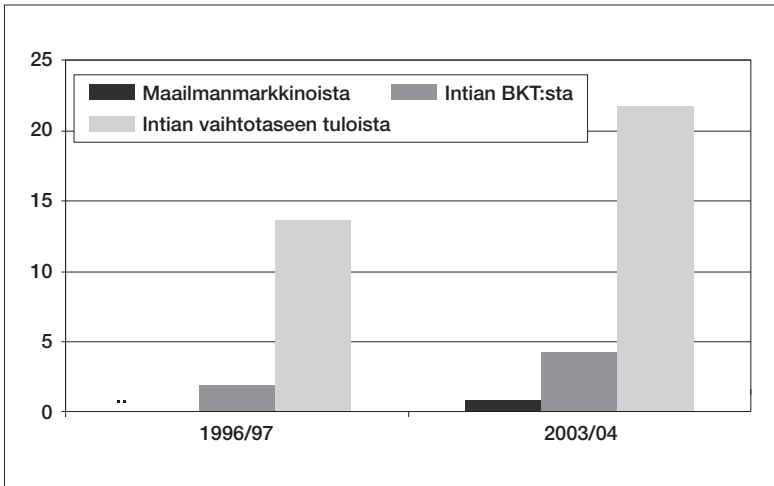
ulkoistaminen Intiaan lisääntyi vuonna 2003/4 peräti 54 prosenttia edelliseen finanssivuoteen verrattuna. Nasscomin mukaan ulkoistamiseen liittyvien palvelujen osuus informaatiopalvelujen viennistä on jo noin 30 prosenttia.

Intian kansantalouden näkökulmasta it-sektori on rajusta kasvusta huolimatta vielä melko pieni. Nasscomin³⁸ arvion mukaan palveluvienti lisääntyy finanssivuonna 2004/5 30 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Lähes 16 miljardiin dollariin nouseva ohjelmistopalvelujen vienti tuo yli kahdeksan prosenttia Intian ulkomaankaupan vaihtotaseen tuloista, mutta se vastaa vain alle kahta prosenttia Intian kokonaistuotannosta. Siten huikeakaan it-palvelujen viennin kasvu ei vielä riitä kiihdyttämään koko bkt:n kasvua tuntuvasti.

Intian merkitys maailman it-palvelumarkkinoilla lisääntyy kuitenkin nopeasti. Intian hallituksen vuonna 2003 julkaiseman arvion mukaan Intian it-palvelumarkkinoiden koko kasvaisi vuoden 2003 12 miljardista dollarista lähes 150 miljardiin dollariin vuonna 2012 ja Intian osuus maailman it-palvelumarkkinoista nousisi vuoden 2003 0,9 prosentista 4,4 prosenttiin 2012. Arvion mukaan Intian it-palvelujen tuotanto lisääntyy vuosittain yli kolmanneksella. Vienti kasvaa erityisen nopeasti ja sitä vauhdittaa etenkin ulkoistamispalvelujen kasvu. Intian osuus näistä markkinoista on jo runsas neljännes. Intialaiset palveluyritykset ovat hyvin aktiivisia vientimarkkinoilla. Tästä on hyvänä esimerkkinä niiden aktiivinen toiminta myös Suomessa.

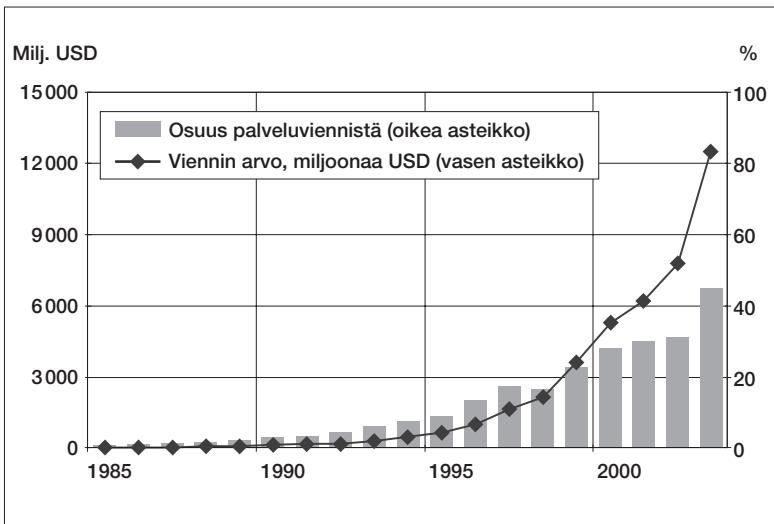
Ennusteet ovat kuitenkin hyvin epävarmoja, koska alan kehitys on vielä alkutekijöissään. Mikäli kansainväliset it-palvelumarkkinat kasvavat ennustetusti, Intialla on hyvät mahdollisuudet lisätä markkinaosuuttaan. Maassa on vielä saatavilla runsaasti ammattitaitoista työvoimaa kilpailukykyisin kustannuksin. Englannin kielen hallinta ja aikaero Yhdysvaltoihin ja Isoon-Britanniaan lisäävät Intian ohjelmistopalvelujen kilpailukykyä. Kilpailu muiden edullisten työvoimakustannusten maiden kanssa on kuitenkin kiristymässä, ja Intian menestyksen jatkuminen edellyttää koulutusjärjestelmän, verotuksen, työvoimalainsäädännön ja telekommunikaatiopolitiikan kehittämistä.³⁹

Taulukko 6. Intian it-markkinoiden koko, %-osuudet.

Lähde: Government, RBI, ETLA

Taulukko 7. Intian ohjelmistopalveluinnin arvo ja sen osuus Intian palveluinnistä.

Lähde: Institute for Development Policy and Management, Reserve Bank of India, ETLA

LUVASSA LIHAVIA VUOSIA

Intian talousnäkymät ovat edelleen valoisat, vaikka kasvun odotetaan hidastuvan 6–6,5 prosenttiin ja inflaation arvioidaan hieman kiihtyvän vuosina 2005–2006. Kasvun hidastumiseen vaikuttavat seuraavat tekijät:

- Sääolosuhteet, erityisesti huono monsuuni 2004.
- Julkisen sektorin epätasapaino.
- Talouskasvun vaimeneminen muissa Aasian maissa.
- Energian hinnan kalleus ja sähkökatkot useilla Intian alueilla.

Keskeinen kasvua jarruttava riski liittyy julkisen sektorin velkaantumiseen ja sen aiheuttamaan korkotason nousuun ja inflaation kiihtymiseen. Sen sijaan kasvua tukevat suhteellisen matalat korot, talousuudistukset, tsunamin tuhojen jälleenrakennus sekä Maailman kauppajärjestö WTO:n tekstiili- ja vaatekauppaa säätelevän sopimuksen päättyminen vuoden 2004 lopussa.

Huhtikuussa 2005 voimaan tullut arvonlisäverouudistus on tärkeä talousuudistus. Uusi lähes kaikissa osavaltioissa yhtenäinen arvonlisävero yksinkertaistaa monimutkaista verojärjestelmää ja alentaa hintatasoa ainakin periaatteessa. Ennen kaikkea se helpottaa Intian muotoutumista yhtenäiseksi markkinaksi. Vanha järjestelmä lisäsi muista osavaltioista tulevien hyödykkeiden hintaa verotuksen kautta. Osavaltioiden rajoilla tehtävät tarkastukset viivästyttivät tavaroiden liikkumista, lisäsivät varastointia ja heikensivät kilpailukykyä. Uudistus lisää talouden toimivuutta olennaisesti, jos eturyhmät eivät pysty sitä vesittämään.⁴⁰

Samalla niin sanotun Monikuitusopimuksen päättyminen voi lisätä Intian vaate- ja tekstiilivientiä tuntuvasti. Vaate- ja tekstiilivienin osuus koko tavaraviennistä on hieman yli 18 prosenttia. Vaate- ja tekstiiliteollisuuden kilpailuedut ovat halpa työvoima, taitavat suunnittelijat ja runsaat raaka-ainevarat kuten puuvillaviljelykset. Intian odotetaan kuitenkin hyötyvän tekstiilikaupan vapautumisesta paljon vähemmän kuin Kiinan. Tämä johtuu siitä, että Intian lainsäädäntö on estänyt suurten yritysten muodostumisen tekstiilituotannossa. Pienten intialaisten yritysten on vaikea kilpailla kiinalaisten massatuotannolla

tuotettujen hyödykkeiden kanssa. Intiassa teollisuuden tuottavuus on vain hieman yli 60 prosenttia siitä mitä se on Kiinassa. Intian tekstiiliviennin arvioidaan kuitenkin lähivuosina kasvavan vuosittain yli 15 prosenttia, jos hallitus uudistaa alan pelisääntöjä riittävän paljon.⁴¹

Maailman teknologian kysyntää ennakoivat indikaattorit, kuten puolijohteiden myynti, viittaavat siihen, että Intialle tärkeä teknologian palveluiden viennin kasvu saattaa hidastua lähiaikoina. Teollisuustuotanto lisääntyy edelleen noin 6–7 prosentin vuosivauhtia, joskin muiden Aasian maiden ja Kiinan odotettu talouskasvun vaimeneminen saattaa rajoittaa kasvua.

TULEEKO INTIASTA SEURAAVA TALOUSIHME?

Intian talouskasvu on nopeutunut viimeisen parin vuosikymmenen aikana huomattavasti. Kiinaan verrattuna kasvu on kuitenkin ollut hidasta, eikä Intia ole päässyt muun Aasian kaltaiseen teollisuusveitoiseen vahvaan kasvukierteeseen.

Intian talouskasvu on teollisuuden ohella perustunut palvelujen kasvuun ja etenkin it-palvelusektorin räjähdysmäiseen kasvuun. Intiasta on tullut hyvän englannin kielen taidon, runsaan koulutetun työvoiman ja edullisten kustannusten takia merkittävä kansainvälisten palvelujen viejä.

Intian talouden kasvumahdollisuudet näyttävät hyviltä seuraavien 25 vuoden aikana. Väestön ikärakenteen kehitys tukee työvoiman kasvua ja samalla säästämisen ja investointien lisääntymistä. It-palvelusektorin hyvä veto todennäköisesti jatkuu ja Intian tuottavuus kehittynee muutenkin suotuisasti.

Intian talouskasvun odotetaan yltävän lähes seitsemään prosenttiin vuosina 2004–2025.⁴² Nopeampikin kasvu on hyvin mahdollista, koska Intian talous on edelleen alisuoriutuja, jos sitä verrataan vastaavan kehitystason maihin. Intian asukasta kohden lasketun bkt:n pitäisi tutkijoiden mukaan olla peräti 4–5-kertainen nykyiseen verrattuna. Tämä parantaa tuntuvasti Intian kasvunäkymiä, koska jo niin sanottu ”catching up” eli esimerkiksi muualla jo käytössä olevan

teknologian soveltaminen tarjoaa huiman kasvumahdollisuuden. Vahvan kasvun Kiina on puolestaan ylisuoriutuja, mikä lisää maan talousriskejä.⁴³

Riskit heikommasta kehityksestä ovat kuitenkin suuret, vaikka ulkoisia sokkeja ei esiintyisikään. Intian osavaltioiden isot kehityserot, energiariippuvuuden nopea lisääntyminen, infrastruktuurin kehittymättömyys ja lyhyellä tähtäyksellä erityisesti valtiontalouden heikko tila vaarantavat suotuisaa talouskehitystä.

Suomen näkökulmasta Intia on todennäköisesti suotuisasti kehittynyt markkina, jossa ostovoiman kasvu lisää esimerkiksi paperin, matkapuhelimien ja voimantuotantolaitteiden kysyntää. Toisaalta Suomi voi hyötyä intialaisten it-palveluiden tuonnista ja pystyä siten kansantaloutena keskittymään korkeammin jalostettujen tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen. On todennäköistä, että suomalaisyritysten investoinnit Intiaan tulevat lähivuosina kasvamaan. Uutena piirteenä voi olla se, että teollisuusyritysten lisäksi myös suomalaiset ohjelmistoalan yritykset perustavat yksiköitä Intiaan.

Talouskehitykseen väistämättä liittyviä riskejä ei kuitenkaan pidä unohtaa. Intian osalta riskit liittyvät kotimaisten tekijöiden ohella maailmantalouden kehitykseen: Uhkaako Yhdysvalloissa lisääntyvä protektionismi it-alan vientiä? Entä kilpailu it-viennissä? Useat intialaisetkin palveluyritykset ulkoistavat tuotantoaan halvempien kustannusten maihin, kuten Bangladeshiin. Miksi intialaisten asiakkaat eivät siirtäisi alihankintaansa suoraan näihin maihin?

Jos Kiinaan iskee taantuma, se voi saattaa Intian teollisen tuotannon vaikeuksiin kiristyvän kilpailun takia. Intian sisäiseen kehitykseen liittyvien riskien hallinnassa pitäminen ei ole myöskään helppoa. Esimerkiksi julkisen sektorin tasapainottomuus, alueiden väliset suuret elintasoerot ja se, pystytäänkö infrastruktuureja kehittämään vahvan kasvun tarpeisiin, ovat tekijöitä, jotka vaativat hallitukselta vaikean reformiprosessin päättäväistä jatkamista. Huh-tikuussa 2005 voimaan tullut arvonlisäverouudistus oli tässä suhteessa lupaava askel.

Intia piirtyy suomalaisyritysten kartalle. Sinne mennään samassa marssijärjestyksessä kuin Kiinaan 15 vuotta sitten. Utta on it-palvelujen ulkoistaminen.

Intia oli suomalaisille yrityksille pitkään kaukainen ja tuntematon maa, jonka kanssa ei juuri tehty kauppaa. Vain muutamalla suomalaisella yrityksellä on Intiassa vakiintunut asema ja omaa tuotantoa. Tilanne on kuitenkin muuttunut nopeasti.

Suurin huomio on kiinnittynyt Nokiaan, joka kertoi huhtikuussa 2005 perustavansa Chennaihin kymmenennen matkapuhelintehhtaansa. Elcoteq oli avannut oman tehtaansa Bangaloresa jo kaksi kuukautta aiemmin. Nyt odotetaan muiden Nokian alihankkijoiden ilmoituksia tuotannon aloittamisesta Intiassa.

Intia kiinnostaa muitakin kuin matkapuhelinvalmistajia. Näyttää siltä, että suomalaisyritykset investoivat parin seuraavan vuoden aikana Intiaan enemmän kuin koko 1990-luvulla yhteensä. Yksi uusista elementeistä on it-palvelusektori, jolla useat suomalaisyritykset pohtivat yhteistyötä intialaisfirmojen kanssa. Finnfundin rahoituspäällikkö Matti Kerppola arvioi kiinnostuksen Intiaan kasvavan nyt muun muassa siksi, että monet suomalaiset ovat saaneet tuotantonsa vakiinnutettua Kiinassa ja voimavaroja voidaan suunnata muuallekin.

Tähän asti Intia on ollut suomalaisille vaativa markkina-alue. Kerppola sanoo, että yritysten pitää varautua Intiassa alkuvaikeuksiin. Voittoja ei pidä odottaa välittömästi. ”Intiaan pitää mennä jäädäkseen, kuten Kiinaankin”, hän sanoo.

TUONTI DOMINIKAANISEN TASAVALLAN LUOKKAA⁴⁴

Intian kaukaisuutta suomalaisille yhtiöille kuvaavat myös kauppaluvut. Intian osuus Suomen tavaraviennistä oli vuonna 2004 vain 0,5 prosenttia.⁴⁵ Kauppavaihdon summa oli noin 260 miljoonaa euroa. Vaikka Intia on yli miljardin asukkaan suurvalta, Suomen vienti Intiaan oli samaa luokkaa kuin Kreikkaan, Irlantiin, Portugaliin, Etelä-Afrikkaan, Singaporeen, Taiwaniin, Thaimaahan ja Ukrainaan. Kauppa oli viime vuonna reilusti ylijäämäistä. Niinpä Intian osuus Suomen tavaratuonnista on vieläkin pienempi: 0,3 prosenttia. Suomi toi Intiasta yhtä paljon kuin esimerkiksi Dominikaanisesta tasavallasta.

Luvut eivät kerro aivan koko totuutta. Suomeen tuodaan Intiasta runsaasti tavaraa myös kolmansien maiden kautta, sillä EU on Intian suurin kauppakumppani ja tärkein investointien lähde. Intian osuus EU:n kokonaistuonnista oli 1,6 prosenttia 2004. Sekin on vaatimaton luku Intian kokoon nähden.

Innostuksen kasvusta kertoo, että Suomen vienti Intiaan lisääntyi 26 prosentilla vuonna 2004. Se on suuri harppaus, sillä vuosien 1988 ja 2003 välillä Suomen vienti Intiaan lisääntyi keskimäärin kuusi prosenttia vuodessa.

Suomen vienti Intiaan painottuu yhä enemmän korkean teknologian tuotteisiin. Vuonna 1988 niiden osuus viennistä oli vain neljä prosenttia, mutta vuonna 2002 jo yli neljännes. Samaan aikaan paperiteollisuuden viennin osuus putosi neljänneksestä hieman alle 16 prosenttiin.

Suomen tuonti Intiasta on tähän mennessä ollut pitkälti alhaisen jalostusasteen tuotteiden kuten tekstiilien, tekstiilituotteiden, nahkatuotteiden ja kenkien kauppaa. Niiden osuus tuonnista ylsi 60 prosenttiin vuonna 2003. Viime vuosina melko kehittyneiden teknologisten tuotteiden tuonnin kuten sähkötekniisten koneiden ja välineiden, moottoriajoneuvojen ja kuljetusvälineiden sekä kemikaalien tuonti on kuitenkin kasvanut nopeasti.

Suomen ja Intian välille solmittiin uusi investointisuoja sopimus vuonna 2002 kauppa- ja teollisuusministeri Jari Vilénin vieraillessa maassa. Tulevaisuudessa suomalaisyrityksille avautuu Intiassa lisä-

Taulukko 8. Suomen 10 tärkeintä vientituotetta Intiaan 2004.

	SITC-nimike	milj. EUR	Osuus %	Muutos %
1	puhelin-, radio-, tv- yms. laitteet	59,7	23	42
2	voimakoneet ja moottorit	55,6	21	19
3	paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	42,4	16	6
4	yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet	22,0	9	129
5	muut sähkökoneet ja laitteet	19,4	8	17
6	eri toimialojen erikoiskoneet	18,6	7	23
7	kojeet, mittarit yms.	5,5	2	-49
8	epäorgaaniset kemialliset alkuaineet	5,0	2	76
9	toimistokoneet ja atk-laitteet	3,8	1	449
10	muut metallit	3,7	1	-31
	10 tärkeintä yhteensä	235,7	91	24
	Suomen koko vienti Intiaan	259,0	100	26

Lähde: Tullihallitus, muutos % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta

Taulukko 9. Suomen 10 tärkeintä tuontituotetta Intiasta vuonna 2004.

	SITC-nimike	milj. EUR	Osuus %	Muutos %
1	vaatteet	34,8	31	3
2	tekstiilituotteet, pl. vaatteet	17,5	15	2
3	lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	8,5	8	419
4	orgaaniset kemialliset aineet	7,2	6	10
5	muut valmiit tavarat	5,6	5	106
6	tuotteet epäjalosta metallista	4,4	4	51
7	muut sähkökoneet ja laitteet	4,0	4	-35
8	malmit ja metalliromu	2,7	2	>999
9	kivennäisainetuotteet	2,5	2	87
10	hedelmät ja kasvikset	2,2	2	10
	10 tärkeintä yhteensä	89,3	79	20
	Suomen koko tuonti Intiasta	113,3	100	22

Lähde: Tullihallitus, muutos % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta

mahdollisuuksia erilaisissa EU-hankkeissa. EU ja Intia allekirjoittivat Haagin huippukokouksessa marraskuussa 2004 sopimuksen strategisesta kumppanuudesta. Neuvottelut kumppanuuden konkreettisesta sisällöstä ovat vielä kesken. Suomen rooli EU:n ja Intian suhteissa on lähitulevaisuudessa näkyvä, sillä EU:n Intia-huippukokous pidetään täällä Suomen puheenjohtajakaudella syksyllä 2006. Sen yhteydessä järjestetään myös suuri EU:n ja Intian välinen taloushuippukokous.

TUOTANTOA JO 1980-LUVULLA

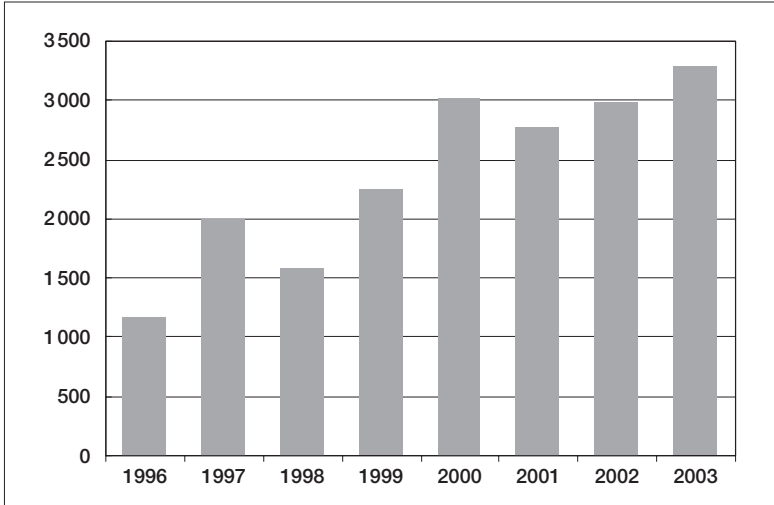
Tuotantopaikkana Intia on kiehtonut suomalaisia pitkään. Investointirahoitusta järjestävä Finnfund alkoi suunnitella ensimmäistä hankettaan Intiaan jo 1981, ja Kone ja Wärtsilä aloittivat tuotannon Intiassa 1980-luvun puolivälissä. Tuolloin Intiassa oli vallalla omalaatuinen sosialismi, joka rajasi ulkomaisten yritysten toimintamahdollisuuksia. Maahan varhain menneet Kone ja Wärtsilä ovat kuitenkin suomalaiset menestystarinat Intiassa. Muista suomalaisyhtiöistä Huhtamäellä ja Metso Mineralsilla on jo pitempään ollut merkittävää valmistusta Intiassa.

Suomalaisten yritysten kumulatiiviset investoinnit Intiaan ovat noin 50 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 suomalaisyrityksillä oli Intiassa henkilökuntaa lähes 3 300. Näistä selvästi alle puolet työskenteli tuotannossa. Suurin osa työskenteli huollossa, myynnissä ja markkinoinnissa.

Jos nykyiset investointisuunnitelmat toteutuvat, parin seuraavan vuoden aikana suomalaisyritysten investointikanta Intiassa voi helposti nousta nelinkertaiseksi eli 200 miljoonaan euroon ja henkilökunnan määrä saattaa kaksinkertaistua noin 6 000–7 000 henkilöön.

Pääosa suomalaisyhtiöistä on pitkään vain vienyt tavaraa Intiaan. Nyt on alkamassa uusi vaihe, jossa suomalaisyhtiöt ryhtyvät yhä enemmän myös tuottamaan Intiassa ja jopa viemään Intiassa tuotettuja tavaroita sen lähialueille. Nokian ja Elcoteqin lisäksi useat muutkin suomalaisyhtiöt tutkivat Intiaa tuotantopaikkana. Kiinnostusta lisäävät jatkuvasti vähenevät rajoitukset ulkomaisten yhtiöiden toiminnalle.

Taulukko 10. Suomalaisyritysten henkilöstömäärä Intiassa.

Lähde: Suomen Pankin suorien sijoitusten tilastot

Suomalaisyritysten toiminnan Intiassa voi jaotella kolmeen eri toimintamuotoon.

Tärkein toimintamuoto on **vienti- ja tuotantotoiminta**, johon sisältyy globalisaation oloissa sekä vienti Intiaan Euroopasta tai esimerkiksi suomalaisyritysten Kiinan tuotantolaitoksilta että suomalaisyritysten tuotanto Intiassa maan kotimarkkinoita ja muita maita varten.

Toisenlaista toimintatapaa edustavat muun muassa TietoEnator sekä toisaalta Suomessa toimivat intialaiset it- ja ohjelmistoyhtiöt. Nämä yhtiöt käyttävät eri tavoin hyväkseen Intian halpaa ja osaavaa **it-palvelualan** työvoimaa Suomen-toimintojensa tehostamiseen. Suomalaisyritykset ovat ulkoistaneet Intiaan lähinnä ohjelmistosuunnittelua. Uusi toimintamuoto on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkoistaminen Intiaan.

Kolmantena ryhmänä luvussa esitellään **Intian-tuontiin perustuva liiketoiminta**, kuten vaatteiden sopimusvalmistus tai elintarvikkeiden tai farmaseuttisten valmisteiden tuonti. Tuonnin alalla on

paljon hyödyntämätöntä potentiaalia ja sen merkityksen voi odottaa kasvavan jatkossa.

1. VIENTI- JA TUOTANTOTOIMINTA

Intiaan etabloituneiden suomalaisyritysten määrä on yli kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Vuonna 2001 maahan oli etabloitunut noin 30 suomalaisyritystä. Vuoden 2005 alussa Intiassa oli jo yli 70 suomalaista yritystä, jotka toimivat siellä joko oman tytäryhtiön tai jonkin paikallisen yhtiön kanssa solmitun yhteisyrityksen kautta. Lisäksi satakunta suomalaista yritystä vie tuotteitaan Intiaan tai on markkinoilla läsnä paikallisen edustajansa kautta.⁴⁶

Käytännössä kaikki etabloituneet yritykset ovat viejiä, mutta yhä harvempi niistä harjoittaa pelkästään perinteistä vientiä, jossa sataprosenttisesti suomalaista tavaraa myydään Intiaan. Globalisaatio on tuonut mukanaan maasta toiseen kulkevat tuotantoverkostot. Monet suomalaiset yritykset veivät Intiaan tuotteita Kiinan tuotantolaitoksilleen. Toisaalta Intia on alkanut kiinnostaa niitä tuotantopaikkana siksi, että sieltä voidaan viedä tuotteita myös lähialueille, esimerkiksi Arabian niemimaalle.

Nokia on telealan lippulaiva

Vuonna 1996 Intian Kongressipuolueen kansanedustaja Jairam Ramesh tapasi pääjohtaja Jorma Ollilan ja ihmetteli, eikö Nokian olisi aika ryhtyä tekemään matkapuhelimia Intiassa. Ollila vakuutti, että tehdas kyllä tulee. ”Samaa olemme kuulleet sen jälkeen vuosi toisensa jälkeen. ’Olemme tulossa’, ’olemmme tulossa’”, taloustutkijana ja kolumnistina tunnettu Ramesh nauroi toimistossaan New Delhissä helmikuussa 2005.

Odotus on ollut pitkä, mutta nyt Rameshin toive on toteutuksessa. Nokia ilmoitti huhtikuussa rakentavansa Chennaihin kymmenennen matkapuhelintehtaansa. Neljän vuoden kuluessa Nokia aikoo investoida Intian-tuotantoon 100–150 miljoonaa dollaria. Valmistuttuaan tehdas työllistää noin 2000 henkilöä.

Tähän asti Nokia on valmistanut Intiassa myydyt puhelimet lähinnä Kiinassa. Intian matkapuhelinmarkkinan kasvu on kuitenkin ylittänyt kaikki odotukset. Nokian myynti Intiassa 2,5-kertaistui vuonna 2004 ja nousi 1,36 miljardiin euroon. Nokialla oli saksalaisen GFK-tutkimuslaitoksen mukaan maaliskuussa 2005 noin 74 prosentin markkinaosuus Intian matkapuhelinmyynnistä.

Nokia aloittaa tuotannon Intiassa yhtenä ensimmäisistä matkapuhelinalan jäteistä. Korealainen LG on jo avannut kokoonpanolaitoksen Maharashtrassa ja ilmoittanut aloittavansa myös varsinaisen kännykkävalmistuksen. Intian hallitus odottaa investointeja myös Alcatelilta ja Ericssonilta. Maan it- ja telekommunikaatioministeri Dayanidhi Maran uskoo ulkomaisten matkapuhelinyhtiöiden sijoittavan Intiaan yhteensä 800 miljoonaa dollaria budjettivuonna 2005/06.⁴⁷

Sopimusvalmistajista suomalainen Elcoteq ehti Intiaan ennen Nokaa. Sillä on nyt Bangaloresa valmiina tuotantolaitos, joka odottaa sopivia tilauksia. Vielä tehtaan avajaispäivänä huhtikuussa Elcoteq ei kuitenkaan ollut kertonut tilauksista. Sen yhtiö silti jo lupasi, että se vie jatkossa Intian tehtaastaan puhelimia Etelä- ja Länsi-Aasiaan sekä Itä-Afrikkaan.

Vuonna 2010 jopa 150 miljoonaa käyttäjää

Näkymä Gurgaonissa, Nokian Pohjois-Intian päätoimistolla, muistuttaa Texasin Irvingiä – ja monia muita uuden teknologiateollisuuden ehdoilla rakennettuja kaupunkeja. Gurgaon on Delhin lentokentän eteläpuolelle noussut toimistoalue. Nokian toimisto on lasia hohtavassa tornitalossa, keskellä vielä rakentamatonta maata.

Nokian aulassa on multimediashow, joka esittelee älypuhelimia ja lisälaitteita, joihin suurimmalla osalla intialaisista ei tule koskaan olemaan varaa. Keskiluokan paisuminen on kuitenkin kasvattanut puhelinten kysyntää eksponentiaalisesti, ja myös kalliimmat mallit menevät kaupaksi. Kun vuonna 2001 matkapuhelimia oli viisi miljoonaa, vuoden 2005 alkaessa matkapuhelinta käytti jo 49 miljoonaa intialaista. Mobiilikäyttäjien määrän ennustetaan kasvavan 210 mil-

joonaan vuoteen 2010 mennessä. Kännyköitä on jo enemmän kuin kiinteitä liittymiä. Uusia käyttäjiä tulee maltillisimpienkin arvioiden mukaan 1,2 miljoonaa kuukaudessa. Kasvua on kaikissa segmenteissä. Nokian Intian-päätiedottaja Jay Vikram Bakshi heiluttaa 9500-kommunikaattoria: ”Vaikka tämän puhelimen ostaisi vain prosentti intialaisista, se merkitsee kymmentä miljoonaa kuluttajaa”, hän muistuttaa.

Nokian suurimmat markkinointiponnistelut kohdistuvat Intian nopeasti kasvavaan keskiluokkaan. Puhelut ovat maailman halvimpia. Operaattoria vaihdetaan herkästi, ja kaksi kolmesta asiakkaasta puhuu prepaid-liittymällä. Intialaiset ovat myös innokkaita ostamaan lisäpalveluja. Kun tietokoneita on vähän, matkapuhelimien data- ja sms-viestipalvelujen kysyntä on suuri. Kolmannen sukupolven testiverkkoja on tarkoitus avata vuoden 2006 alussa, ja ensimmäiset varsinaiset 3G-verkot auennevat 2006–2007.

Nokialle ja muille matkapuhelinjäteille on kuitenkin tärkeää tavoittaa myös Intian köyhä maaseutu. Nokia myy siellä puhelimiaan 51:llä kaupaksi sisustetulla Nokia-bussilla, jotka käyvät joka toinen viikko samoissa kylissä puolen vuoden ajan. Tavoitteena on löytää Nokian puhelimille sekä ostajia että jälleenmyyjä.

Verkoilla on vaikea tehdä tulosta

Vähätuloisen massan tavoittamiseksi myös matkapuhelinverkkoja on laajennettava. Tällä hetkellä noin 2200 kaupunkimaisella alueella on matkapuhelinverkko. Tavoitteena on kasvattaa määrää tämän vuoden loppuun mennessä noin 5000:een. Bakshi laskee, että matkapuhelintiheys nousee 20 prosenttiin, kun matkapuhelinverkot kattavat maa-alasta 60 prosenttia.

Intian markkinoiden valloittaminen on kaikkien suurimpien matkapuhelinverkkojen valmistajien mielessä. Kovan kilpailun vuoksi verkkojen tekeminen on ollut Intiassa huonoa bisnestä. ”Ehkä se täytyy hyväksyä, että täältä saamme massaa ja marginaalit tulevat muualta”, Nokian Etelä-Aasian uuden verkkoliiketoiminnan johtaja Shiv Bagrodia pohtii.

Eurooppalaisten gsm-standardi ja amerikkalainen cdma kasvat Intiassa rinta rinnan. Nokian vahvuudet ovat gsm:ssä, mutta se yrittää myös Intian cdma-verkkojen markkinoille. Yhtiö on siirtänyt asiantuntemusta Yhdysvalloista Mumbaihin perustamaansa cdma-kehityskeskukseen.

Nokia on laajentanut verkkoliiketoiminnassaan myös ylläpitopalveluihin. Nokia teki maan suurimman operaattorin Bhartin kanssa viime vuonna merkittävän kaupan viiden alueen verkon päivittämisestä ja ylläpidosta.

Elcoteq ostaa komponentteja Intiasta

Elcoteqille asettuminen Intiaan on osa yhtiön uutta laajentumisvaihetta. Samaan aikaan Bangaloren tehtaan kanssa Elcoteq lisäsi tuotantoaan Venäjällä ja Brasiliassa. Elcoteq halusi Bangaloreen, vaikka it-alan palkat ovat nousseet siellä jopa 20 prosentin vuosivauhtia. Alueelta löytyy takuuvarmasti osaavaa työvoimaa sekä komponenttitoimittajia. Yhtiö arvioi hankkivansa kolmanneksen osista Intiasta.

Bangaloren tehdas on Elcoteqin mittakaavassa pieni. Yhtiön tuotantolaitokset ovat yleensä kolme kertaa suurempia. Kun tehdas on täydessä käytössä, se voi työllistää jopa tuhat ihmistä. Aloitteijoiden keskipalkka on noin 80–100 euroa kuukaudessa⁴⁸.

Nokian ilmoituksen jälkeen voi olettaa, että useimmatkin sen suomalaiset alihankkijat kertovat lähtevänsä Intiaan. Chennaihin meno on harkinnassa esimerkiksi Savcorilla, joka toimittaa pinnoituksia Nokian matkapuhelimiin.

Nokiaa Intiaan seuraavien yritysten toimialakirjo saattaa olla laajempi kuin esimerkiksi Kiinassa. Myös suomalaiset ohjelmistoalan yritykset saattavat perustaa yksiköitä Intiaan. Bakshi kuitenkin muistuttaa, että suomalaisille ohjelmistotaloille tulee olemaan kova haaste päästä Nokian alihankkijoiksi Intiassa. Paikalliset yritykset ovat osaavia ja edullisia.

Muun muassa Nokialle ohjekirjoja tekevä suomalais-ruotsalainen Citec on yksi jo Intiaan mennyt alihankkija. Sillä on Intiassa 25 henkilöä ja yhtiö suunnittelee laajentavansa toimintojaan Intiassa suun-

nittelukonsultointiin. Yhtiön muita asiakkaita ovat muun muassa ABB ja Boeing.

Wärtsilä löysi ”gandhilaisen” markkinaraon

Wärtsilä on suurin energia-alalla toimiva suomalaisyhtiö Intiassa. Vuoden 2005 alussa sen liikevaihto Intiassa oli 130 miljoonaa euroa. Wärtsilän historia Intiassa on pitkä. Yhtiö aloitti viennin Intiaan 1980-luvun puolivälissä ja avasi vuonna 1987 Khopoliin kokoonpanolaitoksen, joka toimii edelleen.

Wärtsilän päätuotteita Intiassa ovat raskaspolttoöljyllä toimivat voimalat, jotka on tarkoitettu paikkaamaan energiantarvetta paikallisesti. Wärtsilä hallitsee raskasöljyvoimaloiden markkinoita noin 70 prosentin markkinaosuudella. Yhtiö myy myös kaasuvoimaloita, lähinnä Etelä-Intiaan. Yhteensä yhtiöllä on Intiassa noin 3 000 megawatin voimalakanta. Uutta kapasiteettia yhtiö valmistaa vuosittain noin 200 megawatin edestä.⁴⁹

Wärtsilän menestymistä on auttanut Intian krooninen energia-pula. Vaikka Intiassa on rakenteilla runsaasti kapasiteettia, vaje ei umpeudu vielä vuosiin. Tilanne on pakottanut monet teollisuuslaitokset varmistamaan omin keinoin, että energiaa riittää. Se on synnyttänyt runsaasti mahdollisuuksia Wärtsilälle. Paikallisen tuotannon merkitystä nostaa myös suurvoimaloissa tuotetun sähkön valtava hävikki Intian monin tavoin puutteellisessa sähkönsiirtoverkossa. Wärtsilän pienimuotoinen paikallinen ”gandhilainen” energiantuotanto onkin ollut toimiva vastine suurvoimaloiden ”nehru-laiselle” ajattelutavalle.

Wärtsilän tarjoamien öljy- ja kaasuvoimaloiden kysyntä ei kuitenkaan enää juuri kasva, arvioi Wärtsilän Pohjois-Intian aluejohtaja Debashish Mazumdar. Wärtsilä etsiikin lisää asiakkaita meriteollisuudesta. Se ilmoitti vuoden 2005 alussa ryhtyvänsä valmistamaan Khopolissa merimoottorien alennusvaihteita.

Intian rooli Wärtsilän tuotantoketjussa on muuttumassa. Yhä suurempi osa Intian-tuotannosta menee Mazumdarin mukaan vientiin lähialueelle. Intian laitoksella ei kuitenkaan valmisteta vaativia osia

itse, vaan ne tulevat Suomesta ja Italiasta. Yhtiöllä on Intiassa 850 työntekijää.

Intiassa pärjätään ilman ekspatriaatteja

Myös Fortum on osallistunut Intian energiapulmien ratkaisemiseen. Se oli rakentamassa Intian osavaltioiden välistä verkkoa, lähinnä parantamalla tietoliikenneyhteyksiä. Hanke sai huomattavan rahoituksen Maailmanpankilta ja Aasian kehityspankilta. Fortumilla oli aiemmin Intiassa oma toimisto, mutta tällä hetkellä suomalaisyhtiö toimii agentin välityksellä.

Intian energiantuotanto ja -siirto avattiin vuonna 1990 ulkomaisille yrittäjille. Jakelu on kuitenkin edelleen vain paikallisten sähkövirastojen alaista.

Suomalaisten yritysten yhtenä markkinarakona voisi olla Intian energiateollisuuden päästöjen rajoittaminen. Intian energiantuotanto perustuu hiileen, jonka lisääntynyt käyttö nostaa Intian päästöjä. Tähän mennessä Intia ei ole suuremmin välittänyt Kioton ilmasopimuksesta, sillä se pitää tärkeimpänä päämääränään oman energiantuotantonsa vahvistamista. Hallitus on kuitenkin tukenut uusiutuvien energiamuotojen kehittämistä ja käyttöä. Finnfundin asiantuntija Anand K. Sethi pitää biomassan avulla valmistettavaa energiaa merkittävänä bisnesmahdollisuutena Intiassa. Yksi alan osaajista on Wärtsilä Biopower.

Mazumdarin mielestä Wärtsilän onnistuminen Intiassa perustuu paljolti siihen, että se löysi heti alussa hyvän intialaisen yhteistyökumppanin. ”Suomella on hallitseva rooli yhteisyrityksessä, mutta intialaisesta kumppanista on ollut paljon apua, erityisesti silloin, kun Intia vielä oli suojattu talous.”

Wärtsilän Pohjois-Intian toimisto sijaitsee uudella modernilla toimistoalueella Noidassa, Delhin kyljessä sijaitsevassa teollisuuskaupungissa. Mazumdar näyttää ympärilleen: suomalaisuutta edustavat puiset pöydät ja vaaleat seinät. Yhtään suomalaista, tai minkään muun maalaista ekspatriaattia Wärtsilällä ei kuitenkaan ole. Viimeinenkin, ranskalainen, lähti Intiasta kolme vuotta sitten.

Mazumdarin mukaan myös Wärtsilä Indian yrityskulttuurissa näkyy suomalainen vaikutus. Yhtiö on noudattanut tiukkaa suomalaista liike-etiikkaa, eikä se ole Mazumdarin mielestä ollut haitaksi, vaikka yhtiö käy kauppaa korruption vaivaaman julkisen sektorin kanssa. ”Vaikka olemme noudattaneet suomalaisia pelisääntöjä 20 vuoden ajan, olemme aina olleet voitollisia. Toki joitakin ongelmia on ollut ja muutamista tilauksista meidän on täytynyt kieltäytyä.”

Mazumdarin mielestä Intiassa pärjäävät parhaiten ne, jotka käyttävät Wärtsilän tapaan osaavaa intialaista työvoimaa. Myös komponentit kannattaa hankkia paikallisesti niin pitkälle kuin mahdollista. ”Intialaisten resurssien käyttäminen tuo paikallista tukea – taloudellisesti ja poliittisesti.”

Nouseeko Intiaan suomalainen paperitehdas?

Joko Intiaan kannattaisi rakentaa suomalainen paperitehdas? Vastaus on vielä epävarma. UPM-Kymmene on sanonut tutkivansa Intiaa, mutta mahdollisten päätösten aikataulua yhtiö ei kerro.

Tällä hetkellä suomalaiset paperintuottajajätit toimivat Intiassa vain myyjinä. Ne tuovat paperinsa muun muassa Suomesta, josta vietiin Intiaan paperituotteita 42 miljoonalla eurolla vuonna 2004. UPM-Kymmenellä on suomalaisyhtiöistä Intiassa parhaat markkina-asetat. StoraEnson myynti Intiassa on kokonaissummaltaan vaatimattomampaa, mutta sen arvioidaan silti olevan Intian markkinajohdaja korkealaatuisessa aikakauslehtipaperissa. StoraEnsolla on New Delhissä viiden hengen myyntikonttori, joka myy useasta Euroopan maasta vuosittain 30 000–50 000 tonnia paperia Intiaan. Yhtiöllä ei ole investointisuunnitelmia Intiaan.

Intia on houkutteleva kohde, koska maan paperiteollisuus on kehittänyt hitaasti. Ulkomaisen paperiteollisuuden toiminnan edellytykset ovat parantumassa: kansainväliset investoinnit on sallittu sataprosenttisesti ja aiemmin pahasti haitanneet puutuotteiden tullit ovat laskeneet 140 prosentista noin 30:een.

Intialaiset paperitehtaat ovat kansainvälisessä vertailussa pieniä ja teknisesti vanhanaikaisia. Intian kauppa- ja teollisuusministeriö ar-

vioi paperitehtaiden käyttöasteeksi 60 prosenttia, joka on kansainvälisesti hyvin alhainen. Edessä on koneiden uusiminen ja uusien rakentaminen, kun paperin kysyntä lisääntyy voimakkaasti. Tiedossa olevien suunnitelmien perusteella Intiaan olisi tulossa reilut miljoona tonnia lisää paperin tuotantokapasiteettia vuosina 2004–2007. Tähän mennessä intialaiset ovat investoineet lähinnä sellukeittimiensä modernisointiin. Seuraavaksi vuorossa ovat luultavasti paperikoneet.⁵⁰

Merkkejä on jo näkyvissä. Andritz Finland rakentaa osia intialaisen AP Paperin paperikoneeseen. Komponentit tulevat Kotkasta. Metso Paper taas on toimittanut Intiassa jo yli 30 asiakkaalle paperin- ja sellunvalmistuslaitteita ja pohtii nyt, kannattaisiko sen rakentaa Intiaan sellu- ja paperitehtaan osien kokoonpanolaitos. Metso uskoo saavansa Intian uusista koneista ainakin 100–200 miljoonan dollarin kaupat.⁵¹ Tällä hetkellä Metso Paper tuottaa Intiassa jo pienen osan toimittamistaan komponenteista, mutta se on suunnitellut lisäävänsä volyymiiä.

Intian paperiteollisuus on hyvin kehittymätöntä. Intian koko paperituotanto vuonna 2002 oli reilut viisi miljoonaa tonnia, kun Suomessa tuotettiin vuonna 2003 yli 13 miljoonaa tonnia. Kasvua hidastaa raaka-aineen puute. Suurin osa siitä tuodaan ulkomailta, pääasiassa selluna. Valtio omistaa suuren osan Intian metsistä, eikä anna puuta metsäyhtiöiden hakattavaksi näiden toivomia määriä. Jaakko Pöyry Consultingin Intian kauppa- ja teollisuusministeriölle tekemän raportin mukaan paperin kierrätystä ja jätteenpaperin tuontia olisi lisättävä.⁵²

Suurin suomalainen paperialan työllistäjä Intiassa on Huhtamäki, joka hankki vuonna 1999 Intiasta yhteisyrityksekseen The Paper Products Ltd. -nimisen pakkausalan yhtiön. PPL valmistaa kolmella tuotantolaitoksella muun muassa joustopakkauskauksia Intian ja lähialueiden markkinoille. Tehtaat sijaitsevat Thanessa ja Nagpurissa Maharashtran osavaltiossa sekä Hyderabadissa, ja ne työllistävät yli tuhat henkeä. PPL:n myynti on kasvussa. Myynti oli vuonna 2004 noin 80 miljoonaa euroa.

Pakkausvalmistajista myös porvoolainen Eltete toimii Intiassa. Se on saanut hankkeeseensa Finnfundin rahoitusta. Eltetellä on tuotantolaitos Gujaratissa.

Koneen menestys rohkaisee metallialaa

Delhin metrossa kannattaa katsoa ympärilleen. Asemien liukuportaat ja hissit ovat osa suomalaista menestystarinaa Intiassa. Ne on valmistettu Koneen Chennaissa sijaitsevassa tehtaassa. Kesällä 2004 Kone sai 64 liukuportaan tilauksen, joka oli alansa suurin tilaus Intian historiassa.

Kauppa vahvisti Koneen ennestään vankkaa jalansijaa Intiassa. Yhtiö osti viime vuonna intialaisyhtiö Bharat Biljeen hissien myynti- ja huoltoliiketoiminnan. Kauppa nosti Koneen markkinaosuuden lähes 30 prosenttiin hissien myynissä ja huollossa. Kone laajentaa tehtaansa kapasiteettia kaksinkertaiseksi vuosina 2004–2006.

Yhteensä Kone työllistää Intiassa noin 700 henkeä. Liikevaihto on Intiassa noin 26 miljoonaa euroa. Toiminta on nyt kohtuullisen kannattavaa, mutta vielä vuonna 2002 tytäryhtiö teki roimasti tappiota.⁵³

Kone aloitti liiketoiminnan Intiassa vuonna 1984 perustamalla yhteisyrityksen intialaisyhtiön kanssa. Beacon Kone avasi vuonna 1987 Chennain tehtaan. Viisi vuotta myöhemmin Kone osti partnerinsa ulos yhteisyrityksestä. Kone on levittäytynyt Intiassa laajalle; sillä on huolto- ja myyntikonttorit 30 kaupungissa. Chennain tehdas tuottaa hissejä ja liukuportaita myös lähimaihinkin, mutta se ei silti kuulu Koneen globaaliin tuotanto-organisaatioon vaan on omavarainen yksikkö. Chennaissa ei koota kaikkein moderneimpia malleja, vaan esimerkiksi luksushotellien hissien osat Kone tuo muualta.

Tiehankkeet tuovat tilauksia Metsolle

Kone on metallialan suurin suomalainen peluri Intiassa, mutta moni muukin katselee toiveikkaana sinne. Niin on ollut jo pitkään. Finnfundin rahoituspäällikön Matti Kerppolan listassa on 88 hanketta vuodesta 1980 tähän päivään. Suuri osa niistä on metallialan hankkeita. Vain pieni osa hakemuksista on tosin johtanut rahoituspäätökseen.

Koneen ohella ensimmäisiä metalliteollisuuden edustajia Intiassa oli Fiskars. Fiskars perusti Puneen 1980-luvun puolivälissä saksitehtaan, jonka se äskettäin myi lähinnä saksien markkinoinnissa ilmenneiden ongelmien vuoksi.

Intian infrastruktuurihankkeet tarjoavat tilaisuuksia suomalaisille koneenvalmistajille. Mahdollisuuteen on tarttunut Metso Minerals, joka myy kaivosporia ja tietyölaitteistoja. Yhtiöllä on Faridabadissa tehdas ja Ahmedabadissa valimo. Yhteensä Metso Minerals työllistää Intiassa vajaat 200 henkilöä. Yhtiö on ilmoittanut harkitsevansa useiden miljoonien eurojen lisäsjoituksia tuotantolaitoksensa suurentamiseen ja valimonsa laajentamiseen.

”Kapasiteetin kasvattaminen sopii suunnitelmiimme lisätä vientiä Intiasta. Täkäläinen tuotanto on kustannustehokasta ja hyvällä paikalla Aasian markkinoita ajatellen”, toimitusjohtaja Bertel Langenskiöld sanoo lehtihaastattelussa.⁵⁴

Metso Automationin näkymät Intiassa eivät ole yhtä valoisat. ”Emme ole saaneet yhtään ison koneen tilausta Intiasta, sillä ulkomaiset investoinnit ovat edelleen pienet”, sanoo toimitusjohtaja Teuvo Laaksonen Metso Automation Projectsista. ”Aivokapasiteettia Intiassa kyllä on, mutta me emme ole nähneet vielä sellaista dynamiikkaa, joka veisi nopeasti eteenpäin. Intiassa ei tapahdu viiden vuoden sisällä meidän kannaltamme mitään olennaista.”⁵⁵

Myös useat muut suomalaisyhtiöt ovat saaneet tilauksia Intiasta. Outokumpu Technology on tehnyt Intiaan useita kauppoja, joista merkittävin on osallistuminen 25 miljoonan euron arvoiseen sinkkirikastamon laajentamiseen. Rautaruukki on hieman vetänyt takaisin aiempia kunnianhimoisia suunnitelmiaan, mutta on edelleen Intiassa läsnä ja myy teknologiaa. KCI Konecranes kauppaa Intiaan Kiinassa valmistettuja nostureita. Kone Oyj:hin kuuluva Kalmar Industries sai maaliskuussa suurtilauksen nostureista, jotka tulevat Mumbain alueen uuteen satamaan. Ulkomaisessa omistuksessa olevat Sandvik ja Rolls Royce Marine vievät Intiaan Suomessa tehtyä osia.

2. IT-PALVELUJEN ULKOISTAMINEN

Intian ohjelmisto- ja tietotekniikka-alojen maailmanvalloitukselta on kohistu pitkään. Rajuimpien arvioiden mukaan kaupan lainalaisuudet olisivat murtumassa, koska Intia pystyy kilpailemaan sekä

halvimman työvoiman tehtävistä että huippukoulutusta vaativilla it-tuotteilla.⁵⁶ Millä länsimaat ja Suomi enää pärjäävät?

On totta, että Intia on teollisuusmaita ja muita kehittyviä maita kilpailukykyisempi it-palveluissa⁵⁷. Intian tietotekniikka-alan keskusjärjestön Nasscomin mukaan 3–5 vuotta työskennelleen ammattilaisen palkka on noin kolmannes amerikkalaisen ja neljännes brittiläisen vastaavan työntekijän palkasta. Deloitteen tutkimuksen mukaan Intian ja Yhdysvaltojen palkkojen ero on jopa kahdeksankertainen.⁵⁸

Matkavarausten ulkoistamispalveluja tarjoavan intialaisen Tecnovaten toimitusjohtaja Prashant Shani korostaa, että pelkkä halpa työvoima ei riitä. ”Intia on ollut muita maita edellä ja saanut hoitaakseen paljon ulkoistettuja palveluita. Mutta nyt meidän täytyy liikkua ylöspäin arvoketjussa.”

Shani muistuttaa, että halpaa englanninkielistä työvoimaa löytyy muualtakin kuin Intiasta, esimerkiksi Filippiineiltä. Siksi intialaisyriytysten täytyy tarjota jotakin enemmän tai ne eivät jatkossa enää pärjää. Shanin mielestä olisi pyrittävä tehokkuuteen tai tuotekehitykseen eikä vain laskuttamaan mahdollisimman paljon tunteja länsimaiselta asiakkaalta.

Intian valtteja on palkkatason lisäksi englannin osaaminen. Englannin kielellä pystyy työskentelemään arviolta 50 miljoonaa intialaista.⁵⁹ Myös it-palvelujen laatua pidetään hyvänä. Tietotekniikkayhtiö Capgemini selvitti vastikään Hollannissa paikallisen yksikön ja Intian yksikön eroja samankaltaisessa projektissa. Lopputulos oli se, että Intiassa työ syntyi 70 prosenttia pienemmin kustannuksin, ja silti intialaisen työn laatutaso oli parempi.

Intian ohjelmisto- ja palvelualan yritysten liitto Nasscom on huolissaan ammattitaitoisen työvoiman riittävydestä ja saatavuudesta palveluyrityksissä ja tutkimuskeskuksissa. Intiassa suorittaa korkeakoulu- tai opistotutkinnon vuosittain 2,5 miljoonaa opiskelijaa, mutta vain pieni osa heistä on riittävän ammattitaitoisia ja kykeneviä huippuosaamista vaativiin tehtäviin. Konsulttiyritys Gartnerin mukaan Intia voi menettää etulyöntiasemansa esimerkiksi Tšekille ja Puolalle, jos se ei paranna koulutustasoaan.⁶⁰

Huippuosaaminen ja call centerit edustavat kahta ääripäätä Intian it-osaamisesta. Huippuosaajia on maassa runsaasti, muttei loputtomasti. Kilpailu heistä on nostanut palkkoja jo nyt merkittävästi. Kansainväliset yhtiöt maksavat karkean arvion mukaan tuhat dollaria kuussa uraansa aloittavalle asiantuntijalle, ja Bangalossa palkat ovat nousseet jo selvästi sen yli.

Uusin trendi on se, että vastavalmistuneiden it-ammattilaisten palkat ovat laskeneet vuoden aikana 6–7 prosenttia, mutta seniorityöntekijöiden palkat ovat nousseet jopa 30 prosenttia. Vuonna 2005 intialaista oppilaitoksista valmistuu lähes 300 000 uutta it-ammattilaista.⁶¹

Intialaiset myyvät palvelujaan Suomessa ⁶²

Intian it-ihmeen vaikutukset tuntuvat jo Suomessakin, mutta vasta rajallisesti. Suomalaisyriyten toimintojen ulkoistaminen intialaisyriyksille koskee lähes pelkästään ohjelmistotoimintaa. Keskeisimpiä suomalaisia ulkoistajia ovat Nokia ja TietoEnator. Kokonaiskuvaa suomalaisyhtiöiden ulkoistuksista Intiaan on kuitenkin vaikea saada, sillä monet yhtiöt eivät halua kertoa teettävänsä työtä halpamaassa.

TietoEnatorilla on Intiassa 120 työntekijää viime vuonna tehdyn yritysoston seurauksena. Intia on yhtiölle lähinnä alihankintapaikka, ei loppumarkkina-alue. TietoEnator on ilmoittanut kasvattavansa tuotantoaan alhaisen kustannustason maissa huomattavasti. Yhtiöllä on Intian lisäksi toimintaa Tšekissä, Baltian maissa, Kiinassa, Venäjällä, Malesiassa ja Indonesiassa.

Suomessa toimii jo noin puoli tusinaa intialaista ohjelmistoalan yritystä, muun muassa Wipro, Tata Consulting Services, Infosys ja Zensar. Ne ovat kaikki tulleet Suomeen 1990-luvun loppupuolella tai 2000-luvun alussa. Pääsääntöisesti yritykset toimivat ohjelmistojen alihankkijoina. Asiakkaina on yrityksiä, jotka käyttävät ohjelmistoja työkaluina ilman, että ohjelmistot ovat näiden yritysten ydintoimintaa. Tällaisia ovat esimerkiksi pankit ja vakuutusyhtiöt. Toisen ryhmän muodostavat Nokian kaltaiset asiakkaat, joiden ydintoimintaan ja -tuotteisiin ohjelmistot kuuluvat. Nokia on antanut Symbian-käyttöjärjestelmän kehittämisen osin intialaisen Wipro

Technologiesin hoidettavaksi. Tampereelle kehityskeskukseen perustanut Wipro myy palvelujaan Suomessa, mutta tuottaa ne pääasiassa Intiassa. Wiprolla on Tampereella noin 20 työntekijää.

Intialaiset yritykset ovat tulleet Suomeen etsimään asiakkaita sekä lisäämään omaa osaamistaan. Vuonna 2004 intialaisyrittäjillä oli Suomessa yhteensä noin 150–200 työntekijää, joista osa oli suomalaisia ja osa intialaisia. Suurin osa hankkeissa mukana olevasta henkilöstöstä työskenteli Intiassa. Suomalaisasiakkaiden projekteissa työskenteli Intiassa yhteensä noin tuhat henkilöä. Intialaisyriyten toiminta Suomessa ja suomalaisyriyten kanssa ei siis ainakaan vielä ole kovin laajaa.

Nokialle Symbian-käyttöjärjestelmään liittyviä ohjelmointipalveluja tarjoava Digia kilpailee osin esimerkiksi intialaisen Wipron kanssa, mutta nojaa toistaiseksi täysin suomalaiseen työvoimaan. Kasvun myötä Digia saattaa harkita yksikön perustamista alhaisempien työvoimakustannusten maihin.

Intialla on kilpailijoita

Jatkossa intialaiset ohjelmistotalot pyrkivät siirtymään korkeamman jalostusarvon palveluihin. Pääosa nykyisin tehtävästä työstä on puhtaasti alihankintaa eli ohjelmiston koodausta, jossa asiakasyritys on määrittänyt ohjelmiston teknologian ja arkkitehtuurin sekä vastaanottanut myös suunnittelusta. Intialaisyriykset pyrkivät jatkossa osallistumaan entistä enemmän suunnitteluun ja teknologiavalintoihin.

Suomalaisyriykset perustelevat ulkoistamista lähinnä kustannussäästöillä. Ohjelmoijan palkka Suomessa ylittää 5–10-kertaisesti sen, mitä vastaava henkilö saa Intiassa. Kustannusero pienenee kuitenkin merkittävästi, kun otetaan huomioon muut alihankinnasta aiheutuvat kustannukset, esimerkiksi alihankkijan voitto.

Ulkoistamisen toisena syynä on ollut tuotekehitystoiminnan nopeutus. Jotkut yritykset ovat ulkoistaneet vanhojen tuotteidensa ylläpidon ja päivitysten tekemisen intialaisyrittäjille. Näin ne ovat pystyneet keskittämään omat resurssinsa uusien tuotteiden ja teknologioiden kehittämiseen.

On todennäköistä, että kaiken kokoisten suomalaisyritysten ohjelmistoliiketoiminta Intiasta lisääntyy. Intia ei ole kuitenkaan ainoa maa, josta ohjelmistojen alihankintaa voidaan ostaa. Voi olla, että Suomen näkökulmasta Venäjä sekä itäisen Keski-Euroopan maat kilpailevat tulevaisuudessa entistä enemmän Intian kanssa.

Tutkimus- ja kehitystyö hiipii Intiaan

Intian rooli on kasvamassa myös suomalaisyhtiöiden tutkimus- ja kehitystyön tekijänä. Intiassa toimivat suomalaisyhtiöt tarvitsevat paikan päällä tehtävää tutkimus- ja kehitystyötä sopeutuakseen paikalliseen teknologiaan ja markkinoihin. Mutta näyttää vahvasti siltä, että Intiaan siirtyy myös laajemmille markkinoille tarkoitettua tutkimus- ja kehitystyötä.

Samalla kun Intian matkapuhelinmarkkinat kasvavat räjähdysmäisesti, maut eriytyvät ja vaatimukset moninaistuvat. Nokiankin on syytä tehdä kehitystyötä paikan päällä, jotta se voi vastata kysynnän muutoksiin nopeasti ja joustavasti. Nokian menestynein malli Intiassa on ollut Nokia 1100. Mallin Aasiaan sopivia erityisominaisuuksia ovat taskulamppu sekä kumimainen kuorimateriaali, joka suojaaa puhelinta ja estää puhelinta liukumasta hikisistä käsistä. Nokia toi myös ensimmäisenä valmistajana markkinoille hindinkielisen puhelimen vuonna 2000. Tavoitteena on saada myyntiin yhdeksän intialaista kieliversiota tämän vuoden loppuun mennessä.⁶³

Nokia 1100 kehitettiin Kööpenhaminassa. Kaikki viittaa kuitenkin siihen, että Nokia kehittää seuraavan Intian-hittinsä paikan päällä. Nokian työntekijämäärä Intiassa seitsenkertaistui vuonna 2004. Vuoden 2005 alussa sillä oli Intiassa noin 550 työntekijää, joista puolet tutkimus- ja kehitystehtävissä. Hyderabadissa työskentelee Enterprise-yksikön alaisuudessa noin 40, Bangalossa Networksissä 40 ja Mumbaissa cdma-verkkojen ja -puhelinten parissa 80 nokiaalaista. Nokia Ventures avasi äskettäin toimiston Puneen. Lisäksi Nokia käyttää runsaasti alihankkijoita tutkimus- ja kehitystyössään Intiassa, arviolta noin tuhat henkeä. Määrä on niin suuri, että Intiaan on luultavasti jo siirtynyt työpaikkoja muun muassa Suomen kehitysyksiköistä.

Myös Kone kasvattaa tutkimus- ja kehitystoimintaansa Intiassa. Se on ilmoittanut tuplaavansa insinöörikuntansa Chennaiassa 60:een. Intian tuotekehitysyksikkö keskittyy ohjelmistoihin. Tuotekehityksessään Kone käyttää Intiaa hyväkseen koko organisaationsa tarpeita varten.

Metso Automation Projects in toimitusjohtaja Teuvo Laaksonen sanoo puolestaan, että Metso Automation tutkii koko ajan ohjelmistosuunnittelun ulkoistamista. ”Tässä Intia voi olla yksi mahdollisuus.”

3. TUONTI JA SOPIMUSVALMISTUS

Suomen Intian-tuontia hallitsevat tekstiili- ja vaateteollisuuden tuotteet. Vaatteita, kenkiä ja tekstiilejä tuotiin Intiasta viime vuonna noin 55 miljoonalla eurolla, mikä vastaa lähes puolta Suomen Intian-tuonnista. Tekstiilejä tuodaan Suomeen Intiasta toki selvästi enemmän kuin Tullihallituksen luvut kertovat, sillä paljon vaatteita ja kenkiä kiertää Suomeen muiden EU-maiden kautta. Intian osuus maailman puuvillan tuotannosta on 15 prosenttia ja se on maailman suurin silkin tuottaja. Maassa sijaitsevat myös maailman suurimmat synteettisten kuitujen tuotantolaitokset.

Intiassa valmistuttavat vaatteita ja tekstiilejä niin suomalaiset kaupapaketjut kuin jotkut yksityiset yrityksetkin. Muun muassa Finarte on vuodesta 1990 kudottanut mattoja kahdessa tuotantopaikassa Intiassa. Puolet tuotteista menee vientiin suoraan Intiasta. Aiemmin matot tehtiin Portugalissa. Suomessa toimii myös agenteja, jotka välittävät vaatteita Intiasta Suomeen.

Intia on tekstiiliviejänäkin äärimmäisyyksien maa. Pääosa Intian viemistä kankaista ja vaatteista on halpoja ja huonolaatuisia, mutta samaan aikaan Intia haluaa nostaa profiliaan vaatavien vaatteiden tekijänä. Sitä korostaa myös toimitusjohtaja Gautam Nair. Hän johtaa Gurgaonissa sijaitsevaa Matrix Textiles –trikoopaitatehdasta, joka vie lähes koko tuotantonsa Yhdysvaltoihin. Parituhatta henkeä työllistävän tehtaan linjojen päihin on nostettu kylttejä, jotka kertovat tehtaan valmistavan tunnetuille merkeille, kuten Reebokille.

Nairin mielestä Kiinan ja Intian erottaa nimenomaan työn yksilöllisyys. ”Kiina on 1990-luvun alusta valmistautunut maailman-kaupan muutokseen investoimalla tehtaisiin. Siellä tehdään lähinnä perustuotteita massatuotantona. Intiassa taas tehdään enemmän vaativaa käsityötä”, Nair sanoo.

Kiina on ollut pienille yrityksille hankala tuontimaa, koska kiinalaiset tehtaajat eivät mielellään valmista pieniä sarjoja. Intia on sen sijaan alkanut markkinoida itseään pienten ja vaativien vaatesarjojen valmistajana, ja se saattaisi siksi sopia hyvin suomalaisen design-tuotannon sopimusvalmistukseen.

Tällä hetkellä suomalaisten vaateyritysten ja kauppaketjujen toiminta Intiassa on kuitenkin suhteellisen pienimuotoista yksittäisten erien ostamista. Esimerkiksi Finprossa ei tiedetty, että maassa olisi yhtäkään pysyvää suomalaista ostotoimistoa. Paitatehtailija Gautam Nair ei myöskään ole koskaan kuullut suomalaisista vaateyrityksistä tai kauppaketjuista. ”Ruotsalainen H&M on täällä sen sijaan hyvin tunnettu.”

Tuontitilastot viittaavatkin siihen, että huomattava osa Suomeen tulevista intialaisista vaatteista ja tekstiileistä tulee tänne juuri ruotsalaisten kauppaketjujen, kuten H&M:n tai Indiskan, kautta. Vaate-tuontimme Ruotsista oli vuonna 2003 arvoltaan noin 73 miljoonaa euroa, vaikka ruotsalaisten oma vaatetuotanto on hyvin vähäistä. Suomen suora vaatetuonti Intiasta oli samaan aikaan arvoltaan vain noin 34 miljoonaa euroa. Tekstiileitä tuotiin Ruotsista 50 miljoonalla, mutta Intiasta vain 17 miljoonalla eurolla.⁶⁴

Intian tekstiiliteollisuus muuttuu nopeasti. Useamman vuosikymmenen ajan suosittiin pienimuotoista tuotantoa ja edelleen esimerkiksi matot ja monet muut tekstiilituotteet saatetaan tehdä kylissä, osin kotityönä. Vain neljä prosenttia alan tuotteista syntyy tehtaissa, joissa on yli sata työntekijää. Tehtaajat ovat Kiinaan verrattuna pieniä ja teknologialtaan jälkeenjääneitä.

Vuoden 2005 alussa voimaan astunut Monikuitusopimus vapautti kansainvälisen vaatekaupan kiintiöistä. ”Kiina tulee hyötymään sopimuksesta eniten, mutta Intian uskon tulevan toisena. Joidenkin veikkausten mukaan Intiassa tuotetaan 15 prosenttia maailman tekstiileistä vuonna 2010”, Nair sanoo.

Suomalainen tekstiiliteollisuuden laitteita valmistava Salpomec on tutkinut mahdollisuuksia myydä laitteitaan Intiaan. Toimitusjohtaja Jarkko Kuusisto ei kuitenkaan näe Intiaa erityisen kannattavana markkinana – ainakaan vielä. Kilpailu on kovaa. Salpomecin saataisi olla pakko valmistaa laitteet Intiassa, jotta pystyisi kilpailemaan hinnalla.

Vaatteiden lisäksi suomalaisten kannataisi tutkia Intiaa myös muiden käsityövaltaisten tavaroiden, esimerkiksi sisustustuotteiden sopimusvalmistuksen kohteena. Valuraudan tuonti Intiasta Suomeen on nopeassa kasvussa. Esimerkiksi Suomen valurauta -yhtiö on ulkoistanut tuotantonsa Kalkuttaan hyvällä menestyksellä. Myös Intian elintarviketeollisuuden ja farmaseuttisen teollisuuden kehitystä pidetään Suomen tuonnin kannalta kiinnostavana.

LUPAAVAT ALAT

Helmikuussa 2005 ilmestynyt Tiede-lehden Intia-teemanumero esitteli useita jännittäviä intialaisia keksintöjä: Sähköautot tuovat helpotusta kaupunkien ilmansaasteisiin ja aurinkokennoilla varustetut lyhdet valaisevat sähköttömien kylien iltoja. Etälääketiede ja biotekniikka tarjoavat halpoja ratkaisuja terveydenhuoltoon.

Intiassa tapahtuu tällä hetkellä paljon mielenkiintoista it-alaan, bioteknologiaan ja ympäristöteknologiaan liittyvää kehitystyötä. Se avaa suomalaisille mahdollisuuksia monilla uusilla yritystoiminnan aloilla. Seuraavassa käsitellään muutamia niistä.

Ympäristöteknologia

Ympäristön tilan heikkeneminen on yksi Intian vakavimmista ongelmista, jonka ratkaisemiseen maan omat voimavarat ja osaaminen tuskin riittävät. Intian ympäristö- ja metsäministeriö panostaa nykyään laaja-alaisesti ympäristönsuojelun strategioihin, saastumisen ehkäisemiseen sekä puhtaampien tekniikoiden edistämiseen.

Voimakas urbanisoituminen ja pyrkimys kansainvälisten ympäristönormien täyttämiseen luovat suomalaisille yrityksille mahdolli-

suuksia muun muassa teollisuuden päästöjen vähentämisessä ja yhdyskuntien vesihuollon ja sanitaation kehittämisessä. Puhtaan veden puute, pohjaveden saastuminen sekä vesihuollon yhtiöittäminen ja yksityistäminen ovat suuria haasteita Intialle. Bioenergian hyödyntäminen on alkanut ja alan odotetaan kasvavan merkittävästi.

Suomella on näihin ongelmiin soveltuva erityisosaamista muun muassa vedenpuhdistuksesta, jätevesien käsittelystä, jätehuollosta, kierrätyksestä sekä uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämisestä. Suomella on Intian kanssa myös niin sanottu ttt- eli talouden, tekniikan ja tieteen yhteistyöohjelma, jonka yhtenä alaryhmänä on ympäristöviranomaisten yhteistyö.

Ympäristöalan yrityksistä muun muassa Jaakko Pöyry Group on etabloitunut Intian markkinoille, ja suomalainen PPM-systems Oy on toimittanut sinne päästömittauslaitteita. Myös esimerkiksi vedenpuhdistusfiltereitä valmistava Tampereella toimiva norjalaisten omistama Scan-Water Oy pitää Intiaa hyvin lupaavana markkinana.

Biotiede ja lääketeollisuus

Intia on terveydenhuoltotuotteiden kannalta kiinnostava vientimarkkina. Jo nyt useat suomalaiset alan yhtiöt ovat saaneet Intiaan lupaavaa myyntiä. Erityisesti erilaiset sairaalalaitteet ja -tarvikkeet ovat käyneet kaupaksi. Intia on myös kiinnostava markkina lääkevalmistajille. Finpro pitää mahdollisina suomalaisina vientituotteina muun muassa rokotteita sekä malaria- ja dengue-kuumelääkkeitä.

Intialla on myös omaa bioteknologian tutkimusta ja teollisuutta sekä lääketeollisuutta. Intiassa on esimerkiksi useita menestyksekkäitä kopioliäkkeiden valmistajia. Intian lääketeollisuus on volyymiltään maailman kolmanneksi suurin, mutta lääkkeiden halpojen hintojen vuoksi sen euromääräinen osuus maailmanmarkkinoista on pienempi.⁶⁵ Ala on hyvin hajanainen, tuotantolaitoksia on jopa 10 000.⁶⁶

Suomen Intian suurlähettiläs Glen Lindholm huomauttaa lähitääshaastattelussaan, että vaikka hän on kuullut puhuttavan paljon bioteknologian mahdollisuuksista, vakavasti otettavat suomalaiset satsaukset loistavat vielä poissaolollaan.⁶⁷

Jos Intian maatalouden teollistuminen etenee, myös suomalaiselle **kemianteollisuudelle** voi odottaa tulevan kysyntää. Kemira toimii jo Intiassa, mutta maa on sille pieni markkina.

Rakennusteollisuus ja infrastruktuurin parantaminen

Intia on äskettäin avannut rakennusalaan ja infrastruktuurihankkeita ulkomaisille sijoittajille. Suunnitelmissa on myös mittavia kansallisen tason hankkeita valtateiden, lentokenttien ja kaupunkikeskusten rakentamiseksi ja uudistamiseksi. Finpron mukaan kysyntää uudelle ja tehokkaalle teknologialle on muun muassa seuraavilla aloilla: asfaltin kierrätys, eristys, viemäröinti ja valtateiden tietullien automatisointi. Asuntorakennusbuumin johdosta myös muun muassa sisustustavaroiden kysyntä on kasvussa.⁶⁸

Esimerkiksi tamperelainen turvalasiteknologiaa ja turvalasien valmistuslaitteita myyvä Tamglass on jo saanut useita tilauksia Intian räjähdysmäisesti kasvavilta rakennusmarkkinoilta ja autoteollisuudesta. Kauppa- ja teollisuusministeri Paula Lehtomäki vihki Tamglassin toimittaman tuulilasien valmistuslinjan Bangaloren-vierailullaan helmikuussa 2005. Lisäksi Tamglass on saanut keväällä 2005 Intiasta useita miljoonaluokan tilauksia.

Reppumatkaajan palkallinen välivuosi

Tea Westerlund näki kesällä 2002 yllättävän lehti-ilmoituksen: haetaan suomenkielisiä työntekijöitä puhelinkeskukseen Delhiin. Westerlund kiinnostui heti. Hän pestautui matkatoimisto eBookersin puhelinpalveluun yhtenä viidestä suomalaisesta.

Englantilais-intialainen eBookers oli joutunut talousvaikeuksiin. Yhtiö päätti siirtää Intian alihankkijalleen Tecnovatelle mahdollisimman suuren osan puhelinpalvelustaan – myös muun kuin englanninkielisen.

Nyt Westerlund johtaa kymmenen suomalaisen puhelinmyyjän yksikköä suuressa toimistohallissa. Suomalaisten rivistön erottaa sen yläpuolella riippuvasta lipusta, niin kuin saksalaiset, sveitsiläiset, ruotsalaiset. Ulkomaalaisia on sata, heidän työsuhteensa ovat vuoden mittaisia, mutta monet ovat jatkaneet työsuhdetta monta kertaa.

Suomalaisten palkka on 5 000–8 000 dollaria vuodessa, kertoo toimitusjohtaja Prashant Shani. Palkan lisäksi he saavat ilmaisen majoituksen sekä kuljetuksen työpaikalle. ”Ei tänne palkan takia tulla. Tämä on monelle välivuosi. Meillä on 24 lomapäivää vuodessa. Niiden aikana ehtii hyvin matkustella”, Westerlund kuvaa 25–35-vuotiaan joukon motiiveja.

Työvuoroja on kolme. Toisin kuin monissa Intian puhelinkeskuksissa, Tecnovaten suomalaiset eivät tee yövuoroa. Aamuvuoro tulee kahdeksalta vastailemaan sähköposteihin ja käsittelemään varauksia. Kello 11:n jälkeen Suomesta alkaa tulla puheluita, ja niiden virta jatkuu iltaan puoli kymmeneen.

Pääosa Suomen eBookersin saamista puheluista ohjautuu Delhiin. Intia-yhteys on alkanut näkyä myös eBookersin markkinoinnissa. Yhtiö on avannut puhelinnumeron, josta voi kysellä Delhin väeltä vinkkejä Intian-reissulle.

The Economist -lehdessä kerrottiin keväällä 2005, että Tecnovaten työntekijöiden vaihtuvuus on selvästi vähäisempää kuin useimmissa muissa intialaisissa call centereissä. Lehti arvioi, että eurooppalaisten naisten läsnäolo tekee työpaikasta ”coolin”. Tecnovaten menestysreseptiä ei kuitenkaan ole vielä kopioitu. Niinpä yhtiö vastaa jopa kolmasosasta suomalaisten työolupahakemuksista Intiaan.

Intian tulevaisuus globaalissa kilpailussa riippuu siitä, pystyykö maa tarjoamaan kansalaisilleen kunnollisen peruskoulutuksen.

Koska Intiassa ei ole huomattavia luonnonvaroja, sen merkittävin voimavara on valtava väestö. Viimeisimmässä väestönlaskennassa vuonna 2001 Intian väkiluku oli 1,029 miljardia. Maassa asuu useampi kuin joka kuudes maailman ihminen. Intian kehkeytyminen yhdeksi maailmantalouden lupaavimmista tekijöistä liittyy kiinteästi väestön rakenteeseen, erityisesti työikäisen väestön määrän suhteelliseen kasvuun.

Intian kokoisessa maassa jo yksittäisessä osavaltiossa voi asua enemmän väkeä kuin monessa eurooppalaisessa valtiossa. Väestöltään suurimman osavaltion, pohjoisessa sijaitsevan Uttar Pradeshin, väkiluku oli 166 miljoonaa vuonna 2001, suurempi kuin esimerkiksi Venäjän. Tiheimmin asutut alueet löytyvät Pohjois- ja Itä-Intiasta, etelän Keralasta ja Mumbain seudulta. Hallinnollinen keskus New Delhi, liike-elämän keskus Mumbai (entinen Bombay) ja taide-elämän keskus Kalkutta ovat metropoleja, joiden lisäksi maassa on liuta muita miljoonakaupunkeja. Talouselämän kannalta keskeisimpiä ovat Bangalore, johon suurin osa it-alan toiminnasta on keskittynyt, sekä Hyderabad ja Chennai (entinen Madras), jotka ovat lupaavimpia it-alan kasvukeskuksia.

Intian väestönkasvu koetaan usein ongelmaksi. Se myös hanka-loittaa talouskasvua monin tavoin, esimerkiksi kasvattamalla koulutuskustannuksia. Tällä hetkellä vuotuinen väestönkasvu on 1,5 prosentin tienoilla, mutta sen odotetaan laskevan vuoden 2020 jälkeen

yhden prosentin tasolle.⁶⁹ Koska väestö on painottunut nuoriin ikäluokkiin, väkiluku kasvaa, vaikka keskimääräinen lapsiluku vähennee voimakkaasti.

Perinteisesti hedelmällisyys⁷⁰ on ollut Intiassa korkea. Vaikka syntyvyys alkoi laskea kaikissa osavaltioissa jo 1970-luvulla, kehitys on edennyt maan eri osissa eri tahtiin. Eteläisissä Tamil Nadun ja Keralan osavaltioissa on saavutettu väestön nettouusiutumistaso, eli nykyinen hedelmällisessä iässä oleva ikäluokka synnyttää samankokoisen uuden sukupolven. Eteläisessä Intiassa ja joissakin pohjoisen osavaltioissa perheiden keskimääräinen lapsiluku on pudonnut reilusti alle kolmen lapsen. Useissa Pohjois-Intian osavaltioissa hedelmällisyys on kuitenkin edelleen korkea, neljästä viiteen lapseen. Niissäkin hedelmällisyyden odotetaan kuitenkin ennen pitkää putoavan nettouusiutumistasolle. Samalla väestön keskimääräinen odotettavissa oleva elinikä nousee, kun monet vakavat sairaudet vähenevät ja ravitsemustilanne paranee. Tosin hi-viruksen leviämisen vaikutusta väestöön on vaikeaa arvioida. Kaiken kaikkiaan Intian väestö kasvaa huomattavasti seuraavan 50 vuoden aikana. Ennusteet tulevasta vakaan väestön määrästä vaihtelevat 1,5 miljardin asukkaan molemmin puolin.

Pitkään jatkuneen suuren syntyvyyden takia väestön huoltosuhte oli vuonna 2000 hyvin korkea, 67 prosenttia väestöstä oli työikäisten huollettavana. Väestön ikärakenne on kuitenkin nopeasti muuttumassa syntyvyyden alenemisen ja kuolleisuuden pienenemisen takia. Huoltosuhte alkoi parantua jo 1970-luvun puolivälissä, siten että työikäinen väestö lisääntyy muuta väestönkasvua nopeammin. Intian talous on jo saanut ja saa vielä pitkään ”kasvubonusta”, jos myös työllisyys paranee. Eräiden arvioiden mukaan huoltosuhte on vuonna 2025 jo laskenut 46 prosenttiin. Intian väestörakenne on kehittymässä samankaltaiseksi kuin se oli Itä-Aasian ”tiikeritalouksissa” vuosina 1965–2000, jolloin niiden työvoiman tuottavuus ja säästämisaste paranivat selvästi.⁷¹

Väestön vanhenemisen aiheuttamat ongelmat alkavat heikentää huoltosuhdetta vähitellen vasta vuoden 2025 jälkeen.⁷²

Taulukko 11. Vertailulukuja Kiinasta ja Intiasta.

	Intia	Kiina
Väestö, mrd 2004	1.07	1.30
Kokonaishedelmällisyysluku: lasta/nainen 2004	2.9	1.7
Lukutaidottomia 15 vuotta täyttäneistä 2003	40%	13%
Suorat ulkomaiset investoinnit 2004 (US\$ mrd)	6	60
Suorien ulkomaisten investointien osuus BKT:stä	0.7%	4.2%
Ulkomaankaupan arvo 2003 US\$ mrd	60	318

Lähteet: Tilastokeskus, Unctad, Harris 2005.

PERUSKOULUTUS ON YHÄ HEIKKOA

Intian aseman kansainvälisessä kilpailussa ratkaisee lopulta maan kyky tarjota kansalaisilleen koulutusta. Itsenäistyneen Intian perustuslaki sääti kaikille pakollisen ja maksuttoman koulutuksen 14 ikävuoteen saakka vuoteen 1960 mennessä, mutta päämäärää ei ole saavutettu vieläkään. Poliittinen tahto ei ole materialisoitunut teoiksi. Arviolta 40 prosenttia maailman lukutaidottomista asuu Intiassa. Vuoteen 2001 mennessä Intiassa oli saavutettu 65 prosentin lukutaitoisuus. Erityisesti naisten lukutaitoisuus nousi 1990-luvulla, vaikka se jää edelleen vajaaseen 50 prosenttiin. Lukutaitoisuus oli 10–14-vuotiaiden parissa viime vuosikymmenen lopulla 75 prosenttia; koulunkäynti on yleistynyt lasten parissa niin, että 80 prosenttia 6–14-vuotiaista kävi tuolloin koulua.⁷³

Julkisten koulujen lisäksi Intiassa on paljon yksityiskouluja. Vuonna 1996 sellaista kävi yli 12 prosenttia alaluokkalaisista. Yksityisen koulunkäynnin osuus kuitenkin laskee koulunkäynnin edetessä niin, että meidän lukiotamme vastaavalla tasolla yksityistä koulua käy vain vajaa kaksi prosenttia koululaisista. Joissain osavaltioissa yksityisen koulutuksen osuus on huomattavan suuri, esimerkiksi Uttar Pradeshin alakoululaisista yli 20 prosenttia opiskelee yksityisissä opinto-ohjelmissa. Tämä heijastelee osaltaan julkisten koulujen tasoa – perus-

koulutusta pidetään yleisesti tehottomana. Opettajat eivät välttämättä edes tule paikalle maalaiskouluihin, jos eivät asu samassa kylässä, koulurakennukset ovat huonossa kunnossa ja oppilaita on liikaa yhtä opettajaa kohden. Liian moni lapsi jää yhä kokonaan koulun ulkopuolelle⁷⁴, ja monet jättävät koulun kesken.

Hallituksen tutkimuksessa yleisin selitys koulun keskeyttämiselle oli lapsen kiinnostuksen puute ja heikko koulumenestys.⁷⁵ Koulunkäynnin ongelmat eivät siis heijastele köyhyyttä ensisijaisesti niin, ettei vanhemmilla olisi varaa koulunkäynnin kustannuksiin tai että lapsia tarvittaisiin työntekijöinä. Koulun keskeyttäminen johtuu perimmältään etupäässä siitä, ettei opetus ole kelvollista tai sitä ei ole lainkaan.

Intialaisten halu lähettää lapsensa opintielle on kuitenkin vahva. Jokseenkin kaikissa yhteiskuntaluokissa uskotaan, että koulutus on avain parempaan tulevaisuuteen. Kaupungeissa monet lapset laitetaan jo 3–4-vuotiaina esikouluun. Varsinainen koulu alkaa 5–6-vuotiaana. Koulupäivät ovat pitkiä ja monet lapset käyvät iltaisin tai aamuisin yksityisessä lisäopetuksessa.

Intiassa suhtaudutaan koulutukseen samanlaisella vakavuudella kuin Itä-Aasiassa. Kaikki, joilla on varaa, pyrkivät lähettämään lapsensa yksityisiin, mieluiten englanninkielisiin kouluihin. Koulumaksujen lisäksi lapselle pitää hankkia niissä kallis koulupuku, kirjat ja koulutarvikkeet, kustantaa yksityistunnit ja maksaa matkat. Joissain suosituissa kouluissa sisäänpääsyn edellytyksenä on huomattava lahjoitus koulun säätiölle. Korkeatasoinen koulutus on siten käytännössä vain varakkaiden perheiden ulottuvilla. Julkisten koulujen heikkoa tasoa tulisikin nopeasti parantaa, jotta yhtäläinen oikeus peruskoulutukseen voisi toteutua. Koko kansan saattaminen lukutaitoiseksi saattaa kestää vielä vuosikymmeniä.

KORKEAKOULUTUKSEN TASO VAIHTELEE

Intiassa peruskoulutuksen tarve on huutava, ja siksi korkeakoulutuksen osuus julkisesta koulutusrahoituksesta on alempi kuin monissa muissa Aasian maissa kuten Kiinassa, Malesiassa ja Thaimaassa⁷⁶.

Korkeakoulujen taso vaihtelee suuresti. Maisterintutkinnot monissa maineikkaissa laitoksissa, esimerkiksi Indian Institute of Technology -kouluissa, ovat korkeatasoisia, mutta suurin osa tutkinnoista jää huomattavasti jälkeen kansainvälisestä tasosta. Suurinta osaa maan noin 300 yliopistosta hallinnoivat ja rahoittavat osavaltiohallitukset, muutama kuuluu keskushallitukselle. Yksityisiä yliopistoja ei toistaiseksi ole, vaikka niiden sallimista on uumoiltu. Suurin osa korkeasteen tutkinnoista – 80 prosenttia alemmista ja puolet ylemmistä tutkinnoista – suoritetaan kuitenkin collegeissa, jotka ovat joko itsenäisiä tai yliopistoihin affilioituneita⁷⁷. Suurin osa maan lähes 10 000 collegesta on yksityisesti johdettuja, mutta kuitenkin osin julkisin varoin tuettuja laitoksia. College-järjestelmää on kritisoitu voimakkaasti, koska yliopistot voivat vapaasti hyväksyä collegeja affiliaateikseen ilman yhteisiä laatuksiteerejä. Järjestelmää kritisoinut Amrik Singh (2003) arvioikin, että ehkä vain alle 10 prosenttia collegeista kykenee todellisuudessa antamaan tieteellistä opetusta. Collegejen ja yliopistojen lisäksi maassa on lukematon määrä erilaisia diplomitutkintoja tarjoavia yksityiskouluja.

Tutkintojärjestelmä on brittiläisten korkeakoulujen mallin mukainen. Kandidaatintason tutkinnon saa kolmessa tai neljässä vuodessa 12 peruskoulutusvuoden jälkeen. Maisterintutkintoon kuluu sen lisäksi kaksi vuotta ja tohtorintutkintoon vielä vähintään kolme vuotta. Useimmissa yliopistoissa tutkinnot suoritetaan englanniksi. Tulevaisuudessa perustetaan todennäköisesti lisää yksityisiä collegeja ja mahdollisesti yliopistojakin. Koulutusjärjestelmän jakautuminen varallisuuden perusteella näyttää jatkuvan ja syvenevän.

Korkea-asteen koulutuksen saa Intiassa noin kahdeksan prosenttia ikäluokasta. Se on enemmän kuin Kiinassa, jossa prosenttiosuus jää kolmeen. Intiassa on lähes seitsemän miljoonaa korkea-asteen opiskelijaa. Vuonna 2000 maassa oli lähes kahdeksan miljoonaa luonnon-tieteellisen tai teknillisen korkeakoulututkinnon suorittanutta henkilöä, joista vajaa miljoona oli suorittanut insinöörintutkinnon.⁷⁸

Vaikka opiskelijamäärät tuntuvat huikeilta, korkeakoulutuksen tilanne on kaikkea muuta kuin tyydyttävä, koska college- ja yliopisto-opintojen laatu on suurelta osalta heikkoa eivätkä tutkintoja

suorittaneet välttämättä osaa taitoja, joita länsimaissa on korkeakoulu-
tutuilta totuttu odottamaan.

Ammattitaitoisen työvoiman riittävydestä onkin esitetty epäilyjä, etenkin it-alalla.⁷⁹ Intialaisen korkeakoulutuksen nykytilanne ei ole ongelmallinen vain liike-elämän näkökulmasta, vaan ennen kaikkea oikeudenmukaisuuden ja yhteiskunnallisen kokonaishyödyn kannalta. Ongelmien ratkaiseminen ei kuitenkaan ole mahdollonta vallitsevia järjestelmiä kehittämällä.

ENGLANNIN TAITO ON VAHVUUS

Intian koulutetun väestön globaalia kilpailuasemaa vahvistaa heidän hyvä englanninkielen taitonsa. Brittiläinen kolonialismi jätti keski-luokan elämään kielen, josta tuli maan itsenäistyttyä erikielisiä intialaisia yhdistävä tekijä. Intiassa on noin 15 virallista kieltä. Yleisin niistä on hindi, jota puhuu äidinkielenään noin 40 prosenttia intialaisista. Maan eteläosissa hindi saatetaan kuitenkin kokea vastenmieliseksi, koska siihen yhdistetään pohjoisen hegemoniapyrkimyksiä. Niinpä intialaiset puhuvat usein toisilleen mieluiten englantia. Sitä ei enää pidetä valloittajien kielenä, vaan pikemminkin vapauttavana ja arvokkaana taitona, joka antaa mahdollisuuksia kansainvälisiin yhteyksiin.

Englannin kielen taidon yleisyydestä Intiassa ei ole saatavissa tarkkaa tietoa. Vain alle prosentti intialaisista ilmoittaa englannin ensimmäiseksi kielekseen. Englanninkielisten sanomalehtien päivittäinen levikki on kuitenkin lähes 10 miljoonaa, joten aktiivisesti englantia käyttävien intialaisten määrä on huomattavan suuri.⁸⁰ Maaseudulla englantia osaavat kuitenkin vain harvat.

Intian Kiinaa parempi menestys it-alalla on osaltaan johtunut englannin kielen vahvasta asemasta Intiassa. Muita selityksiä ovat sopiva aikavyöhyke, vähäinen it-alan sääntely ja Intian paremmat telekommunikaatioyhteydet. Kiinassa on kuitenkin paremmat edellytykset vaativalle kokoonpano- ja tuotantotoiminnalle, koska työntekijöiden keskimääräinen koulutustaso on siellä korkeampi. Kiinassa työntekijät ovat käyneet keskimäärin kuusi vuotta koulua, kun intialaiset ovat käyneet sitä neljä vuotta.⁸¹

KESKILUOKKA KASVAA

Karkeasti ottaen intialaiset voidaan jakaa neljään sosio-ekonomiseen ryhmään. Äärimmäisessä köyhyydessä elää 20–30 prosenttia väestöstä. Heistä useimmat hankkivat elantonsa alityöllistettyinä päivätyöläisinä maalla ja kaupungeissa. Noin puolet intialaisista on erilaisia ammattitaitoisia työläisiä, pienviljelijöitä, pienyrittäjiä ja käsityöläisiä, jotka joutuvat elämään taloudellisessa epävarmuudessa. Keskiluokkaan kuuluu noin 20 prosenttia intialaisista⁸², ja neljännen ryhmän muodostaa eliitti, johon kuuluu vain muutama kymmenen miljoonaa henkeä.

Keskiluokka ei kuitenkaan ole selvärajainen ryhmä. Hyvin harva intialainen ylittää samalle kulutustasolle kuin länsimaiden keskiluokka. Intialaisten omin kriteerein määriteltynä keskiluokka on kuitenkin huomattavan suuri. Jonkinlaisen kuvan sen koosta antaa se, että vuonna 2001 maassa oli rekisteröitynä 41 miljoonaa skootteria tai moottoripyörää. Sen perusteella voi arvioida, että runsaat 200 miljoonaa intialaista asuu kotitaloudessa, jonka käytössä on kaksipyöräinen moottoriajoneuvo. Yksityisautoja oli rekisterissä noin 14 miljoonaa, eli arviolta 70 miljoonan ihmisen kotitaloudessa oli auto, joka on Intiassa yhä ylellisyyttä.

Keskiluokka juontaa juurensa kolonialismin ajalta. Britit alkoivat 1800-luvulla kouluttaa paikallisia miehiä hoitamaan siirtomaahallintoa, ja koska koulutuksella on pitkät perinteet brahmaani-kastin oppineisuudessa, intialaiset omaksuivat modernin koulutusjärjestelmän nopeasti. Siirtomaa-ajan virkamiehiin pohjaavan vanhan keskiluokan ja kauppiaiden muodostaman pikkuporvariston lisäksi Intiaan alkoi muotoutua uutta keskiluokkaa itsenäistymisen jälkeen, kun valtio loi hallintojärjestelmän ja peruspalveluja, joita hoitamaan tarvittiin koulutettua väkeä. Talouden liberalisoiminen on tuonut maahan uuden keskiluokkaisuuden muodon, koulutetut yrittäjät ja asiantuntijat.

Osa keskiluokasta on hyvin vaurasta. Jos yksikin perheenjäsen pääsee itä-alan töihin ulkomaille, se voi kymmenkertaistaa perheen tulot. Osa keskiluokasta taas kamppailee jatkuvien rahaongelmien kanssa, vaikka tulot olisivat säännöllisiä. Virkamiehet saavat yleensä

pientä palkkaa, ja kulutusodotukset johtavat helposti korruptioon. Keskiluokkainen intialainen käyttää ison osan tuloistaan lasten koulutukseen ja naittamiseen. Tyttäreiden isoja myötäjäisiä varten säästeetään vuosikausia. Lisäksi kulutetaan asuntoon arvostetulla asuinalueella, väritelevisioon, skootteriin tai moottoripyörään sekä erilaisten juhlien ja rituaalien järjestämiseen. Harvalla itseään keskiluokkaisena pitävällä intialaisella on kuitenkaan varaa autoon tai ulkomaanmatkoihin. Tuloerojen vuoksi heillä on kuitenkin kotiapulaisia, pyykkäreitä ja siivoojia. Lähisukulaisten odotetaan avustavan toisiaan tarpeen tullen, vaikka apua ei aina annetaakaan ja ristiriidat ovat yleisiä. Etelä-Intiassa koulutettujen keskiluokkaisten naisten työssäkäyntiin suhtaudutaan myönteisesti, mutta pohjoisessa suurin osa keskiluokkaisista naisista on kotirouvia, olivatpa he koulutettuja tai eivät.

Etenkin sosiaaliseen nousuun pyrkivät alemman keskiluokan ihmiset ovat hyvin tarkkoja rahankäytöstään. He säästävät ja sijoittavat varallisuuttaan maahan, kultaan tai rahastoihin. Keskiluokkaisuutta määrittää pyrkimys kunnollisuuteen ja sopivuuteen; eliittiä pidetään moraalisesti rapautuneena oman keskiluokkaisen hyveellisyyden vastakohtana. Keskiluokkaiset ihmiset voivat näyttää ”länsimaistuneilta” kulutuskäyttäytymisensä, kuten pukeutumisen tai median käyttötapojensa valossa. ”Länsimaisuus” on kuitenkin varsin pinnallista, sillä he noudattavat yhteisöllisiä tapoja ja ovat hyvin sitoutuneita uskontoonsa, kastiinsa ja sukuunsa. Monille keskiluokkaan nousuille hinduille uskonnolliset rituaalit ovat tulleet entistäkin tärkeämmiksi, ja myös intialaiset muslimit ja kristityt pitävät uskonnon harjoittamista keskeisenä osana identiteettiään. Keskiluokkainen intialainen liittyy länsimaisuuteen yksilökeskeisyyden, jota hän pitää moraalisesti arveluttavana.

Keskiluokkaiseen elämäntapaan kuuluu koulutuksen arvostaminen, kuluttaminen joka saa välillä kerskakuluttamisen muodon sekä soveliaisuuden ja hyveellisyyden korostaminen. Saavutettujen asemien menettämisen uhka sävyttää monia keskiluokkaisia asenteita. Viime vuosikymmenen aikana uusi keskiluokka on luopunut aiemmasta vaatimattomuudestaan. Ennen talouden liberalisoinnin alkua keskiluokka ei näyttänyt varallisuuttaan vaan näki roolinsa na-

tionalistisesti ja koki yhteisyyttä köyhän enemmistön kanssa enemmän kuin nykyisin⁸³. Osaltaan se johtui siitä, ettei kulutustavaroita edes ollut saatavilla, koska maahantuontia ja tuotantoa oli rajoitettu. Asennemuutos muistuttaa sitä, mitä on tapahtunut sosialismista luopuneissa Itä-Euroopan maissa. Nykyisin on tärkeää näyttää asemansa ja moni keskiluokkainen perhe on mahdollottoman tehtävän edessä kun varat eivät riitä kaikkeen siihen, mitä he olettavat muiden olet-tavan heillä olevan.

KASTIJÄRJESTELMÄ EI OLE HÄVINNYT

Yli 80 prosenttia intialaisista on hinduja, muslimeja on 13 prosenttia ja kristittyjä 2 prosenttia. Loput ovat parseja, sikhejä, jainalaisia, buddhalaisia ja muita. Muslimeja on huomattava osuus Jammu- ja Kashmirin, Länsi-Bengalin, Assamin ja Keralan osavaltioissa, ja kristittyjä on paljon monissa Koillis-Intian pienissä osavaltioissa sekä Goassa ja Keralassa. Intian väestöä yhdistää kaikkien kieli-, uskonto- ja kastierojen yli hierarkkinen ajattelutapa. Kastit eivät kuulu vain hindujen elämään. Myös Intian kristityt ja muslimiyhteisöt ovat jakautuneet eriarvoisiin ryhmiin, joiden jäsenet avioituvat vain ryhmän sisällä.

Jakautuminen kasteihin, joita Intiassa kutsutaan nimikkeellä *ja-ti* (lausutaan 'djaati'), tekee yhteiskunnasta ulkomaalaiselle vaikean ymmärtää. Kullakin jatilla on oma perinteinen roolinsa työnjaossa, vahvuutensa ja heikkoutensa, omat tapansa viettää juhlia ja toteuttaa rituaaleja, omat ruokailukäytännöt ja asema hierarkkisessa kokonaisuudessa; tämä asema voi tosin olla jatkuvien kiistojen aihe. Paikalliset jatat, joita on Intiassa tuhansia, voidaan periaatteessa ymmärtää viittaamalla yhteiskunnan jakautumiseen viiteen kerrostumaan: pappeihin, hallitsija-sotilaisiin, kauppiaisiin, talonpoikiin ja saastuttavina pidettyihin ihmisiin, niin sanottuihin kastittomiin. Tämä jako neljään *varnaan* ja niiden ulkopuolisiin ”kastittomiin” on ymmärrettävä kenelle tahansa hindulle. Muslimeilla ja kristityillä jaot ovat hieman erilaisia, mutta hierarkkisia ja syntyperään liittyviä kuten hinduillakin.

Modernissa intialaisessa yhteiskunnassa kastijako on menettänyt julkisen legitimitteettinsä. Koulutetut intialaiset torjuvat ajatuksen

siitä, että kasteilla olisi mitään merkitystä esimerkiksi heidän liiketoimissaan. Tosiasia kuitenkin on, että kastiyhteenkuuluvuus vaikuttaa monin tavoin käytännön elämään, ja ihmiset aina ennen pitkää havaitsevat toistensa jatin erilaisista viitteistä ja merkeistä, vaikkei sitä ole kaupungeissa sopivaa suoraan tiedustella. Taustaltaan ”kastitomat” koulutetut ihmiset eivät yleensä halua tuoda jatiaan millään tavoin esiin, koska he tuntevat yhä joutuvansa syrjityiksi. Poliitikassa kastilojalaisuus on tärkeää; etenkin maaseudulla koko kasti voi päättää yhdessä, ketä äänestetään. Suurin osa avioliitoista järjestetään edelleen oman jatin sisällä.

Talouselämässä toimivat intialaiset ovat kastitaustaltaan hyvin monenlaisia. Perinteisesti liike-elämää ovat hallinneet lukemattomat kauppiaskastit, joista parhaiten tunnettuja ovat marwarit. He ovat neljänsadan vuoden aikana levinneet Rajasthanista kaikkialle Intiaan ja ulkomaille, mutta säilyttäneet siteensä Rajasthaniin ja toisiinsa. Suku ja kasti ovat marwareille elintärkeä verkosto, jonka kautta he saavat pääomia, tietoa ja yhteyksiä. Intialaisessa ajattelutavassa kullakin jatilla on oma erityinen lahjakkuutensa. Kauppiaskasteilla kaupankäynnin ja voitontavoittelun oletetaan olevan ”veressä”, brahmaaneilla sitä on oppineisuus ja talonpojalla ruumiillinen työ. Siksi kastitaustansa vastaiselle uralle lähteneet intialaiset joutuvat todistelemaan kyvykkyytään enemmän kuin jatin perinteistä ammatinvalintaa noudattaneet. Heillä on myös vähemmän sosiaalista pääomaa ja malleja toimia menestyksekkäästi kastilleen vieraassa ammatissa.

Muoin koulutusta pystyivät hankkimaan vain brahmaanit. Itsenäisessä Intiassa koulutus on tullut kaikkien kastien ulottuville, ja valtio on määrännyt koulutuskiintiöitä kastittomille ja muille syrjityille ryhmille heidän asemansa parantamiseksi. Vaikka suurin osa korkeakoulutetuista on edelleen ylimmistä kasteista, kaikista *jateista* löytyy koulutettuja. It-alalla ovat yliedustettuina Etelä-Intian brahmaanit, vaikka tarkkaa tietoa heidän osuudestaan ei ole saatavilla kastikysymyksen arkaluontoisuuden vuoksi. Yksi syy lienee se, että Etelä-Intiassa, erityisesti Tamil Nadussa, brahmaanit olivat aiemmin poliittisesti määräävässä asemassa, ja heitä vastaan nousi jo 1900-luvun alussa vastarintaliike. Sen seurauksena brahmaanit menettivät

mahdollisuuksia toimia osavaltion viroissa, ja he ovat siksi suuntautuneet yksityissektorin suuntaan voimakkaammin kuin Pohjois-Intian brahmaanit. Kun talous on alkanut liberalisoitua, tästä sopeutumisstrategiasta on ollut heille hyötyä.⁸⁴

Suuri osa koulutetuista intialaisista on nykyisin niin sanotuista keskikasteista, joiden tausta on maata omistavissa maanviljelijöissä. Nämä ryhmät ovat kyenneet keräämään varallisuutta ja investoineet sitä myös muualle, esimerkiksi kaupunkien kiinteistöbisnekseen. Heillä on ollut varaa kustantaa lapsilleen kallista koulutusta. Myös monien it-ammattilaisten kastitausta on siis runsaslukuisissa ja poliittisesti tärkeissä talonpoikaisryhmissä.

INTIALAISTEN DIASPORA

Siirtomaa-aikana intialaisten siirtolaisuus oli etupäässä pakotettua ja koski lähinnä työväestöä. Sen seurauksena intialaisyhteisöjä on esimerkiksi Trinidadilla, Fidzillä, Mauritiuksella, Malesiassa, Etelä-Afrikassa ja Surinamissa. Intiasta on myös lähtenyt kauppiaita Itä-Afrikkaan jo vuosisatojen ajan. Intian itsenäistyminen ja jakautuminen Pakistaniin ja Intiaan merkitsi valtavaa, verisiin yhteenottoihin johtanutta siirtolaisvirtaa maiden välillä. Intian itsenäistymisen jälkeen moni käytti hyväkseen mahdollisuutta muuttaa entiseen emämaahan, mutta 1970-luvulla Iso-Britannia tiukensi maahanmuuttopolitiikkaansa. Persianlahden maat ovat olleet suosittuja työläissiirtolaisten kohdemaita, erityisesti Keralan ja Gujaratin osavaltioiden asukkaille. Arviot siitä, paljonko intialaisia asuu maan rajojen ulkopuolella, ovat hajanaisia. Kaikkien Intian ulkopuolella asuvien etnisten intialaisten määrittäminen siirtolaisiksi on ongelmallista, koska heidän esi-isänsä ovat voineet asua Intian ulkopuolella jopa vuosisatoja. Yksi arvio ulkointialaisten määrästä on 20 miljoonaa. USA:n asukkaista yli miljoona on syntynyt Intiassa. Suomessa on Intian suurlähetystön mukaan noin 2 000 Intiassa syntynyttä henkilöä tai heidän jälkeläistään. Suomen kansalaisuus myönnettiin 1990-luvun aikana noin 250 intialaiselle.

Nykyisin suuri osa Intiasta lähtevistä siirtolaisista on koulutettuja ihmisiä, jotka lähtevät töihin USA:han, Australiaan ja Eurooppaan.

Nykyään heitä on myös intialaisten yritysten tai Intiassa toimivien ulkomaisten yritysten komennuksilla muissa maissa. Suomeen on tullut tietotyöläisiä Intiasta vasta viimeisten kymmenen vuoden ajan. Sitä ennen maassamme asui vain hyvin pieni, muutaman sadan intialaisperäisen henkilön yhdyskunta. Heistä osa oli avioitunut suomalaisen kanssa, osa opiskeli Suomessa ja osa oli pienyrittäjiä, esimerkiksi kauppiaita tai ravintoloitsijoita. Nykyään useimmat maahan saapuvat intialaiset ovat tietotyöläisiä ja heidän perheenjäseniään. Huomattava osa varhaisemmista siirtolaisista oli taustaltaan Pohjois-Intian sikhejä, mutta nykyisin suurin osa Suomen intialaisista on hinduja.

Intialaiset lähettävät huomattavan osan tuloistaan sukulaisilleen Intiaan: maa on maailman toiseksi suurin yksityisten ulkomaisten rahavirtojen vastaanottaja. Vuonna 2003 maksatukset olivat 8,4 miljardia dollaria. Pelkästään USA:sta, joka on suurin rahansiirtojen lähde Intialle, tuli silloin maahan siirtolaisten lähettämää rahaa 4,5 miljardia dollaria. Yleisesti oletetaan, että suurin osa Amerikkaan töihin lähteneistä siirtolaisista on it-alalla, mutta maassa on runsaasti muitakin koulutettuja erityisosaajia, esimerkiksi luonnontieteellisen tutkimuksen ja lääketieteellisen palveluksessa.⁸⁵

Selityksenä rahavirtojen suuruudelle ovat siirtolaisten korkea koulutus ja siitä seuraavat suuret ansiot, intialaisten säästäväinen elämäntyyli ulkomailla sekä sukusiteiden tärkeys. Yleensä koko perhe ja suku, joskus ystävätkin, säästävät rahaa, jotta yksi suvun vesa saadaan koulutettua ja kustannettua ulkomaille töihin. Lähtijän paine menestyä on kova ja paluu kotiin tyhjätaskuna on häpeällistä.

Viime aikoihin saakka ulkointialaisten investoinnit Intiaan ovat kuitenkin olleet pieniä verrattuna Kiinaan, jossa yli puolet ulkomaisista suorista sijoituksista tuli 1990-luvulla ulkokiinalaisilta. Ulkointialaisten sijoitukset ovat muodostaneet vain vajaat 10 prosenttia kaikista maahan virranneista suorista sijoituksista.⁸⁶ Rahallista pääomaa merkittävämpää on kuitenkin ollut ulkointialaisten tiedollinen pääoma, jonka avulla monet it-alan yritykset ovat kehittyneet maailmanluokan tekijöiksi. It-firmojen lisäksi ulkointialaiset ovat perustaneet Intiaan yrityksiä, jotka toimivat terveydenhuollon, koulutuksen, lääkevalmistuksen ja biotekniikan aloilla.

Suomalaisten Intian-kartta on täynnä valkoisia läiskiä.

Intiassa asuu pysyvämminkin vain kourallinen suomalaisia, mutta heidän määränsä on nopeasti lisääntynyt. Suomen Delhin suurlähetystöön oli huhtikuussa 2005 ilmoittautunut 142 Intiassa asuvaa suomalaista. Vuotta aiemmin, helmikuussa 2004 päivätystä listassa oli vain 86 nimeä, joten suomalaisten määrä oli kasvanut yli puolella yhden vuoden aikana. On kuitenkin muistettava, että kaikki ulkomailla asuvat suomalaiset eivät ilmoittaudu suurlähetystöön. Toisaalta joulukuussa 2004 tapahtuneen tsunamin tapaiset kriisit lisäävät ilmoittautumishalukkuutta.

Huhtikuussa 2005 suurlähetystön tiedossa oli vain 15 suomalaista, jotka työskentelivät Intiassa suomalaisten yritysten edustajina tai niiden palveluksessa. Opiskelijoita suurlähetystön listalla oli vajaa kymmenen, joista viisi Kalkutassa ja pari kolme Delhissä.

Intian suomalaisyhteisöt ovat niin pieniä, ettei niihin ole syntynyt yhdistystoimintaa. Esimerkiksi Malesiassa ja Singaporessa, jotka ovat kooltaan paljon pienempiä kuin Intia, asuu satoja suomalaisia ja toimii aktiiviset bisnesyhdistykset ja lasten leikkikerhot.

Suomalaisia asuu vain muutamalla Intian paikkakunnalla. Suurin asutuskeskittymä on New Delhissä ja sen sisärkaupungissa Gurgaonissa. Niissä asuvat suomalaiset ovat maassa joko perhesyistä, suomalaisten tai intialaisten yritysten palveluksessa, kansainvälisten järjestöjen tehtävissä tai itse suurlähetystön töissä. Puhelinpalveluihin erikoistuneella Tecnovate-yhtiöllä on New Delhissä jatkuvasti

töissä 5–10 suomalaista, jotka palvelevat matkatoimisto eBookersin suomenkielisiä asiakkaita. Opiskelijoita New Delhissä on ollut vain satunnaisesti, mutta Jyväskylän yliopiston vastikään solmima vaihtosopimus Jawaharlal Nehru Universityn kanssa tuonee opiskelijoita kaupunkiin nykyistä säännöllisemmin.

Yksittäisiä suomalaisia liikemiehiä asuu suhteellisen vakinaisesti ainakin Mumbaissa, Bangalossa ja Kalkutassa. Kalkutassa on lisäksi viisi opiskelijaa Jadavpur Universityssä. Chennaissa ei lähetystön tietojen mukaan vielä asu suomalaisia, mutta on odotettavissa, että Nokian tehdas tuo alueella lähiaikoina lukuisia ekspatriaatteja. Suomalaisia on Intiassa myös avustustehtävissä, muun muassa Jaipurissa sekä Hyny Children's Homessa Andhra Pradeshissa.

Intiassa oleskelee myös jonkin verran Intian filosofiasta ja uskonosta kiinnostuneita suomalaisia. Tällä hetkellä heitä on lähetystön tietojen mukaan eniten, eli puolisen tusinaa, Amma-yhteisössä, joka sijaitsee Amritapurissa Keralassa. Myös esimerkiksi tiibetinbuddhalaiten keskustaikungissa Dharamsalassa ja hindujen pyhässä kaupungissa Varanasissa oleskelee yksittäisiä suomalaisia pitkäaikaisesti.

Intian Suomen suurlähettiläs Om Prakash Gupta kertoo että lähetystö myönsi suomalaisille 13 000 Intian-viisumia vuonna 2004. Kolme vuotta aiemmin, vuonna 2001, viisumeita myönnettiin vain 7 000. Guptan mukaan bisnesviisumien määrä on samaan aikaan nelinkertaistunut. ”Kolme vuotta sitten myönsimme 4–5 bisnesviisumia päivässä. Nykyään niitä myönnetään 20–25 kappaletta päivässä, ja niiden kysyntä näyttää kasvavan koko ajan”, Gupta kertoo huhtikuussa 2005.

”Työlupia olemme sen sijaan myöntäneet kolmen vuoden aikana yhteensäkin vain 42–45 kappaletta. Nyt niidenkin kysyntä kasvaa, ja uutta on se, että suomalaiset hakevat työlupia myös sellaisiin Intiassa toimiviin yrityksiin, jotka eivät ole suomalaisia.”

Suurin osa viisumeista myönnetään kuitenkin lomailijoille. Intia on jo useita vuosikymmeniä ollut pitkiä itsenäisiä matkoja tekevien ”reppumatkailijoiden” suosikkikohteita. 1990-luvulla Intian Goasta tuli suomalaisille myös tärkeä seuramatkakohde. Tällä hetkellä ainakin Aurinkomatkat, Finnmatkat ja Tjäreborg vievät suomalaisia

Kartta 1. Intian kaupungit, joissa asuu useita suomalaisia tai sijaitsee useiden suomalaisten yritysten toimipisteitä.

sinne talvikauden aikana charter-lennoilla. Suomen matkatoimistoalan liiton mukaan suomalaiset tekivät vuonna 2004 noin 5 800 vapaa-ajan valmismatkaa Intiaan, kasvua edellisestä vuodesta oli 26 prosenttia.⁸⁷

YRITYSTEN INTIA ON TÄYNNÄ VALKOISIA LÄIKKIÄ

Myös suomalaisten yritysten toiminta Intiassa keskittyy muutamaaan harvaan kaupunkiin. FIM India -sijoitusrahaston salkunhoitaja Taina Eräjuuri matkustaa maassa runsaasti tutustumassa intialaisiin yrityksiin sijoituskohteena. Hän kertoo havainneensa, että on ollut monissa liikemiesluokan hotelleissa ensimmäinen suomalaisasiakas.

Kun vierailimme Finprossa New Delhissä, levitimme pöydälle Intian kartan ja ympyröimme yhdessä maajohtaja Seppo Keräsen kanssa siihen kaikki paikat, joissa oli Finpron tietojen mukaan suomalaisten yritysten tai niiden yhteisyritysten toimistoja tai tuotantolaitoksia. Tihein keskittymä oli Mumbain seutu. Seuraavaksi suurin oli Suur-Delhi, jonka muodostavat New Delhi, Gurgaon ja Noida. Nämä kaksi metropolia ovat loogisia valintoja yritysten Intian konttoreille. New Delhi on Intialle sitä mitä Washington on Yhdysvalloille. Se on ennen kaikkea hallintokeskus, jossa ovat läsnä kaikki ne suuret yritykset, jotka tarvitsevat paljon viranomaiskontakteja. Mumbai taas on Intian ”New York” eli raha- ja yritysmailman keskus.

Myös Kalkutassa, Bangalossa ja Chennaissa oli huomattavaa suomalaisyritysten toimintaa, mutta näiden muutaman kaupungin ulkopuolella ei tapahdu juuri mitään. Niiden lisäksi vain Punessa ja Hyderabadissa näytti olevan alulla suomalaista yritystoimintaa.

Intian osavaltiot poikkeavat suuresti toisistaan sekä kulttuuriltaan ja kieleltään että lainsäädännöltään ja lisenssikäytännöiltään. Yrityksen on melkein mahdotonta haukata Intiaa kokonaisuena, siellä on edettävä osavaltio kerrallaan. Usein toiminta yhdessäkin osavaltiossa on riittävän haastavaa.

Suomen väistyvä Intian-suurlähettiläs Glen Lindholm kertoo, että suurlähetystökin on tähän asti kohdistanut Delhin lisäksi huomionsa vain kolmeen osavaltioon: Maharashtraan, jossa sijaitsee Mumbai, Tamil Naduun, jossa sijaitsee Chennai ja Länsi-Bengaliin, joka on Kalkutan osavaltio. ”Tähän listaan on nyt lisättävä maan johtavat it-osavaltiot Karnataka ja Andhra Pradesh”, Lindholm evästää seuraajaansa.⁸⁸

MAA TÄYNNÄ MAHDOLLISUUKSIA

Suomalaisten ei varmasti pidäkään hajottaa huomiotaan kaikkiin Intian kolkkiin. Tällä hetkellä tärkeintä olisi varmaankin käsitysten syventäminen ”Intian piilaaksosta” eli Chennai ja Bangaloren seuduista Karnatakassa ja Tamil Nadussa. Myös Hyderabadia ja Punea

Kartta 2. Suomalaisen liiketoiminnan kannalta tärkeimmät Intian osavaltiot.

pitäisi aktiivisesti tutkia, koska ne voivat ajan myötä muodostua yritystoiminnan kannalta jopa tärkeämmiksi kuin Bangalore, jonka infrastruktuuri on jo nyt kovalla koetuksella. Varsinkin Hyderabadilla on kunnianhimoisia tavoitteita luoda laajoja moderneja it-tuotanto-alueita.

Myös Länsi-Bengalin osavaltiota pidetään mahdollisena uutena it-alan keskuksena, erityisesti siksi, että osavaltio tuottaa huomattavan osan Intian it-alan ammattilaisista ja kustannustaso on siellä halvempi kuin etelän it-keskuksissa. Ulkomaisia yrityksiä on pelottanut Länsi-Bengalin kommunistijohtoisuus, mutta sekä osavaltion että Kalkutan kommunistijohtajat ovat viime aikoina vannoneet olevansa hyvin yritysmuonteisia. Suomalaiset metalli- ja metsäalan yritykset ovatkin viime aikoina kiinnostuneet osavaltioista.

Intiassa on paljon muutakin kuin ne puoli tusinaa kaupunkia, jotka ovat päässeet suomalaisten yritysten kartalle. Intia on maa täynnä mahdollisuuksia.

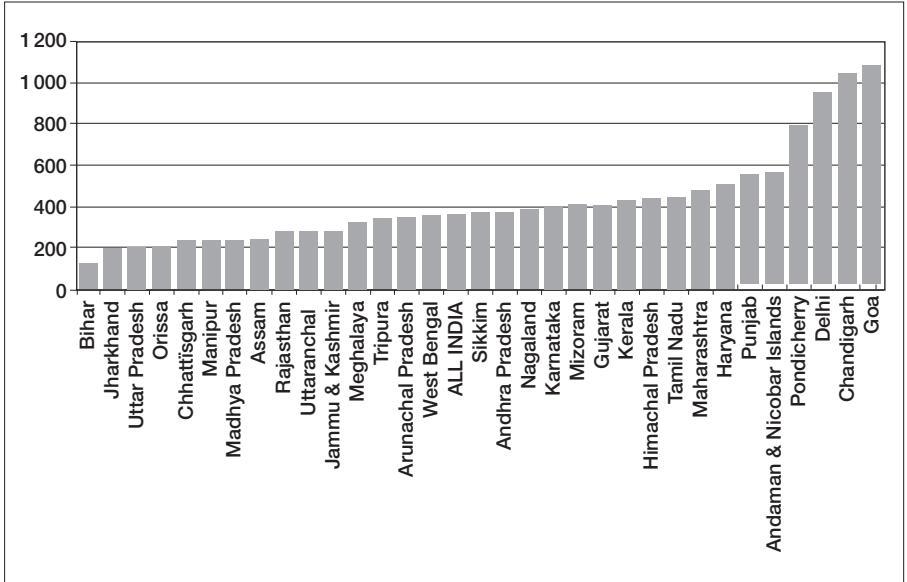
Kehityserot ovat kuitenkin suuret. Vuosituhannen alussa köyhimmän osavaltion bkt henkeä kohden oli noin kolmannes Intian keskiarvosta. Rikkaimpien osavaltioiden bkt henkeä kohden oli keskiarvoon verrattuna yli 2,5-kertainen. Erot näyttävät vain suurenevan. Talouskasvu keskittyy maan länsi- ja eteläosiin ja se on nopeinta vanhastaankin vauraimmissa ja talousuudistuksissa pisimmälle ehtineissä osavaltioissa.⁸⁹

Viisi osavaltiota – Gujarat, Mumbain seutu Maharastrassa, Delhi, Karnataka ja Tamil Nadu – vetivät 2001 yli 66 prosenttia kaikista ulkomaisista investoinneista.⁹⁰

Keskittyminen muutama suureen kaupunkiin saattaa kuitenkin kertoa myös ulkomaalaisten huonosta mielikuvituksesta. Hyvin Intiaa tuntevat yritykset tekevät aivan kuten Nokia ennen tehdaspäätöstään. Ne pohtivat hyvinkin erilaisia sijoittumisvaihtoehtoja ja neuvottelevat niistä paikallisten viranomaisten kanssa.

Wärtsilä on yksi pisimpään ja laajimmin Intiassa toiminut suomalaisyritys. Wärtsilä Indian pohjoisen alueen johtaja Debashish Mazumdar kehottaa maahan etabloitumista suunnittelevia yrityksiä kilpailuttamaan alueita. Varsinkin silloin, jos suunnitelmissa on tuo-

Taulukko 12. Intian kokonaistuotanto henkeä kohden osavaltioittain vuonna 2000, USD.

Lähde: RBI

tannon aloittaminen, yrityksen kannattaa ottaa yhteyttä useisiin osavaltioihin⁹¹. ”Kysykää, mitä etuja he tarjoavat!” Mazumdar neuvoo.

Osavaltiot ovat myös perustaneet lukuisia teollisuuspuistoja ja vaapaatuotantoalueita houkutellessaan ulkomaisia sijoituksia. Intiassa toimivat suomalaiset kuitenkin teroittavat, että niitä on tutkittava tapaus kerrallaan. Samat edut saattaa saada muuallakin ja esimerkiksi energian riittävyys tai kulkuyhteydet eivät aina ole kunnossa, koska uudet teollisuuspuistot on perustettu hyvin nopeasti.

Mihin uusiin paikkoihin suomalaisten sitten kannattaisi tähyillä? Wärtsilän Debashish Mazumdar korostaa, että sopivan osavaltion valinta riippuu suuresti yrityksen toimialasta. Teollisuustuotannolle hän suosittelee erityisesti Delhistä pohjoiseen sijaitsevia Himachal Pradeshin ja Uttaranchalin osavaltioita. Niissä on teollisuutta suosiva ilmapiiri ja ennen kaikkea hyvä energian saatavuus.

Myös Finnfundin Intian neuvonantaja Anand K. Sethi suosittelee näitä kahta nousevaa osavaltiota, sillä ne tarjoavat yrityksille myös hyvin suotuisan verokohtelun. Myös Delhistä itään sijaitseva laaja Uttar Pradesh on viime vuosina vetänyt puoleensa ulkomaista teollisuutta.

Uudet bioteknologisen ja farmaseuttisen tuotannon keskuksset sijaitsevat Bangaloren lisäksi Hyderabadissa ja Chennaissa sekä Mumbain lähistöllä. Tekstiiliteollisuus taas on perinteisesti sijoittunut Rajasthaniin, Punjabiin sekä erityisesti puuvillateollisuudesta tunnettuihin Tamil Naduun, Gujaratiin ja Maharashtraan.

Ostajan Intia on pitkälti samanlainen kuin suomalaisten vientiyri-tystenkin. Vaatetehtailija Gautam Nair sanoo että esimerkiksi vaat- teiden vientituotanto keskittyy nykyään 85–90-prosenttisesti neljään kaupunkiin. Yli kolmannes viennistä kulkee Suur-Delhin kautta, muut vaateviennin keskuksset ovat Mumbai, Bangalore ja Chennai.

Virkamiehet ja järjestöväki tungeksivat Intian-lennoille.

Intia-buumi näkyy myös suomalaisten organisaatioiden ja viranomaisten toiminnassa. Intia on monessa organisaatiossa noussut viimeisen kahden vuoden aikana mielenkiinnon kohteeksi. Useat suomalaiset tahot ovat käynnistäneet omia Intia-verkostojaan ja selvityshankkeitaan.

ULKOMAANKAUPPAA EDISTÄVÄT ORGANISAATIOT

Suomalaiset vienninedistäjät tutkivat Intiaa jo ennen Kiinaa. Silti kauppa Intian kanssa on jäänyt vähäiseksi, ja tehdashankkeita on ollut vain muutama. Tilanne on kuitenkin nopeasti muuttunut. Suomalaiset yritykset ovat kiinnostuneet Intiasta toden teolla ja vienninedistäjät ovat nopeasti vastanneet yritysten tarpeisiin.

Finnfund eli Teollisen yhteistyön rahasto Oy edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä rahoittamalla niissä yksityistä ja vastuullista yritystoimintaa. Finnfund ryhtyi suunnittelemaan ensimmäisiä hankkeita Intiaan jo vuonna 1981, kauan ennen Kiinaa. Vuosien mittaan Finnfund on käsitellyt 88 Intiaan liittyvää hakemusta, joista se on tehnyt 15 investointipäätöstä yhteissummaltaan 41 miljoonaa euroa. Keväällä 2005 Finnfundilla oli Intiaan neljä sijoitussitoumusta. Finnfundilla on New Delhissä neuvonantajana Anand K. Sethi, Suomessa Intian-hankkeissa voi ottaa yhteyttä rahoituspäällikkö Matti Kerppolaan.

Valtion omistaman **Finnveran** tehtävänä on parantaa ja monipuolistaa yritysten rahoitusmahdollisuuksia lainoin, takauksin ja vienninrahoituspalveluin. Finnveralla on Intiaan noin sadan miljoonan euron arvoiset vientitakuusitoumukset, saman suuruiset kuin esimerkiksi Turkkiin. Vuonna 2004 Finnvera takasi 95 miljoonalla dollarilla intialaisen Bharti Tele-Venturesin verkkohankintaa Nokialta. Finnveran Intia-palveluiden kysyntä on voimakkaassa kasvussa. Keväällä 2005 päätöstä odottivat yli sadan miljoonan euron arvoiset hakemukset. Finnvera ottaa Intiassa yritysrisiä pääasiallisesti pörssinoteeratuista intialaisyhtiöistä. Intia-hankkeita hoitavat Helsingissä aluepäällikkö Outi Homanen ja pankkiasiantuntija Jouni Nissinen.

Finpron tehtävänä on nopeuttaa suomalaisyritysten kansainvälistymistä sekä vähentää siihen liittyviä riskejä. Finpro auttaa suomalaisyrityksiä mm. markkinaselvityksissä, saamaan kontakteja intialaisyrittäjiin, partnerien löytämisessä sekä etabloitumisessa. Se pitää myöskin listaa suomalaisyritysten yhteystiedoista sekä päivittää tietoja Intiasta maakansioonsa, joka on luettavissa Finpron internetsivuilla. Finpro tekee lisäksi Intiaan liittyviä selvityksiä suomalaisille yrityksille ja yhteisöille, viimeksi muun muassa Tekesille. Intian-toimintoista vastaa Seppo Keränen. Finprolla on toimistot New Delhissä ja Mumbaissa.

Invest in Finland markkinoi Suomea sijoittumispaikkana ulkomaalaisille yrityksille. Sen Intia-toimintojen tavoitteena on saada intialaisia ohjelmistoyrityksiä etabloitumaan Suomeen. Invest in Finlandin edustajat käyvät kahdesti vuodessa Intiassa tapaamassa yrityksiä. Vuodesta 2001 lukien se on tavannut lukuisten yritysten edustajia, ja tehnyt 200:lle alustavan tarvekartoituksen. Kaikki Suomessa jo toimivat intialaiset ohjelmistoyritykset ovat jossakin vaiheessa etabloitumistaan käyttäneet Invest in Finlandin palveluita. Hankkeista vastaavat ICT-tiimin vetäjät Taneli Saari ja Atso Vainio.

Tampere International Business Officen eli TIBO:n tavoitteena on saada ulkomaisia yrityksiä ja investointeja Tampereen seudulle. TIBO valmistelelee yhteistyön käynnistämistä Tampereen seudun ja intialaisen Punen kaupungin välillä. Tavoitteena on laaja yhteistyö joka vahvistaa kummankin kaupunkiseudun liiketoimin-

ta ympäristön ja yritysten kilpailukykyä. Bisnes- ja tutkimuspainotteista yhteistyötä on ajateltu täydentää esimerkiksi opiskelijavaihdolla, kulttuuriyhteistyöllä tai matkailulla. TIBO:n lisäksi mukana ovat muun muassa Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulun Asia Business Academy. TIBO:n johtajana toimii Vesa Kaasalainen.

MINISTERIÖT

Suomella on Intiaan viranomaisyhteyksiä sekä suoraan että EU:n kautta. Varsinaista kehitysapua Intia ei Suomelta halua. Intia on yksi maista, joiden kanssa Suomella on aktiivista ttt-yhteistyötä eli talouden, teollisuuden ja teknologian yhteistyötä, jota suunnittelee niin sanottu sekakomissio, johon kuuluu suomalaisia ja intialaisia virkamiehiä useista ministeriöistä.

Kauppa- ja teollisuusministeriöön on perustettu Intia-verkosto, jonka on tarkoitus varmistaa, että tieto kulkee osastojen välillä ja tehostaa Intiaan koskevien painopistealueiden ja linjausten määrittelyä. KTM:n markkinaosaston tavoitteena on parantaa suomalaisten yritysten kilpailuasemaa Intian markkinoilla. Apuna ovat rahoitusinstrumentit sekä kontaktit viranomaisiin. Osasto myöntää toimialakohtaisia kansainvälistymistukia, joita on haettu vähän. Vuonna 2004 tukea myönnettiin vain yhteen yritysvaltuuskunnan matkaan.

Yksittäisille yrityksille kansainvälistymistukia myönnetään **TE-keskusten** kautta. Vuonna 2004 tukea saaneita Intiaan kohdistuvia hankkeita oli viisi. KTM:n energiaosasto edistää suomalaisen energiaklusterin laajoja intressejä Intiassa. KTM:n teknologiaosasto taas on yksi suomalaisen innovaatiokentän toimijoista. Se pyrkii aktiivisesti lisäämään Suomen ja Intian välistä teknologiayhteistyötä. KTM teetti ensimmäiset selvitykset Intian teknologiapolitiikasta 1980-luvun lopulla.

Ulkoministeriön palveluksessa New Delhin suurlähetystössä työskentelee kolme diplomaattia sekä tuki- ja konsulaattihenkilöstöä. Suurlähettiläs on Glen Lindholm ja 1.10.2005 alkaen Asko Numminen. Ministeriössä suhteista Intiaan vastaa Aasian ja Oseanian yksikössä työskentelevä ulkoasiainneuvos Mikko Pyhälä. UM

pitää Intiaa niin tärkeänä alueena, että ministeriöön on äskettäin perustettu Intia-tiimi.

Vaikkei Intia saa Suomelta valtiollista kehitysapua, UM rahoittaa suomalaisten kansalaisjärjestöjen Intia-projekteja vuosittain noin 1,5 miljoonalla eurolla. Lisäksi New Delhin suurlähetystöllä on vuosittain vajaat 400 000 euroa paikalliseen yhteistyöhön intialaisten kansalaisjärjestöjen kanssa. Ulkoministeriö rahoittaa myös jonkin verran kulttuuriyhteistyötä ja kutsuu Suomeen intialaisia toimittajia. UM myöntää rahaa myös ns. ttt-yhteistyöhön. Hakemuksia varten on lomake UM:n verkkosivuilla.

UM selvitti kansainvälisen kaupan esteitä vuonna 2005 yhdessä kauppaja- ja teollisuusministeriön, Elinkeinoelämän keskusliiton, Kaupan Keskusliiton, Keskuskauppakamarin, Suomen Yrittäjien ja Finpron kanssa. Osa vastauksista koski myös Intiaa.

Ympäristöministeriön puitteissa toimiva Suomen ja Intian ttt-sekakomission alainen ympäristöryhmä tapasi ensi kerran 2002 Intiassa. Toinen kokous pidettiin vuonna 2003 Suomessa, jolloin valtuuskuntaan kuului myös edustajia intialaisista ympäristöalan yrityksistä. Seuraava kokous on tarkoitettu pitämään syksyllä 2005 Intiassa. Intiasioissa ministeriön yhteyshenkilö on ylitarkastaja Tita Korvenoja kansainvälisten asiain yksiköstä.

ETUJÄRJESTÖT

Intia on yksi Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n tarkasti seuraamista kehittyvistä markkinoista. Työntekijäjärjestöjen Intia-toimet ovat keskittyneet Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskukseen SASK:iin.

Elinkeinoelämän keskusliitolle Intia on Venäjän ja Kiinan ohella yksi kehittyvän maailman painopistemaista. Lähinnä EK:n toiminta on Intian tilanteen seuranta. EK oli mukana selvittämässä suomalaisten yritysten kokemia kaupan esteitä. Vastauksissa tuli esille myös Intiaan koskevia epäkohtia. EK:n Intia-asiantuntija on Pirkko Haavisto.

Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskuksella SASK:lla on meneillään tai alkamassa kolme Intiaan liittyvää projektia. SASK:n

kansainvälisellä yhteistyökumppanilla UNI:lla (Union Network International) on meneillään hanke, joka parantaa ammattiliittojen valmiuksia kohdata telealan muutos Etelä-Aasiassa. UNI:n kanssa on myös alkanut hanke, joka tähtää Intian call centereiden työntekijöiden järjestäytymiseen. Lisäksi SASK on mukana Intian rautatieläisten liiton työsuojeluhankkeessa, jossa pyritään muuttamaan ammattiyhdistysten työsuojelukulttuuria. Kaikissa näissä SASK on aktiivinen rahoittaja eli osallistuu mm. suunnitteluun ja evaluointiin. Hankkeisiin osallistuu myös suomalaisia ammattijärjestöjä. SASK:n Intia-toiminnasta vastaa toiminnanjohtaja Hannu Ohvo.

TIEDE, TUTKIMUS JA KOULUTUS

Suomalainen tiede- ja teknologiyhteisö laajentaa parhaillaan Intia-tietouttaan. Myös muutamia rohkaisevia yhteistyöprojekteja on käynnistynyt.

Helsingin yliopisto kuuluu pohjoismaiseen yliopistojen Intia-verkostoon (verkkosivut www.nci.uio.no), jonka puitteissa on järjestetty kesäkouluja Hyderabadissa. Vaihtosopimuksia yliopistolla ei Intiaan ole, Kiinaan niitä on sen sijaan useita. Bioinformatiikassa HY:llä on intialainen partneri, joka etsii potentiaalisia intialaisia tohtoriopiskelijoita, jotka olisivat halukkaita tulemaan Suomeen. Vaihtosopimuksista vastaava kansainvälisten asioiden päällikkö on Markus Laitinen.

Helsingin yliopiston Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitoksella opetetaan mm. sanskriittia, hindiä, urdua ja tamilia. Aiemmin on opetettu myös mm. bengalia ja kashmiria. Intia-aiheisia graduja valmistuu vuosittain 3–5, ja niiden aihe on yhä useammin nyky-Intia, kun laitoksen aiempi painopiste oli klassisessa Intiassa. Etelä-Aasian osasto on saanut viisivuotisen professuurin, vakinaista professuuria laitoksella ei ole. Intiaa käsitteleviä graduja ja väitöskirjoja valmistuu myös muun muassa sosiaali- ja kulttuuriantropologian laitokselta, jossa työskentelee tällä hetkellä kaksi Intiasta väitellyttä tutkijaa.

Jyväskylän yliopisto on sopinut yhteistyöstä delhiläisen Jawaharlal Nehru -yliopiston sekä bangalorelaisen Indian Institute of

Sciencen kanssa. Yhteistyöhön kuuluu opiskelija- ja opettajavaihtoa sekä tutkimusta. Erityispaino on tohtorikoulutuksessa. Jawaharlal Nehru -yliopiston kanssa yhteistyö keskittyy yhteiskuntatieteisiin ja informaatioteknologiaan. Indian Institute of Sciencen kanssa Jyväskylän yliopistolla on kemiassa ja nanofysiikassa jo yhteistyötä, jota syvennetään.

Sibelius-Akatemialla on ollut vaihto-ohjelma chennailaisen Brhaddhvani-yhdistyksen oppilaitoksen kanssa jo kymmenen vuoden ajan. Intiassa on ollut vaihdossa kaksi kansanmusiikin opiskelijaa.

Sitra käynnisti vuoden 2005 alussa Intia-ohjelman, jota johtaa Vesa-Matti Lahti. Käsillä olevan raportin jälkeen seuraavana vaiheena ovat selvityshankkeet, jotka valmistuvat vuoden 2006 aikana. Silloin Sitra päättää laajentaako se Intia-ohjelmaansa.

Suomen Akatemia on parhaillaan sopimassa Intian kanssa yhteistyöstä tutkimusrahoituksessa. Koska maassa ei ole Suomen Akatemiaa vastaavaa tahoja, sopimus on tarkoitettu allekirjoittamaan viiden eri organisaation kanssa. Intialaiset tahot ovat Department of Science and Technology (Intian perustutkimuksen päärahoittaja), Department of Biotechnology (vastaa biotekniikkaan liittyvästä toiminnasta), Council of Scientific and Industrial Research (autonominen organisaatio, joka sekä tekee itse että rahoittaa tutkimusta), Institute of Medical Research Council (tutkimusta tekevä ja rahoittava laitos) sekä Indian Council of Social Science Research (opetusministeriön alainen yhteiskuntatieteellistä tutkimusta tekevä ja rahoittava laitos).

Asiaa hoitava tiedeasiantuntija Akatemian kansainvälisessä yksikössä on Eeva Laurila.

Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulun Asia Business Academy järjesti keväällä 2005 India outsourcing -koulutuksen ja siihen liittyvän seminaarin, joka käsitteli Intian ja Suomen ICT-klusterien yhteistyömahdollisuuksia. Ohjelmaa veti Asia Business Academyn johtaja Najmal Hasan.

Tekes on vastikään teettänyt Finprolla kaksi selvitystä Intiasta. Toinen koskee Intian innovaatiojärjestelmää ja toinen paneutuu

mobiiliteknologiaan ja sisältöliiketoimintaan. Uusia selvityksiä ei ole työn alla eikä aktiivisen suunnittelun kohteena. Kansainvälistymis- palveluiden yksikön päällikkö on Kari Komulainen.

Teknillinen korkeakoulu osallistuu EU:n rahoittamaan projektiin, jonka tarkoituksena on lisätä Suomen ja Intian tieto- ja kommunikaatiotekniikan alojen yhtiöiden yhteyksiä ja innovaatiota. Projekti pyrkii myös luomaan uudenlaisia työ- ja tiedon jakamisen tapoja. Projektin verkkosivustolla yritykset voivat jakaa tietoa ja ottaa yhteyksiä ilmaiseksi. Kesällä 2005 Espoossa järjestetään yrityksille konferenssi. Projektia vetävät TKK:lla Raisa Suominen ja Tapio Koskinen.

TKK:lla on myös intialaisia tutkijoita ja opiskelijoita.

KULTTUURI

Intian kulttuuri näkyy suomalaisissa kulttuuritapahtumissa lähivuosina poikkeuksellisen paljon.

Kulttuurien museo ja **Helsingin kaupungin taidemuseo** avaavat Tennispalatsissa maaliskuussa 2006 laajan Intia-aiheisen näyttelyiden ja tapahtumien sarjan. Helsingin kaupungin taidemuseon näyttely esittelee myyttien osuutta intialaisessa kulttuurissa mm. nykytaiteen, vanhan taiteen, uskonnollisten festivaalialttarien ja populaarikulttuurin erilaisten ilmenemismuotojen avulla. Kulttuurien museon näyttely esittelee Intian käsityöperinnettä ja sen vuorovaikutusta erityisesti eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Näyttelyiden yhteydessä järjestetään yleisötapahtumia ja museopedagogista toimintaa.

Yleisradion TV 2:n Dokumenttiprojekti on koonnut viestintäalan kehitysyhteistyösäätiö **Vikesin** tuella intialaisia elokuvantekijöitä tapaamisiin, joissa on pohjustettu Steps India -järjestön perustamista ja Shifting Times -nimistä tuotantoprojektia. Projektissa tuotetaan 10 elokuvaa kansainvälisenä yhteistyönä vuosien 2006–2007 aikana. Ylen Teema-kanava on jo rahoittanut ja hankkinut useita intialaisia dokumentteja esitettäväksi vuosina 2005–2006. Dokumenttiprojekteja koordinoi tuottaja Iikka Vehkalahti, joka myös kuuluu Steps Indian johtokuntaan.

Sibelius Akatemiassa säveltämistä opettavalla Eero Hämeen-niemellä on ollut vuosittain kaksi kolme sävellys- ja levytysprojektiä, joihin on osallistunut sekä suomalaisia että intialaisia muusikoita. Niitä on järjestetty yhteistyössä esimerkiksi Kerava Jazzin ja Chennaiissa pidettävän The Other Festival -juhlan kanssa.

Suomi-Intia-seura on yksi Suomen vanhimmista ystävyysseuroista. Se on toiminut vuodesta 1949. Seurassa on lähes 300 jäsentä, mukana on paljon Suomessa asuvia intialaisia. Seura järjestää monenlaista Intiaan ja intialaiseen kulttuuriin liittyvää toimintaa, muun muassa seminaareja, esitelmiä ja kursseja. Sen puitteissa myös vietetään intialaisia juhlia, kuten diwalia loka-marraskuussa. Toimintaa keskittyy pääkaupunkiseudulle. Nettisivujen on määrä valmistua toukokuussa 2005. Seuran puheenjohtajana toimii Minna Kiiskinen.

YMPÄRISTÖALA

Suomalaisella ympäristöalan erikoisosaamisella on Intiassa kysyntää.

Ilmatieteen laitos on mukana tutkimushankkeessa, joka selvittää Etelä-Aasian yllä leijuvan saastepilven ominaisuuksia ja arvioi saasteiden vaikutuksia ihmisten terveyteen ja ilmastoon. Hankkeen aikana selvitetään myös, kuinka ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan esimerkiksi kasvillisuusvyöhykkeisiin ja maankäyttöön Intiassa. Ilmatieteen laitos toimittaa Intiaan liikkuvan laboratorion, jolla hiukkasten ominaisuuksia voidaan tutkia keskeytyksettä. Hanketta rahoittaa UM ja sen toteutuksessa on mukana intialainen TERI-instituutti.

Suomen ympäristökeskus on konsulttina Suomen ns. CDM (Clean Development Mechanism) -hankkeissa Intiassa. Ne ovat hankkeita, joilla teollisuusmaa voi ostaa päästöoikeuksia täyttääkseen Kioton sopimuksen vaatimukset. Vaatimukset tällaisten hankkeiden hyväksymiselle ovat korkeat ja molemmat Intian projektit ovat vasta ns. validointivaiheessa. Tekeillä on biomassan kaasutushanke sekä pieni vesivoimalaitos, joita rakentavat yksityiset intialaiset yritykset. Hankkeissa ei käytetä suomalaista teknologiaa.

VTT on ollut mukana kehittämässä päästöjenmittausta Intiassa. Hanke alkoi vuonna 2000, kun VTT kävi Wärtsilän toimeksiannosta

auditoimassa intialaisen päästömittauskonsultin toimintaa. Seuraavana vuonna VTT sai ulkoministeriöltä ttt-määrärahan, jonka avulla VTT siirsi tietotaitoa auditoimaansa päästömittausyritykseen ja koulutti sen henkilöstöä. Hanke päättyi 2004, mutta VTT, Ilmatieteen laitos ja Andhra Pradeshin ympäristöviranomaiset selvittävät parhaillaan mahdollisuuksia kehittää ilmanlaadun seurantaa ja päästöjenmittausta alueella. VTT:ssä projektin yhteyshenkilö on Tuula Vahlman.

KEHITYSYHTEISTYÖ

Intia ei halua valtiollista kehitysapua kuin suurimmilta antajamailta. Suomen kehitysapu kanavoituu lukuisten kansalaisjärjestöjen kautta, joista suurimmat hankkeet on Väestöliitolla, Fida Internationalilla, Suomen World Visionilla, Planilla ja Kirkon Ulkomaanavulla.

Kirkon Ulkomaanavun päähanke Intiassa keskittyy kaupunkien köyhien asemaan. Hanke toimii Kalkutassa sekä Orissan osavaltiossa sijaitsevilla Cuttackissa ja Bhubaneshwarissa. Hankkeeseen kuuluu mm. erityisesti naisille ja lapsille suunnatut luku- ja kirjoitustaito-ohjelmat, perusterveydenhuolto, ammattikoulutus sekä toimeentulon vahvistaminen.

Fida International on helluntaiherätysliikkeen kehitysyhteistyöjärjestö. Sen tunnetuin projekti Intiassa on edesmenneen Aune Hynyn mukaan ”Hynyläksi” kutsuttu lastenkotien, esikoulujen ja koulujen kokonaisuus Machilipatnamissa Andhra Pradeshissa. Fidalla on Intiassa myös slummihanke Mumbaissa, vähemmistöyhteisöhanke Maharashtrassa ja kyläkehitystyötä Lucknowissa Uttar Pradeshissa. Fida auttaa Machilipatnamin asukkaita myös mm. terveyskasvatuksessa ja mangrove-istutuksessa. Lisäksi järjestö tekee Chennaissa tsunamin jälleenrakennustyötä.

Plan Suomi Säätiö aloitti vuonna 2002 hankkeen, joka tarjoaa Orissan ja Rajasthanin osavaltioiden syrjäseutujen tytöille mahdollisuuden hankkia peruskoulutusta ja perustaitoja. Keinoina ovat muun muassa tytöille järjestettävät koulutusleirit sekä opettajien koulutus.

Suomen World Visionilla on Ambegaonissa Maharashtrassa ohjelma, joka vahvistaa perheiden ruokaturvaa, tukee lasten kou-

lunkäyntiä ja pyrkii parantamaan tyttöjen asemaa. Kohteena on 12 kyläyhteisöä, joissa myös levitetään terveystietoa. Rajahmundryn kaupungissa Andhra Pradeshissa on käynnissä hanke lapsityövoiman vähentämiseksi. Hankkeen avulla on tarkoitus parantaa terveydenhuoltoa ja järjestää koulujärjestelmästä pudonneille opetusta. Lisäksi World Visionilla on kehityshanke Rajnandgaonissa Chhattisgarhin osavaltiossa.

Väestöliitolla on hanke, jonka tarkoituksena on vähentää hiv-infektioita Madhya Pradeshin maaseudulla. Kyläläisille annetaan vaalistusta hiv-tartunnan ehkäisemisestä 18 eri toripaikalla kyläpäivinä sekä viemällä tietoa ovelta ovelle.

Verkkosivujen osoitteet

Finnfund www.finnfund.fi

Finnvera www.finnvera.fi

Finpro www.finpro.fi

Invest in Finland www.investinfinland.fi

Kauppa- ja teollisuusministeriö www.ktm.fi

Tampere International Business Office www.professia.fi

Ulkoministeriö www.formin.fi

Ympäristöministeriö www.ymparisto.fi

Elinkeinoelämän keskusliitto www.ek.fi

SASK www.sask.fi

Helsingin yliopisto www.helsinki.fi/yliopisto/

HY:n Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitos

<http://www.helsinki.fi/hum/aakkl/>

Jyväskylän yliopisto www.jyu.fi

Sibelius-Akatemia www.siba.fi

Sitra www.sitra.fi

Suomen Akatemia www.aka.fi

Tampereen yliopisto www.uta.fi

Tekes www.tekes.fi

Teknillinen korkeakoulu [www.dipoli.hut.fi/english/
projects/eu_india.html](http://www.dipoli.hut.fi/english/projects/eu_india.html)

Helsingin kaupungin taidemuseo www.taidemuseo.fi

Kulttuurien museo www.nba.fi/fi/kumu

Yleisradio www.yle.fi

Ilmatieteen laitos www.fmi.fi

Suomen ympäristökeskus www.syke.fi

VTT www.vtt.fi

Kirkon Ulkomaanapu www.kua.fi

Fida International www.fida.fi

Plan www.plan.fi

Suomen World Vision www.worldvision.fi

Väestöliitto www.vaestoliitto.fi

Suomi-Intia-seura www.suomiintiaseura.fi

Monilla kansainvälisillä think tankeilla on jo omat Intia-hankkeensa.

Intia kiinnostaa nyt vauraita maita. Intiaa ja sen talouskasvua analysoidaan eri tiedotusvälineissä niin innokkaasti, että voidaan puhua Intia-ilmiöstä pelkästään maan saaman julkisuuden määrän takia. Maahan matkustaa jatkuvasti valtuuskuntia eri teollisuusmaista ottamaan selvää Intia-kohun taustoista ja tutkimaan mahdollisuuksia kannattavaan yhteistyöhön.

Suomessa Intia-kiinnostus on herännyt myöhemmin kuin monessa muussa maassa. Yhdysvalloissa ja Britanniassa Intian rooli maailmantaloudessa on ollut keskustelun kohteena jo useamman vuoden ajan. Syynä lienee se, että näistä maista on jo ulkoistettu huomattavan paljon työtä Intiaan. Myös Ruotsissa on havahduttu. Vuonna 2003 siellä perustettiin **Sweden-India Business Council**, jonka tehtävänä on Ruotsin ja Intian välisen liiketoiminnan edistäminen.

Brittiläiset yritykset ovat siirtomaahistorian takia toimineet jo pitkään Intiassa. Britanniaan on muuttanut suuret määrät intialaisia, eikä siirtomaavallan päättymisen merkinnyt brittien täydellistä vetäytymistä Intiasta. Myös maiden väliset kulttuuriset siteet ovat vahvat. Esimerkiksi **British Councililla** on näkyvä rooli Intiassa. Organisaation Intian keskustoimisto sijaitsee modernia taideteosta muistuttavassa rakennuksessa New Delhin keskustassa. Britit pitävät tätä toimipistettä kruununjalokivenä koko maailmanlaajuisessa British Councilien ketjussa. Intiassa on eri puolilla maata yhteensä neljä British Councilin toimistoa ja 11 kirjastoa.

Kulttuuriin keskittyvä British Council on tarkkaan analysoinut itselleen kohdeyleisön intialaisten joukosta. Tarkoitus on panostaa 18–35-vuotiaisiin englantia puhuviin ja tietyn tulorajan ylittäviin Intian tulevaisuuden tekijöihin. Heitä varten ollaan perustamassa esimerkiksi pitkälle kehitettyä verkko-oppimisympäristöä.

Yhdysvaltoihin puolestaan on muuttanut niin paljon intialaisia osajia erityisesti it-alan buumin myötä, että maalla on tämän kehityksen ansiosta kiinteät linkit Intiaan. Esimerkiksi Kalifornian Piilaakson menestystarina oli merkittävältä osalta intialaisperäisten insinöörien mahdollistama: it-buumin ollessa kuumimmillaan 5–7 vuotta sitten alueen tietotekniikan start up -yrityksistä noin kymmenesosa oli intialaisten perustamia⁹² ja lukemattomissa muissa oli intialaisia ohjelmoijia. Viime aikoina osajien virta on kuitenkin kääntynyt takaisin kohti Intiaa. Lisäksi yhdysvaltalaiset pääomasijoittajat ovat nyt puolestaan kehittämässä Bangalorea uudeksi Piilaakson menestystä toistavaksi alueeksi.⁹³

Yhdysvalloissa ja Britanniassa erittäin monet yritykset ovat tehostaneet kilpailukykyään ulkoistamalla sekä palvelu- että myös tutkimus- ja kehitystoimintojaan Intiaan. Erityisesti Yhdysvalloissa tämä kehitys on synnyttänyt myös kritiikkiä. Monet vaikutusvaltaiset tahot, erityisesti demokraattisen puolueen piiristä, ovat leimanneet ulkoistamisen epäisänmaalliseksi toiminnaksi. Intiassa kuitenkin uskotaan, että yhdysvaltalaisen firmojen johto ei kannattavuuden tavoittelussaan voi jättää ulkoistamatta.

EU VOI AUTTAA ONGELMATILANTEISSA

Euroopan unioni on Suomen ja Intian suhteissa tärkeä tekijä sekä ulkopoliittisen että kauppapoliittisen toiminnan kentillä, vaikkakin koko joukko asioita järjestetään edelleen kahdensivuisesti ja talouden alalla asioita hoidetaan myös suoraan yritysten toimesta. EU panostaa yhä enemmän myös Intian ja EU-maiden välisen opiskelijavaihdon tukemiseen. Suurin osa opiskelijoista tosin liikkuu maiden välillä ilman EU:n tukea.

Vuonna 2006 Suomi isännöi unionin puheenjohtajakaudellaan EU:n ja Intian välistä huippukokousta, jonka yhteydessä järjeste-

tään myös EU-India Business Summit. Ulkoministeriössä arvellaan, että jälkimmäiseen kokoukseen voi saapua jopa parisataa intialaista liikemiestä. Intia-kiinnostuksen kasvun myötä tältä kokoukselta odotetaan enemmän kuin aiemmilta vastaavilta, joissa on kyllä puhuttu paljon mutta jotka eivät kriitikoiden mukaan ole johtaneet käytännön tuloksiin.

Liiketoiminnan kysymyksissä EU:n jäsenmaat ja niistä peräisin olevat yritykset ovat ainakin tähän asti toimineet Intian suhteen käytännössä hyvin itsenäisesti. EU:ta on käytetty lähinnä apuna ongelmatilanteissa ja sen kautta on yritetty vaikuttaa esimerkiksi yritysten verokohteluun.

EU:lla on useita erilaisia ohjelmia, joilla pyritään tukemaan intialaisten ja eurooppalaisten talousalan toimijoiden yhteistyötä. Näitä ohjelmia esitellään Euroopan komission internet-sivuilla (www.delind.cec.eu.int/en/eco/index.htm).

INTIAN KEHITYSTÄ POHTIVAT ORGANISAATIOT

Seuraavaksi listataan sekä intialaisia että kansainvälisiä suunnittelu- ja tutkimuslaitoksia, joiden toiminnan ja tutkimustulosten seuraaminen olisi erityisen hyödyllistä Intian yhteiskunnan ja talouskehityksen ymmärtämisen sekä Sitran Intia-ohjelman kannalta.

Intian kansantalouden kehitykseen on suuri sananvalta Intian hallituksen alaisella suunnittelukomissiolla (**Planning Commission**). Sitä mukaan kun Intia on siirtynyt keskusjohtoisesta suunnittelmataloudesta kohti avointa taloutta, komission työn painopiste on muuttunut perinteisten viisivuotissuunnitelmien laadinnasta kohti modernimpaa ja joustavampaa viisivuotissuunnittelua eli pitkän aikavälin strategisen vision luomista. Komissio yrittää suunnata Intian talouden kehitystä toivomaansa suuntaan.

Toinen tärkeä, joskin hyvin erityyppinen, Intian politiikkalinjauksen muodostamiseen vaikuttava organisaatio on kansallinen neuvonantajaneuvosto, **National Advisory Council**, NAC. Se on Intian politiikassa hyvin uusi toimija, sillä se perustettiin vasta Intian nykyisen hallituksen tultua valtaan vuonna 2004. NAC koostuu pitkälti

kansalaisyhteiskunnan edustajista, ja sen roolina on rakentaa siltää hallitusohjelman tavoitteiden ja ruohonjuuritason todellisuuden välille.

NAC:n puheenjohtaja on vaalit voittaneen kongressipuolueen johtaja Sonia Gandhi. Gandhi ei voitokkaiden vaalien jälkeen hällunnut ottaa vastaan päähallituspuolueen puheenjohtajalle kuulunnutta pääministerin paikkaa, mutta hänellä on useita painavia tehtäviä politiikan kulisseissa – NAC on näistä yksi.

Intiassa on myös paljon tutkijoita ja tutkimuslaitoksia, jotka keskittyvät maan kehityksen pohdintaan. Intialaiset ovatkin itse oman yhteiskuntansa parhaita tuntijoita. He tekevät paljon hyvää akateemista tutkimusta. Lisäksi monet intialaiset tutkijat toimivat sekä Intiassa että Yhdysvalloissa tai Euroopassa. Oman maansa kehitystä tarkastelevista intialaisista tutkimuslaitoksista mielenkiintoisimpia ovat **National Council of Applied Economic Research**, NCAER ja **Centre for Policy Research**, CPR. Myös kulttuuriorganisaatio **India International Centre**, IIC tuottaa tärkeistä asioista julkaisuja.

NCAER on ensiluokkainen intialainen taloustutkimuslaitos. Sen henkilöstön vahvuus on 150, joista noin 80 tekee tutkimusta. Laitos tekee tutkimustyötä viiden laajan teeman alla: 1) maatalous ja maaseudun kehitys, 2) köyhyys, kehitys ja tasa-arvokysymykset, 3) teollisuus, tiede, teknologia ja infrastruktuuri, 4) kasvu, kauppa ja talouden sopeuttaminen sekä 5) kyselytutkimus ja yleinen taloustiede. Kaikissa näissä teemoissa erityisen kiinnostuksen kohteena on Intian talouden uudistuminen ja sen vaikutukset. Erityismaininnan arvoinen on NCAER:n jatkuva markkinatutkimus Intian kotitalouksista. Sitä on tehty lähes vuosittain jo 20 vuoden ajan. Tutkimus perustuu noin 300 000 kotitaloudesta kerättyihin tietoihin. Tutkimuksen tuloksia myydään kalliilla hinnalla, mutta tutkimusta myös pidetään luotettavimpana tietolähteenä Intian ja sen eri alueiden kuluttajamarkkinoiden kehityksestä.

CPR on riippumaton tutkimuslaitos, joka saa osan rahoituksestaan julkisista lähteistä eli sillä on Intiassa julkisen tutkimuslaitoksen asema. Sen tavoitteena on tuottaa tietoa, ehdotuksia ja myös koulutusta julkisen hallinnon tarpeisiin ja julkiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Näiltä osin se siis muistuttaa toimenkuvaltaan Sitraa.

IIC puolestaan tuottaa vuosittain Intian taloudesta itsenäisen raportin, jota se toivoo myös valtionhallinnon käyttävän apuna talouspoliittisten toimien valmistelussa. Lisäksi IIC on viime vuosina julkaissut raportteja Intian ja eräiden muiden maiden (esim. Australia ja Singapore) suhteista ja yhteistyöstä.

INTIA KIINNOSTAA ULKOMAISIA TUTKIMUSLAITOKSIA

Intian ulkopuolella on myös useita Intian kehityksestä kiinnostuneita tutkimuslaitoksia ja muita organisaatioita. Monilla niistä on yhteistyötä intialaisten tutkimuslaitosten kanssa.

Brookings-instituutti on yhdysvaltalainen, pääkaupunki Washingtonissa sijaitseva think tank -tutkimuslaitos. Se on yhdysvaltalaisista ajatusmyllyistä kaikkein tunnetuin. Se on Sitran tapainen siinä suhteessa, että se on riippumaton, mutta silti valtiota ja päättäjiä lähellä oleva. Brookings on aatemaailmaltaan kallellaan demokraateihin päin, mutta virallisesti se on kuitenkin puolueeton. Instituutti keskittyy tutkimukseen, analyysien tuottamiseen ja koulutukseen. Sen aihealueita ovat talous, ulkopoliitikka ja hallinto.

Brookingsilla on käytössään yli 140 pysyvää tai väliaikaista tutkijaa, jotka tuottavat kirjoja, artikkeleita ja lyhyitä mielipidekirjoituksia. He antavat lausuntoja Yhdysvaltain kongressin komiteoissa ja osallistuvat lukuisiin julkisiin tilaisuuksiin joka vuosi. Brookings saa rahoituksensa lahjoituksista sekä peruspääomansa, koulutustoimintansa ja julkaisujensa tuotoista. Brookings-instituutin ohjelmassa on myös Intia. Heillä on yhteistyötä kolmen keskeisen intialaisen tutkimusorganisaation kanssa. Nämä ovat **Institute for Peace and Conflict Studies** (tärkeä kansalaisjärjestö, joka työskentelee turvallisuuskysymysten parissa), **Observer Research Foundation** (tämä think tank on perustamassa USA-tutkimuksen keskusta Intiaan) ja jo edellä esitelty NCAER. Brookings ja NCAER ovat alkuvuonna 2005 saaneet valmiiksi kirjan nimeltä *The India Policy Forum 2004*. Kyseessä on uusi vuosittain ilmestyvä julkaisu, jossa käsitellään nyky-Intian taloutta, sen uudistuksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä.

Tarkoituksena on koota tämän julkaisun ympärille globaali verkosto tutkijoita, jotka ovat kiinnostuneita Intian talouden kehityksestä.

Brookingsin Intia-toiminnasta vastaa Stephen Cohen, joka on sekä kirjoittanut Intiasta että luonut Intia-asiantuntijoiden verkostoa. Myös instituutin johtaja, Clintonin hallituksen entinen varaulkoministeri Strobe Talbott on nostanut Intian Brookingsin tärkeimpien tutkimuskohteiden joukkoon. Hän on itse vuonna 2004 julkaissut kirjan *Engaging India*, joka käsittelee Intian ydinaseita, USA:n ja Intian suhteita ja hindunationalismia.

Brookings on aloittanut varainhankinnan jatkaakseen toimintaansa Etelä-Aasiaa koskevissa kysymyksissä. Instituutti on myös koko ajan etsimässä kansainvälisiä partnereita. Esimerkiksi saksalainen **Friedrich-Ebert-Stiftung** rahoitti osittain dialogia Etelä-Aasian keskeisistä kysymyksistä, jonka Stephen Cohen järjesti alkuvuodesta 2005 eurooppalaisten ja japanilaisten asiantuntijoiden kesken. Cohen on myös ehdottanut, että Sitra ja Brookings järjestäisivät yhteisen Intia-seminaarin.

Edellä mainittu Friedrich-Ebert-Stiftung, FES on yli sadassa maassa, myös Intiassa, toimiva sosiaalidemokraattinen, yksityinen ja voittoa tavoittelematon kulttuuri- ja tutkimusorganisaatio. Suomesta FES:n yhteistyökumppanina on ollut ainakin Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskus, SASK.

FES:n kanssa hieman samantapainen, Intiassa näkyvässä roolissa oleva suuri kansainvälinen organisaatio on yhdysvaltalainen **Ford Foundation**, joka myöntää apurahoja – Intiassa noin 15 miljoonaa dollaria vuosittain – erilaisiin kehitysprojekteihin. Tällaisia projekteja rahoittaa erittäin suurilla summilla myös **Maailmanpankki**, jolla on Intiassa palkkalistoillaan paljon työntekijöitä ja joka myös julkaisee Intiaa koskevia raportteja.

Britanniassa on useita think tank -organisaatioita, joilla on merkittävää Intia-tutkimusta. Esimerkiksi Sitran kanssa jo aiemmin yhteistyötä tehnyt **Demos** on juuri aloittanut hankkeen, jossa tarkastellaan tieteen uutta maantietoa. Hankkeessa selvitetään, mitä merkitsee erityisesti Intian ja Kiinan nousu tutkimustoiminnan eturintamaan, ja mitkä ovat tämän vaikutukset Euroopalle. Hankkeen

johtaja on ehdottanut Sitralle, että Demos tekisi hankkeen Intia-osuudesta Suomea ja Sitraa varten räätälöidyn erillisen raportin.

Brittiläinen, osittain Suomen Ulkopoliittista instituuttia vastaava **Foreign Policy Centre** on puolestaan helmikuussa 2005 aloittanut laajan Intia ja globalisaatio -ohjelman, johon kuuluu tutkimusta, julkaisuja, foorumeja ja julkisia keskusteluja. Ohjelmassa tarkastellaan niitä sosiaalisia ja taloudellisia seurauksia, joita Intian nouseva mahti maailmassa tuottaa.

Brysselissä Belgiassa pitää päämajaansa **European Institute for Asian Studies**, EIAS. Se on think tank, joka analysoi politiikkaan, talouteen ja turvallisuuteen liittyviä, EU:n ja Aasian välisiä kysymyksiä. Intia on yhtenä tärkeänä aiheena, josta järjestetään konferensseja ja muita tapahtumia ja josta EIAS tekee julkaisuja.

Monissa eurooppalaisissa ja pohjoisamerikkalaisissa yliopistoissa on kiinnostavaa Etelä-Aasian tutkimusta, jossa Intia on luonnollisesti keskeisessä osassa. Intiaa käsittelevää yhteiskuntatutkimusta tekeviä merkittäviä laitoksia ovat Euroopassa esimerkiksi **International Institute of Asian Studies** Alankomaiden Leidenissä ja **School of Oriental and African Studies** Lontoossa. Brittiläisillä yliopistoilla on historiallisista syistä erityisen vahva side Etelä-Aasian tutkimukseen.

Alan tutkijat ovat myös verkostoituneet tehokkaasti. Pohjoismaissa Intiaan liittyvää tutkimusta tekeville luontevan kontekstin on luonut Kööpenhaminassa toimiva Pohjoismainen Aasian tutkimusinstituutti, **Nordic Institute of Asian Studies**. Ruotsalaisilla Etelä-Aasian tutkijoilla on oma verkosto, **Swedish South Asian Studies Network**. Suomessa vastaavaa verkostoa ei ainakaan vielä ole.

Verkkosivujen osoitteet

British Council India: www.britishcouncil.org/india.htm

Brookings-instituutti: www.brook.edu

Centre for Policy Research, CPR: www.cprindia.org

Demos: www.demos.co.uk

European Institute for Asian Studies, EIAS: www.eias.org

Ford Foundation: www.fordfound.org

Foreign Policy Centre: www.fpc.org.uk

Friedrich-Ebert-Stiftung India: www.fesindia.org

India International Centre, IIC: www.iicdelhi.nic.in

Institute for Peace and Conflict Studies: www.ipcs.org

International Institute of Asian Studies: www.iias.nl

Maaailmanpankki Intia: www.worldbank.org/in

National Advisory Council, NAC: www.nac.nic.in

**National Council of Applied Economic Research,
NCAER:** www.ncaer.org

Nordic Institute of Asian Studies: www.nias.ku.dk

Observer Research Foundation: www.observerindia.com

Planning Commission: www.planningcommission.nic.in

School of Oriental and African Studies: www.soas.ac.uk

Sweden-India Business Council: www.sibc.se

Swedish South Asian Studies Network: www.sasnet.lu.se

Intia hahmottuu parhaiten, kun se paloitellaan Intioiksi.

Onko Intian vuosisata todella alkanut? Tuleeko Intiasta tärkeämpi talousmahti kuin Kiinasta? Kasvaako Intian bkt keskimäärin kuusi vai kahdeksan prosenttia vuodessa?

Monet Intian uuteen talouskasvuun liitetyt kysymykset ovat kiinnostavia, mutta lopultakin hiukan epäolennaisia kun mietitään, mitä suomalaisten kannattaisi Intian suhteen tehdä. Mitä väliä sillä lopultakaan meille on, kumpi Aasian jättiläisistä on vauraampi vuonna 2050?

Tärkeintä on hahmottaa se maailmantalouden murros, jota nyt eletään. Maailma on todella muuttumassa litteäksi. Samalla kun euroalueen vuotuinen bkt:n kasvu on kahden prosentin tasolla, Intian osalta keskustellaan siitä, onko kasvu kuusi vai kahdeksan prosenttia. Kiinan talouskasvu on ollut jo pitkään lähes kymmenen prosentin luokkaa.

Me eurooppalaiset olemme löytöretkistä alkaen tottuneet olemaan maailmantaloudessa aloitteentekijöitä, joiden toimintaan muut ovat reagoineet. Samaan aikaan, kun suomalaisissa organisaatioissa vielä pähköilläään montako vienninedistäjää sinne Intiaan pitäisi lähettää, pelikenttä on tasoittunut melkein huomaamatta. Kiinasta ja Intiasta on alkanut tulla aloitteita, joihin meidän pitäisi reagoida, usein hyvin nopeasti.

Otetaan vaikka Tampereen kaupunki, joka saattaa olla muodostumassa Suomen ja Intian välisen it-palvelutuotannon solmukohdaksi.

Kaupungin johdon on varmasti jossain vaiheessa pitänyt miettiä, onko Pirkanmaan seudulle hyväksi vai pahaksi, että sinne tulee Wipron kehitysyksikkö, joka kerää Suomesta toimeksiantoja ja teettää työtä Intiassa. Kannattaako tamperelaisten tukea tällaista toimintaa vai ei?

Tai Lahti. Suomalaisen ammattiyhdistysliikkeen on pitänyt nopeasti reagoida siihen, että taiwanilainen Foxconn osti kännyköiden muoviosia valmistavan Eimon tehtaan ja yritti muuttaa siellä noudatettavia työehtosopimuksia. SAK:ssa on jouduttu pohtimaan, mitä pitäisi ajatella, kun tällainen käänteinen Kiina-ilmiö ehkä pelastaa työpaikkoja mutta saattaa heikentää suomalaista ay-liikettä.

Tämä on bkt:n kasvulukuja tärkeämpi syy, miksi suomalaisten pitäisi lisätä toimintaansa Intiassa. On hienoa, jos parikymmentä suomalaisyritystä saa sopivaa konsulttiapua ja onnistuu sen turvin tekemään lähivuosina hyvää bisnestä Intiassa. Mutta vielä tärkeämpää on se, että me opimme toimimaan intialaisten kanssa ja reagoimaan viisaasti niihin aloitteisiin, joita Intiasta tulee varmasti tulevaisuudessa paljon enemmän kuin nyt.

Kiinasta suomalaisilla alkaa jo olla kohtalaista kokemusta. Tätä raporttia tehdessämme olemme kuitenkin havainneet, että suomalaisten läsnäolo Intiassa on suorastaan häkellyttävän vähäistä. Maassa asuu vain toistasataa suomalaista, opiskelijavaihto on lähes olematon ja esimerkiksi intialaisia kieliä lukee ilmeisesti vain harvalukuinen joukko Helsingin yliopiston humanistisen tiedekunnan opiskelijoita. On mahdollista, että tällä hetkellä intialaisten kielten osaajia on Suomessa vähemmän kuin kiinankielen osaajia, vaikka intialaisten kielten oppiminen olisi meille ääntämyksen puolesta helpompaa. Intialaisten kanssa voi käydä liikeneuvotteluja englanniksikin, mutta Intian kulttuurien ja yhteiskunnan syvälinen ymmärtäminen edellyttäisi intialaisten kielten taitoa.

Suomalaisten kannalta olisi nyt tärkeintä edistää suomalaisten ja intialaisten kontakteja ylipäänsä. Yritystoiminta on yksi tärkeimpiä kontaktimuotoja. Intialaisen liiketoimintakulttuurin oppii vain toimimalla siinä. Lisäksi tarvitaan opiskelijavaihtoa, vapaaehtoistyötä ja eri alojen osaajien vaihto-ohjelmia, toimittajavierailuja sekä Intian nyky-yhteiskuntaan liittyvää tutkimusta ja opetusta.

Yhdestä möhkäleestä Intia-ilmioihin

Ylistävät lehtijutut intialaisen it-palvelusektorin suuresta tulevaisuudesta aiheuttavat toisinaan *deja vu* -tuntemuksia. Niistä tulee mieleen 1990-luvun lopun lehdissä hehkutettu ”uusi talous” ja vuosituhannen vaihteessa puhjennut suomalainen uusmediakupla.

Intian kehitys on tällä hetkellä lupaavassa vaiheessa. On hyvin mahdollista, että Suomen ja Intian taloussuhteet ovat samanlaisessa lähtökuopassa kuin Suomen ja Kiinan suhteet 15 vuotta sitten. Intia-ilmioon liittyvässä keskustelussa on kuitenkin paljon liioittelua ja harhaanjohtavia yksinkertaistuksia. Tässä raportissa olemme pyrkineet antamaan Intiasta realistisen kuvan, koska olemme halunneet tuoda esiin myös Intian kehitykseen liittyviä riskejä.

Riskit ovat niin suuria, että kaikkien suomalaisten yritysten ei missään tapauksessa kannata rynnätä Intiaan. Joidenkin yritysten kannattaa silti ehdottomasti tehdä intialaisten kanssa hyvin suunniteltuja asioita joko Intiassa, Suomessa tai muualla maailmassa.

Toinen asia, jota olemme halunneet tässä raportissa korostaa, on se, että suomalaisten toiminnan tulisi hyödyttää sekä suomalaisia että intialaisia. Vaikka suomalaisen vientiteollisuuden lyhyen tähtäimen edut ovat tärkeitä, vielä tärkeämpää on varmistaa, että suomalaisten ja intialaisten välille syntyy pitkäaikaisia luottamuksellisia yhteistyösuhteita ja syvää ymmärrystä. Vain siten me osaamme reagoida Intiasta tuleviin aloitteisiin, kun niiden aika tulee. Tässä suhteessa olisi hyvin tärkeää ottaa huomioon se, että Intiassa on talouskasvun rinnalla laajaa köyhyyttä ja vakavia ympäristöongelmia. Suomalaisten olisikin syytä suunnata Intiaan erityisesti sellaista yritystoimintaa, joka tukee myös köyhyyden ja ympäristöongelmien vähentämistä. Sitralla voisi olla tärkeä rooli tällaisten yhteistyömuotojen kehittämisessä ja tukemisessa.

Suosituksia Sitran Intia-ohjelman jatkoa varten

Sitran Intia-ohjelman seuraavien toimenpiteiden olisi hyvä keskittyä Intia-ilmion sijaan ”Intia-ilmioihin”, eli tutkia ja jakaa tietoa juuri niistä Intian alueista, kasvukeskuksista, väestöryhmistä ja toimialoista, jotka ovat suomalaisten kannalta mielekkäitä ja kiinnostavia.

Tällaisia eri teemoja ja alueita voi toki tarkastella täysin erillisissäkin hankkeissa, mutta se johtaa helposti pirstaloitumiseen. Sen estämiseksi olisi hyvä kerätä suomalaisesta näkökulmasta keskeisimmät palat yhden ”**Suomalaisten Intiat**” -hankkeen alle. Tällainen hanke voisi sekä tyydyttää suomalaisten yritysten ja toimialojen tarpeita että lisätä Intiaa koskevan yleistajuisen tiedon ja oppimateriaalin määrää Suomessa.

Suomalaisten Intiat -hankkeen ajatuksena olisi tuottaa yhtenäinen sarja pienimuotoisia reportaasikirjoja, jotka kuvaavat suomalaisten kannalta tärkeitä toimialoja ja niiden liiketoimintakulttuuria niissä Intian osavaltiossa, jotka ovat näiden toimialojen kannalta olennaisia. Lisänä olisi näiden alueiden kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvää tietoa. Kirjojen lisäksi samaa materiaalia voitaisiin käyttää internet-julkaisuissa, jotka olisivat ilmaiseksi käytössä esimerkiksi oppimateriaalina. Julkaisujen kuvamateriaalista olisi tarvittaessa mahdollista työstää valokuvanäyttely tai muuta materiaalia Suomessa vuonna 2006 pidettävien Intia-huippukokousten tai Intia-näyttelyiden yhteyteen.

Mahdollisia aiheita ”Suomalaisten Intioihin” olisivat:

- **Nokian Intia**, Chennain seutu Tamil Nadussa, jonne on syntymässä uusi Nokian ja sen alihankkijoiden tuotantokeskus.
- **It-palvelualan Intia**, uudet kasvukeskukset Bangalore ja Hyderabad, jotka sijaitsevat Karnatakan ja Andhra Pradeshin osavaltioissa.
- **Metsän ja metallin Intia**, yhtenä uutena kasvukeskuksena pidetty Länsi-Bengal vetää puoleensa erityisesti suomalaista metsä- ja metalliteollisuutta.
- **Ostajan Intia**, Mumbai ja sitä ympäröivät osavaltiot, erityisesti Maharashtra, suomalaisen tekstiili- ja muun kulutustavaran ostajan kannalta.

Muita mahdollisia ”Intioita” olisivat vaikkapa ”Liikemiehen Intia” -opaskirja, Bioalan Intia tai Tampereen Intia.

Suomalaisten Intiat -hankeidean lisäksi myös muita ideoita selvityshankkeiksi on tarjolla paljon. Ideoita on enemmän kuin mitä

on mahdollista toteuttaa. Yhtenä toteutettavien hankkeiden valinnan kriteerinä voisi pitää sitä, miten aihe saa tukea Sitran muista ohjelmista. Toinen tärkeä kriteeri voisi olla aiheen liittyminen tuoreeseen Intiaa koskevaan tutkimukseen sekä keskusteluun, jossa Intian talouskehitys nähdään selvimpänä esimerkkinä niin sanotusta globalisaation kolmannesta vaiheesta. Kolmas mahdollinen peruste on aiheen mahdollistama vastavuoroisuus, kuinka aihe tukee toimintaa, joka hyödyttää sekä suomalaisia että intialaisia osapuolia.

Synergiaetuja Sitran muiden ohjelmien⁹⁴ kanssa on mahdollista löytää ainakin ympäristö-, innovaatio- ja terveydenhuoltoalalta.

Sitran ympäristöohjelman kanssa voitaisiin toteuttaa **ympäristöalan yhteistyön pohjaselvitys**. Intiassa on isoja ympäristöongelmia mutta myös halua sijoittaa niiden ratkaisemiseen. Suomella on puolestaan ratkaisukeinoja ja alan yrityksiä. Selvitettäviä asioita voisivat olla ympäristöteknologian markkinat Intiassa ja alan vientimahdollisuudet Intiaan. Mitä Suomi ja suomalaiset yritykset voisivat tehdä esimerkiksi Intian vesiongelmiin lieventämiseksi? Tai mitkä ovat keskeisten intialaisten teollisuusalueiden tuotantolaitosten, yritysten ja julkisen sektorin investointitarpeet ympäristöteknologiaan varsinkin aloilla, joilla suomalaisilta yrityksiltä löytyisi osaamista? Omana kokonaisuutenaan voisi olla sen tarkempi tutkiminen, mitä uusia erityismahdollisuuksia Suomen ja Intian yhteistyöllä on päästökaupan alalla⁹⁵. Kiiton sopimuksen voimaantulon myötä tämä kysymys on hyvin ajankohtainen.

Synergiaa Sitran innovaatio-ohjelman kanssa olisi puolestaan löydettävissä brittiläisen tutkimuslaitos Demoksen kautta, jolla on jo valmiiksi yhteistyötä innovaatio-ohjelman kanssa. Demos on aloittamassa erillistä, Intia-ohjelman kannalta mielenkiintoista **tieteen uutta maantietoa** käsittelevää hanketta. Aihe on relevantti myös innovaatio-ohjelman tavoitteiden kannalta. Demoksen uudessa hankkeessa selvitetään, mitä merkitsee erityisesti Intian ja Kiinan nousu tutkimustoiminnan eturintamaan, ja mitkä ovat tämän kehityskulun vaikutukset Euroopalle. Demos on esittänyt Sitralle ehdotuksen erillishankkeesta, jossa keskityttäisiin erityisesti Intian tieteen nousuun ja pohdittaisiin tarkemmin tieteen uuden maantiedon vai-

kutuksia Suomelle. Hankkeeseen kuuluisi yhteistyötä suomalaisten, brittiläisten ja intialaisten tahojen kesken. Myös Suomen Akatemian taholta on osoitettu kiinnostusta tämän hankkeen aihetta kohtaan.

Synergiaa voisi syntyä myös terveydenhuolto-ohjelman kanssa. Intialaiset haluavat ottaa käyttöön uutta terveystekniikkaa, joten alalla on suomalaisyrityksille runsaasti mahdollisuuksia. Lisäksi niin kutsuttu terveysturismi Intiaan on kasvava ala. Siellä tehdään esimerkiksi silmäleikkauksia huipputekniikan avulla ja paljon halvemmalla kuin länsimaissa. Sitraan tullut myös muutama alustava hankeidea, jotka liittyvät Intian terveystaloustutkimuslaitosten palvelujärjestelmiin, esimerkiksi telelääketieteeseen.

Jos Intiaan tarkastellaan globalisaatio-keskustelun kannalta, Suomen kannalta voisi olla olennaista tarkastella Intiaa esimerkkinä globalisaation uusimmasta vaiheesta, pohtimalla siirtymää **Kiina-ilmioistä Intia-ilmioon**. Hankkeessa tutkittaisiin, miten globalisaation luonne on muuttumassa ja mitä se merkitsee Suomelle. Lisäksi tarkasteltaisiin taloudellisia mittareita. Perinteiset vienti- ja tuontitilastot ja jopa ulkomaisten suorien sijoitusten tilastot eivät enää tunnustane nopealiikkeisen globalisaatiokehityksen perässä.

Intian kehityksen parhaat asiantuntijat ovat intialaisia. Heidän kanssaan olisi tärkeää selvittää, **mikä olisi järkevintä Suomen ja Intian välistä taloudellista toimintaa intialaisesta näkökulmasta**. Missä he näkevät parhaat mahdollisuudet suomalaisille yrityksille ja missä heidän mielestään piilevät suurimmat riskit? Mitkä ovat lupaavimmat toimialat ja miten näillä aloilla pitäisi toimia, miten esimerkiksi pitää huomioida yritysseittiset riskit? Näistä aiheista kannattaisi rakentaa yhteishanke jonkun intialaisen tutkimuslaitoksen kanssa. Esimerkiksi New Delhissä sijaitseva tunnettu taloustutkimuslaitos National Council of Applied Economic Research, NCAER olisi hyvä yhteistyökumppani.

Jatkoselvitysten lisäksi tämä raportti antaa pohjan myös Sitran mahdollisten jatkotoimien pohdiskeluun. Nehän tulevat ajankohdittaisiksi, mikäli Sitran Intia-ohjelmaa päätetään laajentaa pelkän selvitystoiminnan ulkopuolelle. Siinä tapauksessa olisi mielekästä jatkaa yhteistyötä sekä Sitran muiden ohjelmien että muiden suomalaisten

Intia-toimijoiden kanssa. Mahdollista olisi myös Suomen ja Intian välisen osaajavaihdon tukeminen sekä suomalaisille vaikuttajille järjestettävä Intia-aiheinen kurssitoiminta, jonka avulla voitaisiin laatia Suomelle Intia-strategiaa. Sitra voisi jossain roolissa myös osallistua vuoden 2006 aikana Suomessa järjestettäviin merkittäviin Intia-tapahtumiin, joita ovat muun muassa EU–Intia-huippukokoukset sekä Helsingin Tennispalatsin museoiden suuret Intia-näyttelyt. Lisäksi voidaan harkita yritysrahoitusta ja -kehitystä, jonka kohteena ovat intialaisten kanssa yhteistyötä tekevät suomalaiset yritykset. Intia-ohjelman toiminnallinen laajentaminen on kuitenkin vielä auki.

LIITE 1: NÄKEMYKSIÄ INTIAN TULEVAISUUDESTA

Vastauksia kysymykseen: Mitkä ovat tärkeimmät muutokset, jotka Intiassa tapahtuvat seuraavan 5–10 vuoden aikana?

”Mitään taikuutta Intian taloudessa ei ole. Tulevat trendit ovat jo nyt näkyvillä, jatkossa ne voimistuvat. Talouskasvu voi olla jopa 6,5 prosenttia vuodessa seuraavat 5–10 vuotta. Silloin Intia olisi yksi nopeimmin kasvavista kansantalouksista.

Kaikki hallitukset viimeisten parinkymmenen vuoden aikana ovat seuranneet samaa talouspoliittista linjaa. Se tulee jatkumaan. Intian täytyy integroitua maailmantalouteen entistä syvemmin alentamalla kaupan esteitä ja houkuttelemalla kansainvälisiä sijoituksia. Valtion täytyy investoida terveydenhuoltoon ja koulutukseen, eikä keskittyä talouden yksityiskohtaiseen ohjaamiseen.

Riskejä ovat öljyn hinta sekä epäsuotuisat monsuunit. Pahimmassa tapauksessa ne voivat pudottaa Intian kasvun viiteen prosenttiin vuodessa.

Lääkealan tuotteet, kemian- ja tekstiiliteollisuus ovat seuraavien vuosien kasvualoja ja niiden tuotannosta nykyistä suurempi osa suuntautuu vientiin. Kiinan kaltaista massavalmistajaa Intiasta ei kuitenkaan tule.

Infrastruktuurin kehittäminen on kynnyksikysymys. Jos ei ole hyvää infrastruktuuria, kansainväliset yhtiöt menevät Kiinaan.”

– JAIRAM RAMESH, TUNNETTU KOLUMNISTI JA KONGRESSIPUOLUEEN KANSANEDUSTAJA.

”Luulen, että Intiaan syntyy yhä enemmän huipputeknologian yrityksiä ja maahan alkaa suuntautua merkittävästi investointeja tavaratuotantoon. Edellytyksenä on kuitenkin riipeä modernisointi niin infrastruktuurin kuin hallintomenettelyjen suhteen. ”It-vallankumous” voi hieman vähentää kaupunkien ja maaseudun vastakohtaisuutta, mutta tuloerot luultavasti kuitenkin kasvavat. Yhteiskunnan naisvaje, muuttopaineet Bangladeshista, ympäristön saastuminen ja kastipohjainen syrjintä aiheuttavat vakavaa kitkaa yhteiskunnassa. Luulen, että nämä ongelmat pidetään kuitenkin jollain tavoin hallinnassa.”

– MIKKO PYHÄLÄ, ULKOASIAINNEUVOS, AASIAN JA OSEANIAN YKSIKKÖ, ULKOMINISTERIÖ.

”Intian hallitus avautuu entistä enemmän globalisaatiolle. Palveluista tulee tärkeä osa taloutta. Teollisuuden painopiste siirtyy yksityiselle sektorille ja julkinen sektori keskittyy hallintoon. Korruptio säilyy, mutta oikeuslaitos

saa kovemman otteen rikollisista, myös korruptioon syyllystyneistä poliitikoista.

Työlait muuttuvat ja kaikille intialaisille saattaa tulla jonkinlainen minimisosaaliturva. Yhä suurempi osa työstä siirtyy kuitenkin epäviralliselle sektorille. Ammattiyhdistysliikkeen poliittinen valta vähenee. Kansalaisjärjestöjen rooli kasvaa. Naisten työssäkäynti lisääntyy.”

– PRAVIN SINHA, TYÖELÄMÄÄN ERIKOISTUNUT TALOUSTUTKIJJA, FRIEDRICH-EBERT-STIFTUNG.

”Väestö kasvaa liian nopeasti. Kun luku- ja kirjoitustaito ovat heikkoja, väestönkasvulla voi olla arvaamattomat seuraukset. Intian ongelmana on lisäksi, että siellä on vähän raaka-aineita.”

– SEPPO KERÄNEN, FINPRON INTIAN-VIENTIKESKUSTEN PÄÄLLIKKÖ.

”Kuluttava luokka kasvaa entisestään ja Intiasta tulee kulutustavarayrityksille nykyistäkin parempi markkina-alue. Infrastruktuuri paranee. Uusia lentoyhteyksiä ja kansainvälisiä kenttiä avataan runsaasti. Rikkaiden ja köyhien välinen ero kasvaa, ja talouskasvu auttaa lähinnä vain niitä, jotka pääsevät osalliseksi globaalista kaupasta. Inflaatiosta tulee ongelma, erityisesti paikallisesti, kuten on jo käynyt mm. Delhissä. Kulttuuri amerikkalaistuu. Pankki- ja sijoitustoiminta avautuvat ulkomaalaisille ja Intiasta tulee niissä suuri markkina. Intia voi nousta telekommunikaation suurvallaksi.”

– VIPUL CHAUHAN, FINPRO INDIAN ENTINEN MAAJOHTAJA.

”Pörssilistattujen yhtiöiden määrä kasvaa. Valtion omistamia sekä yksityisiä perheyhtiöitä tullaan listaamaan Intian pörssiin. Intialaiset yhtiöt ostavat ulkomaalaisia yhtiöitä ja laajentuvat ulkomaille. Ulkoistamistrendi Intiaan jatkuu (it-ala, autokomponentit ja lääketutkimus). Ulkomaalaiset yritykset siirtävät tuotantoaan Intiaan (auto-, konepaja, it- ja lääke-ala). Intia myy omia lääketuotteita (ei vaan geneerisiä lääkkeitä). Keskiluokka kasvaa. Talouden kasvu tulee olemaan 7–8 prosenttia vuodessa. Maatalouden osuus bkt:sta vähenee ja palvelujen määrä kasvaa.”

– TAINA ERÄJUURI, SIIJOITUSPÄÄLLIKKÖ, FIM INDIA -RAHASTON SALKUNHOITAJA.

”Infrastruktuurin parantaminen on seuraavien vuosien tärkein asia. Nykyinen hallitus puhuu maaseudun kehittämisestä, mutta se on jäänyt taka-alalle kaupunkien kehittämiseen verrattuna. Ongelmana on, ettei tiedetä mistä aloittaa.”

– DEBASHISH MAZUMDAR, WÄRTSILÄN POHJOIS-INTIAN JOHTAJA.

”Intia on väestörakenteeltaan maailman nuorin maa. 60 prosenttia asukkaista on alle 25-vuotiaita. Kaikki merkittävät muutokset tulevat tältä nuorisolta, joka on paljon globaalimpaa kuin edelliset sukupolvet.

Suuret elintasoerot ovat vakava ongelma. Toisilla on paljon ja toiset elävät puutteessa. Hallituksen täytyy saada maaseudun väestö mukaan kasvuun. Nyt syntyy liian vähän työpaikkoja, erityisesti huonon infrastruktuurin vuoksi. En usko, että maaseutu nousee teollisuustuotannon vaan maatalouden teollistamisen avulla.”

– ANAND K. SETHI, FINNFUNDIN INTIAN NEUVONANTAJA

”Intialaiset kohottavat ääntään. Uudet väestöryhmät nousevat kertomaan mielipiteensä. Yksi merkki tästä on jo se, että kolmissa viime vaaleissa miinään puolue ei ole saanut ehdotonta enemmistöä.

Intiassa on alkamassa urbanisaatioprosessi, joka vastaa sitä, mitä Ranskassa ja Britanniassa tapahtui 1800- ja 1900-luvun taitteessa. Suurin osa maalta tulevista joutuu kuitenkin toteamaan, että heillä ei ole edes vähimpiä taitoja, joita vaaditaan globaaleilla markkinoilla. Se saattaa johtaa poliittiseen kriisiin.

Ympäristön tila huolettaa. Kestääkö ympäristömme sille nyt koituvan rasituksen 500 vuotta eteenpäin – vähintään niin kauashan meidän täytyy vastuullisina ihmisinä katsoa.”

– SURESH SHARMA, TUTKIMUSLAITOKSEN JOHTAJA,
CENTRE FOR THE STUDY OF DEVELOPING SOCIETIES (CSDS).

”Maatalousbisnes voi olla seuraava buumiala. Jos saamme teknologiaa ja opimme markkinointia, saamme maataloudesta irti huomattavasti nykyistä enemmän.

Myös vähittäiskauppa kasvaa. Isäni sukupolvi saattoi käyttää television ostamiseen 15 000 rupiaa joka kymmenes vuosi. Nyt sama summa menee joka vuosi uuteen matkapuhelimeen. Yrityskoko kasvaa kaupan alalla, koska meillä ei vielä juurikaan ole ketjuliikkeitä. Uskon myös palveluiden kasvavan, koska nuoret käyttävät niitä enemmän kuin vanhempansa.”

– PRASHANT SHANI, EBOOKERSILLE IT-PALVELUITA TUOTTAVAN
TECNOVATE-YRITYKSEN NUORI TOIMITUSJOHTAJA.

”Teleyhtiöt konsolidoituvat. Kun Intiassa on nyt 6–7 isompaa peluria, kahden kolmen vuoden kuluttua niitä on enää 4–5. Myös laitevalmistajat saattavat yhdistyä tai syventää yhteistyötään.

Urbaani väestö ja keskiluokka kasvavat, ja suurin osa uudesta keskiluokasta on nuoria. Nämä tekijät vaikuttavat voimakkaasti talouteen.

Nyt on oikea aika sijoittaa Intiaan. Kasvun todellisesta alkamisesta kertoo, että terästeollisuus ja infrastruktuurihankkeet kasvoivat viime vuonna ensi kertaa merkittävän paljon.”

– SHIV BAGRODIA, NOKIAN ETELÄ-AASIAN VERKKOBISNEKSEN LAAJENTAMISESTA VASTAAVA JOHTAJA.

”Toivon, että infrastruktuuri on silloin paljon parempi. Nyt meillä on huonot tiet ja kamalat ruuhkat. Myös satamia olisi parannettava. Intialla ei ole lainkaan syväsatamaa. Toivomme sellaista 4–5 vuoden sisällä.

Uskon ja toivon myös, että valtion politiikka muuttuu yrityksille myönteisemmäksi. Ja että tekstiiliteollisuuteen tulee ulkomaisia sijoituksia. Valtion tulisi sijoittaa teknikkojen koulutukseen.”

– GAUTAM NAIR, MATRIX CLOTHING -YHTIÖN TOIMITUSJOHTAJA JA OMISTAJA.

”6,5 prosentin vuotuinen talouskasvu on mahdollinen. Teollisuustuotannon on kasvettava sitäkin nopeammin, muuten tulee ongelmia. Meidän suhteellinen etumme on kuitenkin halpa työvoima.

Jos asiat sujuvat hyvin, köyhyys saattaa vähentyä merkittävästi. Positiiviseen tulevaisuudennäkymään kuuluu myös se, että infrastruktuuri on selvästi nykyistä parempi, ja Intia on nykyistä avoimempi ja koulutetumpi kansantalous.”

–RAJESH CHADHA, SHASHANKA BHIDE, SUMAN K. BERY,
TUTKIMUSLAITOS NATIONAL COUNCIL OF APPLIED ECONOMIC RESEARCHIN (NCAER) TUTKIJOITA.

Vastauksia kysymykseen: Miten Suomi voisi olla mukana Intian kehityksessä?

”Suomalaiset – ryhtykää toimeen! Nokia on vuosikaudet vain sanonut, että he tulevat, tulevat, tulevat... Suomelle otollisia aloja olisivat telekommunikaation lisäksi paperiteollisuus sekä ympäristöteknologia.”

– JAIRAM RAMESH, KONGRESSIPUOLUEEN KANSANEDUSTAJA.

”Lupaavaa olisi linkittää suomalainen suunnittelu ja intialainen tuotanto, mikä vaatii suunniteltua ja kohdennettua toimintaa. Ulkoistaminen lisääntyy eksponentiaalisesti ja hyödyttää kumpaakin osapuolta. Bioteknologian, nanoteknologian, biomekaniikan ja huippuunsa viedyn terveysteknologian aloilla voidaan yhteistyössä saavuttaa maailman mitassa merkittävät asemat. Intia on pakotettu ennen pitkää siirtymään lähemmäksi kestävänsä kehityksen periaatteita ja tämä tarjoaa mahdollisuuksia monille Suomessa kehittyville ratkaisuille. Suomen pienenä taloutena on ponnisteltava saadakseen tilaa Intian kansainvälisissä taloussuhteissa.”

– MIKKO PYHÄLÄ, UM.

”Suomelle on etu, ettei se ole ollut menneisyydessä siirtomaaisäntä. Me intialaiset emme pelkää, että te käytätte meitä hyväksenne. Se avaa teille paljon mahdollisuuksia.

Suomalaisten täytyy huolehtia, että he saavat julkisuutta. Kannattaa kuitenkin harkita tarkkaan, millaisille hankkeille yrittää saada näkyvyyttä.”

– PRAVIN SINHA, FRIEDRICH-EBERT-STIFTUNG.

”Suomalaisten pitää olla läsnä täällä. Heidän täytyy perustaa tuotantolaitoksia. Bisnes tuskin onnistuu jos vain tuo Suomesta.”

– SEPPO KERÄNEN, FINPRO.

”Suomalaisten pitää olla nopeita. Intian markkinat muuttuvat nopeasti. Amerikkalaiset toimivat vauhdilla ja ovat myös menestyneet. Suomalaiset pienet yhtiöt odottavat liikaa, vaikka kaikki tänne tulleet ovat huomanneet investoinnin kannattaneen.

Intia vaatii suomalaisilta management-osaamista. Suomessa ei palkata tehtaisiin tuhansia ihmisiä.

Amerikkalaiset ovat onnistuneet, koska ovat sopeutuneet paikallisiin oloihin. Sen sijaan esimerkiksi Vodafone ja British Telecom ovat joutuneet lähtemään. Olennaista on saada paikalliset työntekijät kehittymään ulkomaisten tulijoiden tasolle. Think globally – act locally.”

– VIPUL CHAUHAN, FINPRO.

”Ulkomaalaisilla yrityksillä täytyy olla Intiaan mennessään tarkka liiketoimintasuunnitelma. Heidän liiketoimintansa täytyy tarjota paikallisille arvonlisäystä, muuten he eivät pärjää Intian markkinoilla. Hyvä intialainen liikekumppani voi edesauttaa pienempien yritysten pääsyä markkinoille. Konepaja- ja teknologiatuotteet kiinnostavat intialaisia.”

– TAINA ERÄJUURI, FIM.

”Infrastruktuurihankkeisiin osallistuminen hyödyttäisi Intiaa eniten. Yhteyksien parantuminen on elinehto maaseudun kehittymiselle. Näistä hankkeista saa poliittista ja taloudellista hyötyä.

Suomella olisi myös osaamista bioöljyn, biodieselin ja pienten vesivoimailoiden käyttämisessä, hiilen varastoinnissa, veden uusiokäytössä sekä paperinvalmistuksessa. Saasteiden hillitsemisestä on tulossa suurta liiketoimintaa. Monet suomalaiset yritykset haluavat toimia vain pehmeällä puolella, asiantuntijoina ja konsultteina, mutta suurin kysyntä on raudasta.”

– DEBASHISH MAZUMDAR, WÄRTSILÄ INDIA.

”Hedelmällisimpiä aloja suomalaisille ovat telekommunikaatio, paperiteollisuus, terveydenhuolto, ympäristöteknologia sekä energiassektori, erityisesti biomassan muuntaminen energiaksi. Suomella on hyvät lähtökohdat siksi, että maa ei ollut kolonialisoimassa Intiaa. Suomen täytyy kuitenkin panostaa Suomi-tietoisuuden lisäämiseen Intiassa. Suomea ei tunneta riittävän hyvin.”

– ANAND K. SETHI, FINNFUND.

“Suomi on maa, jossa muistot maalaisyhteiskunnasta ovat vielä lähes käsin kosketeltavissa. Se antaa paremmat edellytykset ymmärtää Intiaa.”

– SURESH SHARMA, CSDS.

”Esimerkiksi musiikin ja taiteen alalla yhteistyö voisi olla hyvä asia. Intialaisten kouluttaminen noilla aloilla olisi yksi mahdollisuus. Myös bisnesdelegaatioiden lisääminen olisi hyvä asia. Meillä intialaisilla on suurena ongelmana, että emme ole riittävän kiinnostuneita muusta maailmasta. Ulkomailla intialaisopiskelijat elävät keskenään. Suomalaiset ovat paljon avoimempia. Myös teollisessa muotoilussa ja vaatesuunnittelussa tarvitsemme apua. Olimme niissä ennen erittäin hyviä, mutta emme enää.”

– PRASHANT SHANI, TECNOVATE.

LÄHDEVIITTEET

1. Intia-ilmio

- 1 Chennaihin lähtijöille on tarjolla oivallinen uusi kulttuuriopas, Eero Hämeenniemen kirjoittama Missä sade leikki, Basam Books 2004.
- 2 Sethin mukaan yksi syy suomalaisten tunnettuuden lisääntymiseen Intiassa on se, että Intiassa käytetään paljon Linux-käyttöjärjestelmää. Lehdissä on ollut artikkeleita, joissa on kerrottu, että ohjelman kehittänyt Linus Torvalds on suomalainen.
- 3 Kauppapolitiikka 2/2005.
- 4 Inflaatio on saatu painumaan 5,5 prosenttiin ja valuuttavaranto on ennätysmäisen korkea, 133 miljardia dollaria. (Kauppapolitiikka 2/2005).
- 5 Arvonlisävero otettiin käyttöön 1.4.2005 mutta se ei ainakaan huhtikuun lopussa ollut vielä käytössä kaikissa osavaltioissa. Lain hengen vastaisesti alv:n suuruus myös vaihteli jonkin verran osavaltiosta toiseen.
- 6 FDI Intiaan oli 5,6 miljardia dollaria finanssivuonna 2003/04.
- 7 The Times of India 11.2.2005, The Economist 5.3.2005.
- 8 IBM Business Consulting Services. Global Investment Trends 2004. GILD, Global Investment Locations Database.
- 9 Esim. IT-viikko 2.12.2004, Taloussanomien 11.12.2004, Helsingin Sanomat 7.4.2005
- 10 Englanninkielisissä teksteissä erotetaan usein Intian valkokuulusvallankumouksesta puhuttaessa it-palvelut (it-services) ja toimistopalvelujen ulkoistaminen (BPO, business process outsourcing). Tässä raportissa käytämme niistä aina kuin se on mahdollista, yhteisnimitystä it-palvelut.
- 11 Tällä hetkellä noin 16 prosenttia maailman it-palveluista, 6 prosenttia ohjelmistotuotannosta ja vain prosentti pankkipalveluista on ulkoistettu kauas sieltä, missä palvelut käytetään. The Economistin arvion mukaan jopa puolet kaikista näistä palveluista voidaan helposti ulkoistaa. (The Economist 21.12.2004.)
- 12 UNDP Human Development Report 2003.
- 13 National Association of Software and Service Companies, Nasscom, on intialaisten it-palveluyritysten etujärjestö.
- 14 A Survey of India, The Economist 21.2.2004; Pravin Sinhan haastattelu 14.2.2005.
- 15 The Economist 21.2.2004.
- 16 Tullihallitus 2004, Statistics Sweden 2004.
- 17 IBM Business Consulting Services. Global Investment Trends 2004. GILD, Global Investment Locations Database.
- 18 The Economist 9.4.2005.
- 19 Helsingin Sanomat 11.10.2004.

-
- 20 Taloussanomat 27.11.2004; Talouselämä 14.1.2005
 - 21 Helsingin Sanomat 17.11.2004.
 - 22 Tapio Tamminen 2005.
 - 23 UNDP Human Development Report 2003. http://hdr.undp.org/statistics/data/cty/cty_f_IND.html
 - 24 Kumppani 4/2005. Mikael Vehkaoja: Limujäit rellestävät Intiassa.
 - 25 Sharma, Alak N. ym. 2004.
 - 26 Uusimman linjauksen mukaan Intia vastaanottaa kehitysapua vain G-8-mailta, EU-komissiolta sekä niiltä EU-mailta joiden vuosittainen avustuspanos ylittää 25 miljoonaa US-dollaria.
 - 27 http://www.demokratiafoorumi.fi/Hind_Swaraj_suomennos_050408.htm
 - 28 The Economist 5.2.2005.

2. Intia maailmantaloudessa

- 29 Cassen ja McNay (2004).
- 30 Esimerkiksi Government of India 2004a, Suni 2004.
- 31 Panagariya 2004.
- 32 Rajan 2005.
- 33 Rodrik et al 2004.
- 34 The Economist 5.3.2005.
- 35 IEA 2002, IEA 2003.
- 36 Government of India 2004.
- 37 ITFacts 2004, Digi 2005.
- 38 Nasscom eli National Association of Software and Service Companies on Intian it-palveluyritysten etujärjestö.
- 39 Government 2003.
- 40 Chaube 2005, Ayilavarapu 2004.
- 41 Padhi, Pauwels, and Taylor 2004.
- 42 Mm. Bosworth and Collins 2004 ja Rodrik and Subramanian 2004a.
- 43 Rodrik and Subramanian 2004.

3. Intia-ilmio ja suomalaiset yritykset

- 44 Tämän osion perustiedot Intian taloudesta ovat peräisin ETLA:n tätä raporttia varten tekemästä taustaselvityksestä *Ali-Yrkkö Jyrki, de Carvalho Anthony, Suni Paavo (2005): Intia maailmantaloudessa. ETLA, Keskusteluaiheita 977*. joka on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteesta www.etla.fi. Osiossa on käytetty tietoja myös Heikki Korhosen laatimista julkaisemattomista tausta-artikkeleista Intia-ohjelma 1. ja 2. (30.1.2005).
- 45 Tullihallitus, 2005.
- 46 Kauppapolitiikka 2/2005.
- 47 <http://www.india-cellular.com/> (17.2.2005: Government expects \$800m investment from foreign telecom companies.)
- 48 Talouselämä 4/2005.

-
- 49 Luvut perustuvat Debashish Mazumdarin haastatteluun sekä yhtiön ilmoittamiin tietoihin.
 - 50 http://dipp.nic.in/industry/ind_plcy_03/paper.htm.
 - 51 The Times of India, Kolkata, 3.3.2004.
 - 52 http://dipp.nic.in/globalrep/Final_9092002.pdf.
 - 53 Anna-Liisa Lilius: Intia on rohkeiden maa. *Talouselämä* 9/2005.
 - 54 Finnish business Metso to ramp up operations. *Business Standard* 4.3.2005.
 - 55 Heikki Korhosen tekemä haastattelu. Julkaisematon tausta-artikkeli: Intia-ohjelma 1. (30.1.2005).
 - 56 Aaron Berstein: Shaking up trade theory. *Business Week*, 6.12.2004.
 - 57 Government of India: *Annual report*. New Delhi: Department of Information Technology, Ministry of Communications & Information Technology.
 - 58 Pravin Sinha: Dilemma of organising it workers. Friedrich-Ebert-Stiftung 2004.
 - 59 MIT:n professorin Michael Dertouzosin laskelma julkaisussa Sinha: Dilemma of organising IT-workers.
 - 60 Pravin Sinha: Dilemma of organising IT-workers. Friedrich-Ebert-Stiftung 2004.
 - 61 It-alan lähtöpalkat laskeneet voimakkaasti. *Finpro* 31.3.2005 *The Economic Timesin* mukaan.
 - 62 Tiedot intialaisten it-yritysten toiminnasta Suomessa perustuvat tutkimukseen Ali-Yrkkö & Jain (tulossa) sekä puhelinkeskusteluun Tampere International Business Officen johtajan Vesa Kaasalaisen kanssa.
 - 63 Anna-Liisa Lilius: Intia kasvoi Nokian avainmarkkinaksi. *Talouselämä* 4/2005.
 - 64 Tilastotietoja tekstiili- ja vaatetusteollisuudesta 2004. *Tekstiili- ja vaatetusteollisuus ry*.
 - 65 <http://yaleglobal.yale.edu/display.article?id=4808>.
 - 66 <http://www.equitymaster.com/budget0506/sectors/pharma.asp>.
 - 67 *Kauppapolitiikka* 2/2005.
 - 68 Eeva Nuutinen *Finpro*, *Kauppapolitiikka* 2/2005.

4. Intia-ilmion tekijät

- 69 Dyson 2004. <http://esa.un.org/unpp/p2k0data.asp>.
- 70 Hedelmällisyys tarkoittaa naisten keskimäärin synnyttämien lasten määrää.
- 71 Bloom and Williamson 1998.
- 72 Dyson 2004.
- 73 Kingdon et al. 2004.
- 74 27 prosenttia 5-24-vuotiaista ei ollut koskaan ollut koulussa vuoden 1996 tutkimuksen mukaan.
- 75 Government of India 1998.
- 76 13.7 prosenttia vuonna 1997 (Kumar & Sharma 2003).
- 77 Ministry of Education, kotisivu luettu 14.2. 2005.
- 78 Wood & Calandrino 2000, Ministry of Education, kotisivu luettu 14.2.2005, Government of India 2002.

-
- 79 Esim. FINPRO 2004.
80 Government of India 2003.
81 Wood & Calandrino 2000.
82 Sheth 1999.
83 Verma 1998.
84 Hancock 1999:63.
85 World Bank 2004; Confederation of Indian Industry 2004.
86 Arunachalam 2003, 80.

5. Suomalaisen Intiat

- 87 Suomen matkatoimistoalan liitto ry, 2005.

6. Suomalaiset organisaatiot

- 88 Kauppapolitiikka 2/2005.
89 Ali-Yrkkö Jyrki - de Carvalho Anthony - Suni Paavo (2005), Intia maailmantaloudessa. ETLA, Keskusteluaiheita 977.
90 Maailman kasvumarkkinat. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 22/2004. http://www.suomimaailmantaloudessa.fi/data/VNK22_2004.pdf
91 ”Ask individual states’ industrial departments!”

7. Kansainväliset organisaatiot

- 92 Ks. esim. AnnaLee Saxenian: Silicon Valley’s New Immigrant Entrepreneurs, Working Paper No. 15, Center for Comparative Immigration Studies, University of California (2000).
93 Sengupta, Snigdha: The Second Coming, Businessworld vol. 24, issue 39, 30-36 (2005).

8. Johtopäätökset

- 94 Sitran muista ohjelmista löytyy lisätietoja Sitran nettisivuilta (www.sitra.fi).
95 Sertifioitujen päästövähennemien intialaisten hankintakohteiden selvittämisessä voitaisiin mahdollisesti tehdä yhteistyötä sekä Suomen ympäristökeskuksen että Tekesin kanssa, jolla on meneillään ClimBus -teknologiaohjelma ilmastomuutoksen hillinnän liiketoimintamahdollisuuksista.

LÄHTEET

Haastattelut

- Javed M. Ansari*, Senior Assistant Editor, The Hindu. Toimittaja, siirtyi helmikuussa 2005 BBC:lle Lontooseen.
- Shiv Bagrodia*, Business Development Manager – South Asia, Nokia Networks. Vastaa Etelä-Aasian verkkobisneksen laajentamisesta.
- Jay Vikram Bakshi*, Head – Corporate Communications, Nokia India Private Limited. Nokian Intian päättiedottaja.
- Suman K. Bery*, Director General, National Council of Applied Economic Research (NCAER). Tutkimuslaitoksen johtaja.
- Shashanka Bhide*, Dr., Senior Research Counsellor, NCAER. Tutkimuslaitoksen tutkimushallinnosta vastaava johtaja.
- Rajesh Chadha*, PhD., Chief Economist, Chief Economist, NCAER. Tutkimuslaitoksen pääekonomisti.
- Vipul Chauhan*, Country Manager, Finpro India. Johti aiemmin Finpron toimintaa Intiassa.
- Taina Eräjuuri*, sijoituspäällikkö, FIM. FIM India -rahaston salkunhoitaja.
- Om Prakash Gupta*, Intian Suomen suurlähettiläs.
- Anna-Kaisa Heikkinen*, lähetystösihteeri, Suomen suurlähetystö New Delhi.
- Seppo Keränen*. Finpron Intian-vientikeskusten päällikkö (19.1.2005 alkaen).
- Matti Korppola*, rahoituspäällikkö, Finnfund. Vastaa mm. Intian-hankkeista.
- Petteri Kostermä*, verkostostrategiasta vastaava johtaja, Finnair.
- Ashok Malik*, Senior Editor, The Indian Express. Toimituspäällikkö.
- Debashish Mazumdar*, Head – Northern Region and Utility Business Group, Wartsilä India. Pohjoisen alueen sekä Intian utility-liiketoiminnan johtaja.
- Gautam Nair*, Managing Director, Matrix Clothing. Johtaa tehdasta, joka valmistaa trikoo-paitoja amerikkalaisille vaatemerkeille.
- Morna Nance*, Dr., Deputy Director, British Council India. BC:n Intian-apulaisjohtaja.
- Jairam Ramesh*, kansanedustaja, Kongressipuolue.
- Chandrika Grover Ralleigh*, Manager, British Council. Pohjois-Intian taide- ja kulttuurivastaava.
- Anshumali Saxena*, Sr. Manager Business Development, Tecnovate. eBookersin palveluita tuottavan yrityksen kehitysjohtaja.
- Prashant Shani*, CEO, Tecnovate. eBookersin palveluita tuottavan yrityksen toimitusjohtaja.
- Suresh Sharma*, Sr. Fellow Director, Centre for the Study of Developing Societies

(CSDS) Tutkimuslaitoksen johtaja.
Anand K. Sethi, PhD., Advisor, Finnfund. Finnfundin Intian neuvonantaja.
Pravin Sinha, PhD., Senior Project Advisor, Friedrich-Ebert-Stiftung. Taloustutkija, erityisesti työelämän ilmiöt.
Tea Westerlund, Suomi-tiimin johtaja matkatoimisto eBookersin palveluita tuottavalla Tecnovatella.

Kirjalliset lähteet

1. Intia-ilmiö

- Das, Gurcharan*: India Unbound. Penguin Books India. 2002.
- Friedman, Thomas L.*: It's a Flat World, After All. New York Times Magazine 3.4.2005.
- Friedman, Thomas L.*: The World is Flat: A Brief History of the Twenty-First Century. Farrar, Straus & Giroux. 2005.
- Government of India (2003). Task Force on Meeting the Human Resources Challenge for IT and IT-enabled Services – Report and Recommendations. New Delhi: Department of Information Technology, Ministry of Communications and IT.
- Government of India 2002. Report of the Committee on India Vision 2020, Planning Commission, Government of India 2002: http://planningcommission.nic.in/plans/planrel/pl_vsn2020.pdf
- Helsingin Sanomat 11.10.2004. *Jyri Raivio*: Teollisuusmaiden G7 vanhenevat – tulevaisuus on maakvartetin.
- Helsingin Sanomat 7.4.2005. *Susanna Niinivaara*: Nokian kymmenes kännykkätehdas nousee Etelä-Intian Chennaihin.
- Helsingin Sanomat 17.11.2004. *Sami Sillanpää*: Kiina ei ole kultakaivos.
- Hämenniemi, Eero*: Missä sade leikkii. Basam Books 2004.
- IBM Business Consulting Services. Global Investment Report 2004. GILD, Global Investment Locations Database.
- It-viikko 2.12.2004. *Perttu Pitkänen*: Intia-ilmiö leviää ohjelmistotestaukseen.
- Kauppalehti Online 23.12.2004: Andritz rakentaa Intian suurimman sellutehtaan.
- Kauppapoliitikka 2/2005: Intia – mahdollisuuksia maa –teemanumero.
- Kauppapoliitikka 4/2004. *Mikko Pyhälä*: Intian talous ripeässä kasvussa – Intia haastamassa Kiinan.
- Kumppani 4/2005. *Mikael Vehkaoja*: Limujätit rellestävät Intiassa.
- Prahalad, C.K.*: The Fortune at The Bottom of the Pyramid. Eradicating Poverty Through Profits. Wharton ja Pearson Education. 2005.
- Sharma, Alak N. Sharma Rajeev ja Raj, Nikhil*: Child Labour in Carpet Industry. Impact of Social Labelling in India. Institute for Human Development, Delhi. 2004.
- Talouselämä 14.1.2005. *Sami Rainisto*: Luonto kurittaa taloutta.
- Taloussanommat 11.12.2004. *Matti Remes*: Intia-ilmiö antaa vielä odottaa itseään.
- Taloussanommat 27.11.2004. *Elina Grundström*: Paluu paratiisisaarelle.

Tamminen, Tapio: Uusi Hindustan – intialainen nationalismi. Teoksessa Pakkasvirta ja Saukkonen (toim.) Nationalismit. WSOY 2005.

The Economist 21.2.2004: A Survey of India.

The Economist 13.11.2004: The Survey of Outsourcing.

The Economist 5.3.2005: The Survey of India and China.

The Economist 9.4.2005: Globalization with a third world face.

The Times of India 11.2.2005: FDI in India to treble to 15 Bn.

UNDP Human Development Report 2003: India. http://hdr.undp.org/statistics/data/cty/cty_f_IND.html

2. Intia maailmantaloudessa

Täydelliset lähteet ovat löydettävissä seuraavasta raportista, johon luku 2 perustuu: *Ali-Yrkkö Jyrki - de Carvalho Anthony - Suni Paavo (2005)*, Intia maailmantaloudessa. ETLA, Keskusteluaiheita 977. Raportti on luettavissa osoitteesta www.etla.fi.

Ali-Yrkkö, J. & Jain, M. (tulossa). Offshoring Software Development – Case of Indian Firms in Finland. ETLA Discussion Papers.

Ayilavarapu Dinkar (2004 November). VAT, or something like it. Indiatgether.

Bosworth, B. & Collins, S. (2003). The Empirics of Growth: An Update. Brookings Papers on Economic Activity.

Cassen, R.H. & McNay, K. (2004). The Condition of the People. In Dyson, T., Cassen, R.H. and Visaria, L. (Eds.), *Twenty-First Century India, Population, Economy, Human Development and the Environment*. Oxford: University Press.

Chauhe, K. (2005, January 18). India's experimentation with Value Added Tax (VAT). Indian Daily.

Digi (2005, January 19). DigiTimes daily IT news.

IEA (2002). *Electricity in India – Providing Power for Millions*. Paris: International Energy Association.

IEA (2003). *India-IEA Joint Conference on Coal and Electricity in India*. Conference held on September 22-23, 2003 in New Delhi, India.

Government of India (2004a). *Annual report*. New Delhi: Department of Information Technology, Ministry of Communications & Information Technology.

Government of India (2003). *Task Force on Meeting the Human Resources Challenge for IT and IT-enabled Services – Report and Recommendations*. New Delhi: Department of Information Technology, Ministry of Communications and IT.

Government of India (2004). *Union Budget 2004-2005*. New Delhi: Ministry of Finance.

IMF (2004). *World Economic Outlook*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.

ITFacts [itfacts.biz](http://www.itfacts.biz). (n.d.). Retrieved Jan. 10, 2005, from http://www.itfacts.biz/index.php?id=C25_4_1.

Padhi A., Pauwels, G. & and Taylor, C. (2004). Freeing India's textile industry. The McKinsey Quarterly Special Edition: What global executives think.

- Panagariya, A.* (2004). India in the 1980s and 1990s: A Triumph of Reforms. Columbia University unpublished manuscript.
- Rodrik D. & Subramanian A.* (2004). From “Hindu Growth” to Productivity Surge: The Mystery of the Indian Growth Transition. NBER Working Paper No. w10376.
- Rodrik D. & Subramanian A.* (2004a). Why India Can Grow at 7 Percent a Year or More: Projections and Reflections. IMF WB/04/118.
- Rajan, R.* (2005). India – A Hub for Globalisation. The Pravasi Bharati Divas Conference. New Delhi January 2005.
- Suni, P.* (2004). Kiina maailmantaloudessa – Globaalitalouden kasvu ja työnjaon muutos. ETLA:n Keskusteluaiheita 924/2004. Aiempi versio: Suomi maailmantaloudessa –selvityksen taustaraportti. Valtioneuvoston kanslian julkaisu 14/2004.
- World Bank (2005). Global Economic Prospects. Washington, D.C.: World Bank.

4. Intia-ilmion tekijät

- Arunachalam, V. S.* 2003: Home Improvement: An Indian Tale. Foreign Policy July/August 2003, 79–81.
- Bloom D, & Williamson J.* (1998). Demographic transitions and economic miracles in emerging Asia. The World Bank Economic Review, 12(3), 419–55.
- Confederation of Indian Industry 2004: India’s remittance income from the US rising : CII study (26 Jul, 2004), raportoitu sivulla http://www.indiapost.com/members/story.php?story_id=3409, luettu 20.2.2005.
- Dyson, Tim* 2004: India’s population: the future. Teoksessa Twenty-first Century India. Population, Economy, Human Development, and the Environment. Toim. Tim Dyson, Robert Cassen ja Leela Visaria. Oxford University Press, Oxford, s. 74–107.
- FINPRO 2004: Intia: IT-aloja uhkaa pula osaavasta työvoimasta. <http://www.finpro.fi/markkinatieto/countryfiles.asp?Section=52&Country=129&Item=105761>, luettu 20.2.2005.
- Government of India 1998: Attending an Educational Institutions in India: Its level, nature and cost. NSS 52. round, July 1995–1996. National Sample Survey Organization, Department of Statistics. Report no 439.
- Government of India 2002: Selected socio-economic statistics. Statistical Organization, Ministry of Statistics and Programme Implementation, New Delhi.
- Government of India 2003: Statistical abstract of India. Statistical Organization, Ministry of Statistics and Programme Implementation, New Delhi.
- Kingdon, Geeta, Cassen Robert, McNay, Kirsty ja Visaria, Leela* 2004: Education and literacy. Teoksessa Twenty-first Century India. Population, Economy, Human Development, and the Environment. Toim. Tim Dyson, Robert Cassen ja Leela Visaria. Oxford University Press, Oxford, s. 130–157.
- Ministry of Education, kotisivu <http://www.education.nic.in/htmlweb/unhighedu.htm>, luettu 14.2.2005.
- Ravi Kumar, T. ja Sharma Vijender* 2003: Downsizing Higher Education: An Emergent Crisis. Economic and Political Weekly, February 15.
- Sheth, D. L.* 1999: Caste and class: social reality and political representations. Te-

-
- oksessa V.A Pai Pandiker ja Ashish Nandy (toim.), Contemporary India, New Delhi, TataMcGraw-Hill Publishing, s. 337-363.
- Singh, Amrik* 2003: Academic Standards in Indian Universities: Ravages of Affiliation. Economic and Political Weekly, July 26, 2003.
- Varma, Pavan K.* 1998: The Great Indian Middle Class. Penguin Books, New Delhi.
- Wood, Adrian ja Calandrino, Michele* 2000: When other giant awakens: Trade and human resources in India. Economic and Political Weekly Dec 30.
- World Bank 2004: South Asia: Private Capital Flows Return To A Few Developing Countries As Aid Flows To Poorest Rise Only.Slightly. www.worldbank.org
- Harris, Jerry* 2005: Emerging Third World Powers: China, India and Brazil. Race & Class 46(3):7-27.
- Huang, Yasheng & Khanna, Tarun* 2003: Can India overtake China? Foreign Policy Jul/August 2003, 7http://www.stat.fi/tup/maanum/11_koulutus.xls4-79.
- Tilastokeskus 2005. <http://www.stat.fi/tup/maanum/hakemisto/html> , päivitetty 27.5.2004.
- UNCTAD 2004. World Investment Report. The shift towards services. United Nations, New York.

RAPORTIN KIRJOITTAJAT

Jyrki Ali-Yrkkö, KTL, tutkimuspäällikkö työskentelee Etlatiedossa. Hän on julkaissut useita tutkimuksia liittyen yritysten kansainvälistymiseen, Nokian rooliin Suomen kansantaloudessa, verkostoitumiseen ja yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan. Aiemmin hän on työskennellyt ohjelmoijana ja ohjelmointisuunnittelijana useissa pienyrityksissä.

Anthony de Carvalho, Ph.D, tutkija, ETLA, on erikoitunut työllisyyden ja kansainvälisen suhdannekehityksen tutkimukseen.

Elina Grundström, VTM, toimittaja, on tehnyt gradututkimuksensa Kalkutassa. Hän on työskennellyt mm. Ylioppilaslehdessä, Hiidenkivessä ja Markkinointi&Mainonta-lehdessä sekä kirjoittanut kirjan Alkuperämaa tuntematon (Tammi 2002) ja toimittanut teoksen Globalisaation portinvarijat (Sitra ja Edita 2004). Hän on saanut valtion tiedonjulkistamispalkinnon kahdesti, vuonna 2005 perusteena oli journalistinen toiminta globaalien kysymysten käsittelyssä.

Vesa-Matti Lahti, VTT, tutkimuspäällikkö, on Sitran Intia-ohjelman vetäjä ja vuonna 2004 päättyneen Globalisaation konkreettiset vaikutukset -hankkeen johtaja. Hän on väitellyt tohtoriksi Helsingin yliopistosta alanaan sosiologia, työskennellyt mm. Euroopan komission tutkimuspääosastolla, Suomen Akatemiassa ja toimittajana Helsingin Sanomissa sekä kirjoittanut kirjan Riskiyhteiskunta vesilasissa (Yliopistopaino 1998). Hän on yksi Tieto-Finlandia-palkinnon vuonna 2000 voittaneen Maailman tila ja Suomi -kirjan (Gaudeamus 1999) kirjoittajista.

Matias Möttölä, YTM, toimittaja, on työskennellyt mm. Helsingin Sanomien taloustoimittajana ja kirjoittanut lisäksi mm. Imageen, Ylioppilaslehteen ja Ulkopoliittikkaan sekä tehnyt kaksi urheiluaiheista kirjaa. Hän on yksi teoksen Globalisaation portinvartijat (Sitra ja Edita 2004) kirjoittajista.

Paavo Suni, KTM, on kansainväliseen talouteen erikoistunut tutkija ETLA:ssa. Hänen erityisalansa on kansainvälisen talouden seuranta ja ennustaminen. Hän on mm. Kansainväliset suhdanteet -aikauskirjan päätoimittaja ja eurooppalaisten taloustutkimuslaitosten muodostaman Euroframe-verkoston jäsen. Hän on kirjoittanut lukuisia artikkeleita kansainvälisistä taloustrendeistä, mm. maailmantalouden tasapaino-ongelmista, Kiinan, Aasian ja euroalueen talouskehityksestä sekä raakaöljyn hintakehityksestä.

Minna Säävälä, VTM, Ph.D., sosiaaliantropologi, Helsingin yliopisto, on väitellyt tohtoriksi Amsterdamin yliopistossa intialaisista perhesuhteista ja väestökysymyksistä. Tällä hetkellä hän tutkii Intian uutta keskiluokkaa ja sen suhdetta länsimaisuuteen Suomen Akatemian rahoituksella.